

Toimialakatsaus & Suomen talousennuste

ETLA / SUHDANNE 2020:1

1

Suhdannekatsaus

Birgitta Berg-Andersson, Ville Kaitila, Hannu Kaseva, Markku Lehmus

Suomen talous ja useat toimialat sukeltavat jyrkästi koronapandemian takia	4
Yksityinen kulutus supistuu	6
Tavaravienti supistuu eri toimialoilla eri tahtiin	6
Investoinnit.....	7
Työllisyys	7
Julkinen talous	8

Suhdannekatsaus

SUOMEN TALOUS JA USEAT TOIMIALAT SUKELTAVAT JYRKÄSTI KORONAPANDEMIAN TAKIA

Ennustamme, että Suomen bkt supistuu 8 prosenttia tänä vuonna. Supistuminen olisi siis samaa luokkaa kuin finanssikriisin pahimpana vuonna 2009. Bkt:n pudotus on suurimmillaan kuluvan vuoden toisella neljänneksellä, jolloin talouden sulkutoimet olivat laajimmillaan ja epidemia toistaiseksi hankalin. Elpyminen on talouden avautuessa haurasta ja käynnistyy vasta kuluvan vuoden toisella puolikkaalla. Ensi vuodelle ennustamme jo 4 prosentin talouskasvua. Vaikka rokotetta ei olisi saatavilla, voidaan odottaa, että lääkityksen kehittyminen lisää hitaasti luottamusta ja vähentää epävarmuutta. Ensi vuoden kasvuluku on kuitenkin pitkälti seurausta pudotuksen jyrkkyydestä tänä keväänä ja sitä seuraavasta hitaasta elpymisestä. Vuoden 2019 tuotannon tasolle pääseminen kestää todennäköisesti useita vuosia.

Suomen talous oli koronaviruspandemian hillitsemiseksi asetettujen sulkutoimien alaisena yhteensä noin 2,5 kuukautta maaliskoukokuun aikana. Hallitus on päättänyt lähteä avaamaan Suomen taloutta kesäkuusta (ja osittain jo toukokuun puolivälistä) lähtien, mutta siinä edetään asteittain.

OECD on arvioinut, että talouden sulkeminen yhdeksi kuukaudeksi maksaa noin 2–3 prosenttia vuositasoon bkt:sta. Virus kuitenkin vaikuttaa taloudelliseen käyttäytymiseen myös sulkutoimien loputtua. Osa ihmisistä palaa turvattomuuden tunteen takia vanhoihin kulutustottumuksiinsa hitaasti. Tästä on jo joitakin esimerkkejä muista maista: esimerkiksi niissä Yhdysvaltojen osavaltioissa, joissa ravintoloita on ryhdytty jo nyt avaamaan, kävijöitä on ollut toistaiseksi vain murto-osa entisestä määrästä. Palvelujen tarjontaa vähentävät toisaalta myös uudet, viruksen leviämisen hillitsemiseksi asetettavat turvamääräykset,

jotka rajoittavat palveluiden maksimikapasiteettia ainakin tämän vuoden ajan.

Kevään jälkeen nähdään myös tavallista enemmän konkurssseja, toisin sanoen kapasiteettia ehtii jyrkän pudotusvaiheen seurauksena myös tuhoutua – hallituksen tukitoimista huolimatta. Vaikka kriisin hellittäessä myös uusia yrityksiä perustetaan nopeasti, ottaa työllisyyden ja aktiviteetin palautuminen aiemmalle tasolle aikansa, erityisesti kriisistä pahiten kärsivillä palvelutoimialoilla. Onkin merkittävä riski, että työttömyydestä tulee pitkäaikaista, jonka seurauksena joidenkin työntekijöiden osaaminen rapautuu, jolloin aiemmalle tuotannon tasolle on siksikin vaikea palata (hystereesi).

Kotimaisen kysynnän lisäksi myös vientikysynnän näkymät ovat heikot. Pandemia on hellittämässä Euroopassa, mutta Yhdysvalloissa on vasta päästy pahimman vaiheen yli samalla, kun kehittyvissä talouksissa kuten Brasiliassa ja Venäjällä uusien tartuntojen määrä kasvaa edelleen. Kehittyvien talouksien tilanne onkin monelta osin huono, sillä pandemian lisäksi ne kärsivät ennätyksellisestä pääomapaosta. Monet kehittyvät taloudet ovat myös erityisen haavoittuvaisia öljyn ja muiden raaka-ainehintojen laskulle. Niinpä vaikka kehittyneissä talouksissa päästäisiin kasvuun jo kolmannella neljänneksellä, Suomen vientikysynnän potentiaali kokonaisuudessaan ei palautu nopeasti ennalleen.

Pandemian tuoma epävarmuus vaikuttaakin Suomelle tärkeään investointitavaroita valmistavaan teollisuuteen viipeellä, sillä vanhat tilaukset kannattelevat tuotantoa jonkin aikaa ennen kuin uusien tilauksien väheneminen alkaa näkyä tuotannossa. Lisäksi teollisuus kohtaa tarjontaketjujen häiriöstä seuraavan sokin, kun komponenttien saatavuus on ollut katkolla niistä maista, joissa epidemia on pysäyttännyt kokonaisia tehtaita. Tämä näkyy muun muassa autoteollisuudessa.

Suomen talous supistuu ennustemme mukaan vain hieman vähemmän kuin euroalueen talous, jonka arvioimme supistuvan 8,5 prosenttia tänä vuonna. Ensi vuodelle ennustamme euroalueen talouksien kasvavan keskimäärin 4,5 prosenttia eli hieman nopeammin kuin Suomen talouden. Euroalueen inflaatio painuu tänä vuonna lähelle nollaa, 0,3 prosenttiin, mutta kiihtyy ennustemme mukaan 2 prosenttiin ensi vuonna. Raha- ja finanssipolitiikan ennätysmäinen keventäminen

auttavat talousalueen selviytymistä akuutin kriisivaiheen yli ja lisäävät kasvua ensi vuonna.

Suomen vientimarkkinoille tärkeä Ruotsin talous supistuu tänä vuonna ennustemme mukaan vain hieman vähemmän kuin euroalue keskimäärin ja kasvaa ensi vuonna hieman euroaluetta nopeammin. Venäjän talous supistuu öljyn hinnan romahduksen saattelemana tänä vuonna rajusti, – euroalueen vauhtia –, ja ensi vuoden

Suomen huoltotase

	Arvo	Määrän muutos, %		
	Mrd. e ²⁾	Edellisestä vuodesta		
Huoltotase-erä	2019	2019	2020 ^E	2021 ^E
Bruttokansantuote markkinahintaan	240,1	1,0	-8,0	4,0
Tuonti	94,8	2,2	-14,0	4,2
- tavarat	62,3	-0,7	-10,0	3,1
- palvelut	32,5	8,2	-22,0	6,8
Kokonaistarjonta	334,9	1,4	-9,8	4,0
Vienti	96,0	7,2	-16,8	5,5
- tavarat	64,8	4,0	-11,0	7,9
- palvelut	31,1	14,4	-28,8	-1,1
Investoinnit	56,8	-0,8	-10,6	-1,6
- yksityiset	46,8	-1,0	-14,1	-2,0
- julkiset	10,1	0,3	5,3	-0,2
Kulutus	181,7	0,9	-3,0	2,6
- yksityinen	126,3	1,0	-6,4	3,4
- julkinen	55,5	0,9	5,0	1,0
Varastojen muutos ¹⁾	0,4	-1,6	-1,9	1,7
Kokonaiskysyntä	334,9	1,4	-9,8	4,0
Kotimainen kysyntä	238,9	-1,0	-6,7	3,4
Julkinen kysyntä	65,5	0,8	5,1	0,8
		Hinnan muutos, %		
		Edellisestä vuodesta		
Huoltotase-erä		2019	2020 ^E	2021 ^E
Bruttokansantuote		1,8	1,2	1,2
Tuonti		0,3	-6,4	1,0
Vienti		-0,7	-2,9	0,2
Investoinnit		2,6	-2,7	1,8
Kulutus		1,6	0,4	1,8

¹⁾ Kontribuutio bkt:n kasvuun, %, sisältää tilastollisen eron.

²⁾ Käyvin hinnoin.

Lähteet: Tilastokeskus, Etlä.

kasvu jäänee maassa alle euroalueen elpymisen vauhdin.

YKSITYINEN KULUTUS SUPISTUU

Yksityinen kulutus kohtaa tänä vuonna useita samanaikaisia iskuja. Erityisesti monen palvelutuotteen kuluttaminen on ollut väliaikaisesti estetty valtiovallan toimesta, ja myöhemminkin kulutus pysynee aluksi vaisuna kuluttajien omien terveysriskeihin liittyvien päätösten vuoksi. Lomautukset ja työllisyyden heikkeneminen alentavat ostovoimaa. Nämä tekijät nostavat kotitalouksien säästämisastetta huomattavasti. Näin yksityinen kulutus vähenee ennustemme mukaan tänä vuonna noin 6,5 prosenttia. Merkittävä osa yksityisestä kulutuksesta on asumiseen liittyviä palveluja, joihin pandemia ei suurestikaan vaikuta. Muuten henkilökohtaisten palvelujen ja monien tavaroiden kysyntä kuitenkin alenee poikkeuksellisen paljon.

Ostovoimaa tukee inflaation hidastuminen 0,1 prosenttiin tänä vuonna, mutta tästä huolimatta reaalin ostovoima alenee pari prosenttia. Kotitalouksien säästämisaste nousee keskimäärin noin viisi prosenttiyksikköä viime vuodesta. Tilanteen heikkeneminen tasoittuu vuoden jälkipuol-

kolla, jos pandemia ei aiheuta uutta negatiivista häiriötä.

Yksityisen kulutuksen kasvu elpyy ensi vuonna reilun kolmen prosentin vauhtiin pandemian uhan väistyessä. Säästämisaste alenee hieman kuluvasta vuodesta mutta on kuitenkin edelleen selvästi positiivinen. Paluu vuoden 2019 yksityisen kulutuksen tasolle kestää useamman vuoden.

TAVARAVIENTI SUPISTUU ERI TOIMIALOILLA ERI TAHTIIN

Tavaroiden ulkomaankaupan ennuste perustuu suurelta osin Etlan laatimaan kansainvälisen vientikysynnän ennusteeseen. Esimerkiksi laivavienti kehittyy kuitenkin eri tahtiin, koska tänä ja ensi vuonna toimitettavat alukset on tilattu jo aiempina vuosina hyvien suhdanteiden vallitessa.

Arvioimme nyt, että koko tavaraviennin määrä supistuu tänä vuonna noin 11 prosenttia. Toimialojen välillä on kuitenkin suuria eroja. Puu- ja paperiteollisuuden vientiä syventävät tuntuvasi metsäteollisuuden alkuvuoden lakot. Finanssikriisin aikana vuonna 2009 kemian- ja elintarviketeollisuuden vienti kärsi monia muita toimialoja vähemmän, mutta kemianteollisuuden tilanne on tällä kertaa hyvin erilainen. Öljytuotteiden kysyn-

Eräitä keskeisiä ennusteita

	2017	2018	2019	2020 ^E	2021 ^E
Kuluttajahintaindeksin muutos, %	0,8	1,1	1,0	0,1	1,6
Ansiotason muutos, %	0,2	1,7	2,4	2,4	2,4
Työn tuottavuus, %	2,4	-0,7	0,1	-1,5	-0,9
Työttömyysaste, %	8,6	7,4	6,7	9,7	8,9
Teollisuustuotannon (tuotos) muutos, %	4,7	2,0	0,8	-8,0	5,0
Suomen EDP-jäämä, % bkt:sta	-0,7	-0,9	-1,1	-9,5	-6,9
Suomen EDP-velka, % bkt:sta	60,8	59,6	59,4	74,0	77,2
Euribor 3 kk, %	-0,3	-0,3	-0,4	-0,3	-0,3
EU27-maiden bkt:n muutos, %	2,6	2,0	1,4	-8,3	5,0
- Euroalue	2,5	1,9	1,2	-8,5	4,5
EU27-maiden kuluttajahintojen muutos, % ¹⁾	1,7	1,9	1,5	0,4	2,1
- Euroalue ¹⁾	1,5	1,8	1,2	0,3	2,0

¹⁾ Yhdenmukaistettu indeksi.

Lähteet: Tilastokeskus, Etla.

tä on tänä vuonna merkittävästi normaalia pienempi, kun lentoliikennettä on rajusti supistettu ja myös muu liikenne on vähentynyt tuntuvasti. Korona-epidemian takia öljynjalostusteollisuuden suur-seisokkia on jouduttu siirtämään ensi vuodelle.

Tavaroiden vienti supistui finanssikriisin aikana 22 prosenttia vuonna 2009, silloiseen pudotukseen liittyi myös rakenteellisia muutoksia kuten Nokian romahdus ja paperiteollisuuden ylikapasiteetti. Tehdasteollisuuden toimialojen viennistä löytyy lisää tietoa tämän julkaisun toimialakatsauksesta.

Tavaratuonnin arvioidaan vähenevän noin 10 prosenttia tänä vuonna. Pudotukseen vaikuttavat sekä teollisuustuotannon supistuminen, investointien väheneminen sekä yksityisen kulutuksen lasku. Palveluviennin ja -tuonnin arvioidaan supistuvan huomattavasti enemmän kuin finanssikriisin aikana, koska ulkomaanmatkailua on pysäytetty. Myös muut palveluviennin ja -tuonnin alat kärsivät talouden aktiviteetin laskiessa.

INVESTOINNIT

Investointeihin suuri lovi tänä vuonna

Markkinatuotantoa ja yritysten kannattavuutta runteleva epidemia sysää koko kansantalouden investoinnit tänä vuonna runsaan 10 prosentin laskuun.

Pääomatarvikkeiden hankinnat putoavat rajusti yksityisessä, jonka tuotannon jyrkän laskun myötä investointeja supistetaan, työvoiman käyttöä vähennetään ja osingonjaosta tingitään uhkaavan kassakriisin välttämiseksi.

Jalostuselinkeinojen ja yksityisten palvelualojen tuotannollisten investointien arvioidaan supistuvan tänä vuonna vajaat 20 prosenttia. Kone- ja laiteinvestoinnit vähenevät yli 20 prosenttia ja yritysten ja yhteisöjen talonrakentaminen 15 prosenttia.

Myös asuntojen kysyntä ja uudistuotanto supistuvat, sillä yritysten tavoin kotitaloudet säästävät kaikista pitkävaikutteisista menoista.

Uusien asuntojen kaupassa kotitalouksien lisääntynyt varovaisuus (säästäminen) näkyy selvimmin vuoden jälkipuoliskolla, jolloin kuluttajakysynnän odotetaan putoavan 15–20 prosentin vuosivauhdilla. Koko vuonna uusiin asuntoihin investoidaan arviolta 8 prosenttia viime vuotta vähemmän.

Investointien jyrkkää alamäkeä loiventavat julkisin varoin tehtävät panostukset rakentamiseen (väylä- ja sairaalarakentaminen), terveydenhoidon laitteisiin sekä tutkimus- ja tuotekehitykseen. Julkisten investointien kasvuennuste tälle vuodelle on 5 prosenttia.

Investointien lasku jatkuu ensi vuonna

Ensi vuonna investointien ennustetaan supistuvan 1,5 prosenttia. Investointien elpymistä jarruttavat koronakriisin synnyttämän liikkakapasiteetin hidas sulaminen teollisuudessa ja koronakriisin pahiten runtelemissa palvelualoilla sekä yrityssektorin heikko kannattavuus.

Tehdasteollisuuden investointien ennustetaan vähenevän ensi vuonna vajaat 2 prosenttia. Yksityisten palvelualojen arvioidaan supistuvan investointejaan 8 prosenttia mm. liike- ja toimitilarakentamisen suuren perinnön sekä koronakriisistä hitaasti toipuvan matkailualan takia.

Päätoimialoista investointejaan kasvattavat ainoastaan asuntojen omistus (asuinrakentaminen) ja energiateollisuus, joissa molemmissa kasvua kertyy vaatimattomat 1 prosenttia.

TYÖLLISYYS

Koronakriisi johti joukkolomautuksiin

Vuosi sitten käynnistynyt jalostuselinkeinojen suhdanteiden heikkeneminen hidasti työn kysynnän kasvua viime vuoden lopulla. Kuluvan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä työllisyyden trendi vakautui, ja vuoden takaiseen nähden työllisiä oli 0,7 prosenttia enemmän.

Yksityisten palvelualojen jättimäisten lomautusten seurauksena työ- ja elinkeinoministeriön rekisterityöttömyys kasvoi maaliskuussa 70 000 henkilöä 300 000 henkilöön.

Seurantatietojen mukaan lomautettujen määrän hurja kasvu jatkui huhtikuussa, jolloin vajaat 100 000 lomautettiin (mm. teollisuuden suur-lomautukset). Näin ollen huhtikuun työttömyys kipuaa noin 400 000 henkilöön. Toukokuun alkupuoliskolla uusien lomautettujen määrän kasvu vaimeni 25 000 henkilöön.

Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen viralliset työttömyysluvut seuraavat 1–3 kuukauden viipeellä työnvälityksen noteerauksia, sillä mm. alle 3 kuukauden ajaksi työnsä keskeyttäneet (mm. lomautetut) kirjataan työllisiksi.

Tilastokeskuksen mittaustavalla työttömyyden arvioidaan nousevan jyrkästi jo huhtikuussa, koska lomautusjaksojen pituudet vaihtelevat eivätkä kaikki lomautetut ole koronaepidemian takia voineet jatkaa työuraansa.

Koronaepidemia runtelee yksityisten alojen työllisyyttä

Suhdanne-ennusteen perusskenaariona on virusaallon laantuminen ja liiketoiminta- sekä liikkuvuusrajoitusten poistuminen. Tämä tarkoittaa sitä, että lomautusten kasvu hidastuu ja taittuu kesä-heinäkuussa pysyvään ja nopeaan laskuun.

Tälle vuodelle ennakoitu kokonaistuotannon jyrkkä putoaminen johtaa suuriin yksityisen sektorin työllisyys- ja erityisesti työtuntimenetyksiin. Kokonaistyöllisyyden arvioidaan vähenevän 3,5 prosenttia, ja tehtyjen työtuntien määrä supistuu suurten lomautusten (lomautettuja keskimäärin 90 000 henkilöä) saattelemana 6,5 prosenttia.

Yksityisellä sektorilla työpaikat supistuvat vajaat 6 prosenttia. Julkisyhteisössä ne kasvavat mm. hallituksen aiemmin päättämien menolisäysten ja koronaepidemian hoidon edellyttämien lisärekrytointien myötä vajaat 3 prosenttia. Julkisyhteisöjen työllisyysosuus kohoaa vajaat 2 prosenttiyksikköä 25,8 prosenttiin.

Kokonaistuotannon elpyminen ensi vuonna lisää työvoiman kysyntää runsaat 1,5 prosenttia. Työllisyysasteen ennustetaan kohoavan 71,5 pro-

senttiin, ja työttömyysaste alenee 8,9 prosenttiin. Työllisyys paranee yksityisen sektorin ammateissa vajaat 2 prosenttia, ja julkisyhteisöjen henkilöstömäärää lisätään 1 prosenttia.

JULKINEN TALOUS

Veronalaiset tulot laskussa

Alkukevällä Suomen kansantalouden keskeiset veropohjat kuten palkansaajien veronalaiset tulot, yrityssektorin liike-tulos ja yksityinen kulutus kääntyivät laskuun.

Lähikuukausina veropohjien rapautuminen syvenee, kun jalostuselinkeinojen (teollisuus ja rakentaminen) tuotannon lasku jyrkkenee.

Tänä vuonna julkisyhteisöjen tulokehityksen kannalta elintärkeiden veropohjien arvioidaan supistuvan 5,5 prosenttia.

Julkisyhteisöjen vero- ja maksutulot odotetaan supistuvan veropohjia enemmän, koska kotitalouksien kulutusmenoista matalamman verokannan kulutuksen osuus kohoaa. Lisäksi verotuotoa syö työmarkkinajärjestöjen sopima yksityisten työnantajien eläkemaksun alentaminen loppuvuodeksi 2,6 prosenttiyksiköllä.

Julkisyhteisöjen kokonaistulot putoavat veromenetyksiä enemmän, 6,5 prosenttia. Tulokehitystä vaimentaa merkittävästi yrityssektorin tulosten putoaminen, mikä painaa valtion ja työeläkelaitosten sijoitustulot (mm. osingot ja yrittäjätulon otot) 15 prosentin laskuun.

Julkiset menot kohoavat 8 prosenttia

Koronakriisin aikaansaaman markkinatuotannon laskun, poikkeuslain mukaisten rajoitustoimenpiteiden sekä terveysviranomaisien suositusten mukaisten toimintamallien yhteisvaikutuksena julkiset menot kohoavat tänä vuonna arviolta 8 prosenttia.

Julkisyhteisöjen menolajeista suurimman muodostaa julkinen kulutus, jonka arvioidaan epidemian torjuntatoimien saattelemana kasvavan 5,5 prosenttia.

Kokonaistuotannon supistuminen vähentää merkittävästi työpanoksen käyttöä ja lisää tilapäisesti sosiaalisten tulonsiirtojen kysyntää ja tarvetta.

Kotitalouksille suunnattujen sosiaalietuuksien ja -avustusten arvioidaan lisääntyvän tänä vuonna vajaat 10 prosenttia. Ripeimmin kasvavat työttömyyden hoitomenot.

Muut julkiset menot, jotka käsittävät kansantalouden tilinpidon mukaisen tuotantopääoman kulumista vastaavat ylläpitomenot, korkokustannukset, hyödyketukipalkkiot, julkiset investoinnit sekä sekalaiset tulosiirrot mm. yrityksille ja ulkomaille, kohoavat 16 prosenttia. Muiden menojen lisäyksestä noin puolet (1,1 mrd. euroa) on eduskunnan päättämien sulkua- ja rajoitustoimenpiteiden kustannusten kompensointia.

Julkinen vaje 9,5 prosenttiin

Tänä vuonna Koronakriisin aikaansaama markkinatuotannon ja työssäkäynnin supistuminen sekä kevään lisäbudjeteissa päätetyt yli 4 mrd. euron tukitoimet kasvattavat julkisyhteisöjen rahoitusvajeet ennätysuuriksi.

Julkisyhteisöjen rahoitusvajeen arvioidaan syvenevän tänä vuonna 9,5 prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen. Julkinen velka kasvaa 23 mrd. euroa, ja sen suhde bkt:hen nousee 15 prosenttiyksikkö 74 prosenttiin.

Lainanottotarvetta lisäävät valtion ja kuntien suuret alijäämät, ja nyt myös työllisyysrahasto joutuu kattamaan osan menoistaan lainanotolla. Näiden lisäksi velanottoa kasvattaa valtion likvidin kassan kartuttaminen ns. pahan päivän varalle.

Julkisen talouden ahdinko helpottuu hieman ensi vuonna

Kuluvan vuoden loppupuolella koronakriisin enustetaan laantuvan, ja kokonaistuotannon vaiheittaisen elpymisen myötä veropohjat viriävät ensi vuonna vajaan 4 prosentin kasvuun.

Vero- ja maksutulot kohoavat veronalaisia tuloja ripeämmin, 5,5 prosenttia. Verotulojen veronalaisia tuloja ripeämpään kasvuun vaikuttaa keskeisesti yksityisten työnantajien tyel-maksualennuksen ja yritysten veronmaksun lykkäysten päättyminen.

Julkisyhteisöjen kokonaistulot kohoavat verotuloja hitaammin, koska julkisyhteisöjen omaisuustulojen lasku jatkuu. Yritysten ja yhteisöjen toiminnan kannattavuus heikkenee lisää ensi vuonna, joten valtiolle ja työeläkelaitoksille kertyy osinkoja sijoitustuloa vajaat 4 prosenttia tämänvuotista vähemmän.

Velkaantuneisuus itsenäisyyden ajan ennätykseen

Vuonna 2021 julkisyhteisöjen rahoitusvaje suhteessa bruttokansantuotteeseen alenee 7 prosenttiin. Valtion ja paikallishallinnon suurten alijäämien kattamiseksi niiden lainanottotarve lisääntyy ensi vuonna 15,5 mrd. euroa. Julkinen velkaantuneisuus nousee 77 prosenttiin eli suuremmaksi kuin koskaan itsenäisen Suomen historiassa.

Toimialakatsaus

Teollisuus

Teknoliateollisuus

Sähkö- ja elektroniikkateollisuus	14
Metallien jalostus	18
Koneiden, metallituotteiden ja kulkuneuvojen valmistus	22

Metsäteollisuus

Paperiteollisuus	28
Puutuoteteollisuus	33

Kemianteollisuus..... 38

Muu teollisuus

Elintarviketeollisuus	43
Rakennusaineteollisuus	48

Rakentaminen..... 50

Palvelut

Kauppa	53
Majoitus- ja ravitsemistoiminta	56
Kuljetus ja varastointi	59
Rahoitus- ja vakuutustoiminta	62
Kiinteistö- ja liike-elämää palveleva toiminta, pl. asuntojen omistus	65

Miten Etlän Suhdanne ja Toimialakatsaus tehdään? 70

Toimialakatsaus 2020/1

Toimialakatsauksen toimialaennusteet perustuvat toukokuussa 2020 päivitettyyn makrotalouden ennusteeseen. Toimialakatsaus sisältää yksityiskohtaista tietoa eri toimialoilta. Se kattaa teknologiateollisuuden, metsäteollisuuden, kemian- ja elintarviketeollisuuden, rakennusaineteollisuuden, rakentamisen sekä yksityisen palvelusektorin.

Etla on päivittänyt ennusteensa toukokuussa ja arvioi nyt, että Suomen bkt supistuu 8 prosenttia tänä vuonna ja kääntyy ensi vuonna 4 prosentin kasvuun. Koko teollisuuden arvonlisäyksen määrän arvioidaan supistuvan tänä vuonna noin 9 prosenttia ja palvelualojen arvonlisäyksen vajeat 7 prosenttia. Yksityiset palvelut vähenevät noin 10 prosenttia. Sekä teollisuuden että palvelualojen tuotoksen arvioidaan supistuvan noin 8 prosenttia tänä vuonna. Tämänhetkisen arvion mukaan koko teollisuuden arvonlisäys ja tuotos kasvavat ensi vuonna noin 5 prosenttia, palvelualojen vastaavat luvut ovat 3 prosenttia. Koronapandemian vaikutusten arvioiminen eri toimialojen kehitykseen on erittäin haasteellista, joten tässä katsauksessa esitetyt ennusteet ovat vain suuntaa antavia.

EU27-maissa koko teollisuuden tuotanto putosi kuluvaan vuoden tammi-maaliskuussa kausitasoitettuna ja työpäiväkorjattuna keskimäärin 4,9 prosenttia viimevuotisesta. Metallien jalostuksen tuotanto väheni EU:ssa keskimäärin 8,4 prosenttia, mutta lisääntyi Suomessa 6 prosenttia vuoden takaisesta. Koneiden ja laitteiden valmistus väheni EU:ssa keskimäärin runsaat 8 prosenttia edellisvuodesta, mutta porskutti Suomessa vahvasti ylöspäin 7 prosentin tahtia.

Sähkö- ja elektroniikkateollisuuden vienti Suomesta putosi finanssikriisin aikana vuonna 2009 peräti 35 prosenttia, koska samanaikaisesti matkapuhelinvalmistaja Nokian tuotanto romahti. Tänä vuonna alan vienti supistuu arviolta noin 10 prosenttia koronavuodesta. EU:ssa tuotantomäärä jäi kuluvaan vuoden tammi-maaliskuussa keskimäärin vajeat 3 prosenttia edellisvuotista pienemmäksi, mutta Suomessa tuotanto kohosi 9 prosenttia vuoden takaisesta.

Toimialojen osuudet Suomen teollisuuden jalostusarvosta, bkt:sta ja tavaraviennistä, %

	Teollisuuden jalostusarvo	Bruttokansantuote	Tavaravienti
Sähkö- ja elektroniikkateollisuus	12,8	2,6	11,6
Metallien jalostus	4,2	0,9	13,4
Koneiden, metallituotteiden ja kulkuneuvojen valmistus	22,9	4,7	23,4
Paperiteollisuus	8,8	1,8	16,1
Puutuoteteollisuus	3,4	0,7	4,4
Kemianteollisuus	14,1	2,9	19,4
Elintarviketeollisuus	6,6	1,4	2,0
Rakennusaineteollisuus	2,9	0,6	0,9

Käyvin hinnoin vuonna 2018.

Lähteet: Tilastokeskus, Tulli.

Kulkuneuvoteollisuuden vienti supistuu tänä vuonna 25 prosenttia, mutta kohoaa ensi vuonna noin 30 prosenttia. Telakkateollisuus luovuttaa tänä vuonna yhden aluksen ja ensi vuonna kolme laivaa. ACEA:n (European Automobile Manufacturers Association) keräämien tietojen mukaan EU-maiden autotehtaat (ml. Iso-Britannia) ovat tänä vuonna olleet suljettuna keskimäärin 30 päivää COVID-19 takia. Suomessa sulkupäiviä oli 25, Saksassa 29, Ranskassa 34, Isossa-Britanniassa 40 ja Italiassa 41. Uudenkaupungin autotehdas suunnittelee valmistavansa autoja täydellä kapasiteetilla heinä-elokuusta lähtien.

Paperiteollisuuden (ml. kartonki ja sellu) ja puutuoteteollisuuden tuotanto putosi ensimmäisellä neljänneksellä vajaat 15 prosenttia vuoden takaisesta metsäteollisuuden lakkojen takia. Jyrkkä lasku näkyy myös vientiluvuissa. Puutuotteiden vienti vähenee tänä vuonna noin 15 prosenttia rakentamisen hidastuessa. Paperiteollisuuden vienti vähenee selvästi vähemmän.

Kemianteollisuuden investoinnit nousevat tänä vuonna noin 1,6 miljardiin euroon, siitä suurin osa on tuotantokapasiteetin korvaamista. Uusien tilausten arvo nousi tammi-maaliskuussa runsaat 4 prosenttia vuodentakaisesta. Koko maailman energian (hiili, öljy, kaasua) kysyntä supistuu kuitenkin tänä vuonna 6 prosenttia ja EU:ssa kysyntä vähenee 11 prosenttia, mikä vaikuttaa myös Suomen öljynjalostusteollisuuteen.

Koronakriisi vaikuttaa poikkeuksellisen paljon moniin palvelualoihin. Palvelualojen arvonlisäyksen määrä aleneekin tänä vuonna selvästi. Tässä käsitellyistä toimialoista koronakriisistä kärsii eniten majoitus- ja ravitsemistoiminta, jonka arvonlisäys alenee ennusteen mukaan tänä vuonna lähes 30 prosenttia. Kuljetuksen ja varastoinnin toimialalla arvonlisäys alenee noin 20 prosenttia. Näitä molempia toimialoja koettelevat yleisen taloudellisen aktiviteetin ja ostovoiman vähenemisen lisäksi valtiovallan asettamat toimintatarajoitukset. Kaupan alalla ja yrityspalveluissa arvonlisäyksen väheneminen on tätä pienempää, mutta kuitenkin melkein kymmenen prosenttia. Arvioimme, että ensi vuonna kaikki palvelutoimialat pääsevät kohtalaiseen kasvuun. Vuoden 2019 tuotantotason saavuttaminen kestää kuitenkin useamman vuoden.

Toimialojen arvonlisäyksen määrän muutos 2018–2021, %

	2018	2019	2020 ^E	2021 ^E
Sähkö- ja elektroniikkateollisuus	-20,1	5,1	-13,8	12,7
Metallien jalostus	1,5	-1,6	-13,1	6,9
Koneet, metallituotteet ja kulkuneuvot	6,5	2,2	-11,0	6,3
Paperiteollisuus	-8,0	-1,4	-12,7	6,5
Puuteollisuus	0,8	-0,3	-13,8	4,3
Kemianteollisuus	-1,2	-2,1	-6,4	4,0
Elintarviketeollisuus	3,7	0,5	-5,2	2,0
Rakennusaineteollisuus	4,4	-1,6	-9,0	-1,6
Rakentaminen	1,7	-0,4	-4,9	-0,9
Kauppa	-0,2	0,7	-9,9	3,4
Majoitus- ja ravitsemistoiminta	1,9	4,2	-28,4	15,7
Kuljetus ja varastointi	3,4	0,4	-20,2	7,2
Rahoitus- ja vakuutustoiminta	1,1	-8,0	-5,1	1,4
Kiinteistö- ja liike-elämää palveleva toiminta, pl. asuntojen omistus	4,9	3,1	-8,0	3,1

Lähteet: Tilastokeskus, Etlä.

Sähkö- ja elektroniikkateollisuus

SÄHKÖ- JA ELEKTRONIIKKATEOLLISUUDEN TUOTANTO KEHITTYI ENSIMMÄISELLÄ NELJÄNNEKSELLÄ HUOMATTAVASTI PAREMMIN SUOMESSA KUIN EU-MAISSA KESKIMÄÄRIN

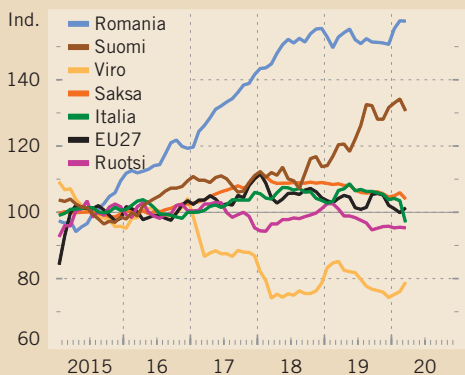
Romanian, Latvian, Liettuan, Puolan ja Bulgarian sähkö- ja elektroniikkatuotteiden tuotantomäärät ovat kohonneet huomattavasti vuodesta 2010, kun monet maat ovat siirtäneet tuotantoaan halvemman kustannustason maihin.

EU:n tuotantomäärä jäi kuluvan vuoden tammi-maaliskuussa kausitasoitettuna vajaat 3 prosenttia vuodentakaisesta pienemmäksi. Sähkö- ja elektroniikkatuotteiden valmistusmäärä väheni Italiassa 9 prosenttia. Virossa tuotanto putosi merkittävästi vuoden 2017 alussa ja kuluvan vuoden tammi-maaliskuussa tuotantomäärä putosi vielä 8 prosenttia vuoden takaisesta. Portugalissa ja Ranskassa tuotanto väheni 7 prosenttia, Ruotsissa 6 prosenttia, Liettuaissa 5 prosenttia, Saksassa ja Itävallassa 4 prosenttia.

Tuotanto kuitenkin nousi Unkarissa 13 prosenttia, Kreikassa 8 prosenttia, Belgiassa 7 prosenttia, Latviassa ja Puolassa 5 prosenttia, Bulgariassa, Tanskassa ja Espanjassa 4 prosenttia ja Romaniassa 3 prosenttia.

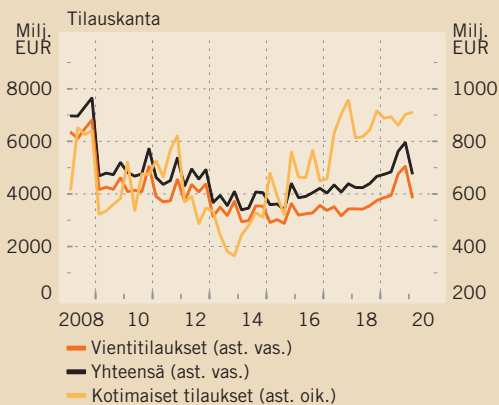
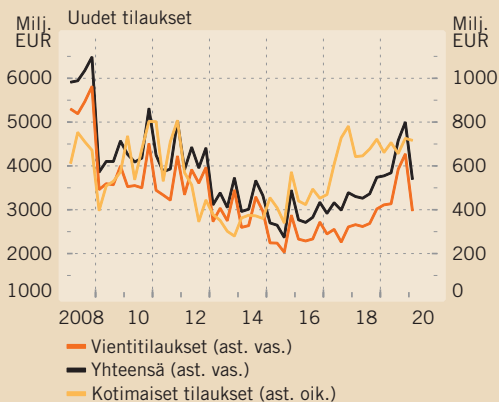
Suomessa alan tuotanto kohosi tammi-maaliskuussa 8,6 prosenttia vuodentakaisesta. Tuotantolukuihin sisältynee myös palveluita ja globaalia tuotantoa. Arvioimme toukokuussa, että toimialan

Sähkö- ja elektroniikkateollisuuden tuotanto, 2015=100, kausitas., 3kk lka

Lähteet: Eurostat, Tilastokeskus. ETLA S20.1/ad108

Uudet tilaukset ja tilauskanta

Lähteet: Teknologiateollisuus ry, Tulli, Tilastokeskus.

ETLA S20.1/ad102

tuotos Suomessa kuitenkin supistuu runsaat 10 prosenttia tänä vuonna koronapandemian takia.

Sähkö- ja elektroniikkateollisuuden tuotannosta valtaosa menee vientiin. Toimiala jaetaan elektroniikkatuotteisiin (C26) sekä sähkökoneisiin ja -laitteisiin (C27).

Tietokoneiden sekä elektronisten ja optisten laitteiden (toimiala C26) osuus koko tavaraviennin arvosta oli viime vuonna 5,5 prosenttia. Sähkölaitteiden (toimiala C27) osuus oli 6 prosenttia.

Teknolomiteollisuus ry:n mukaan sähkö- ja elektroniikkateollisuus työllisti Suomessa kuluvan vuoden maaliskuun lopussa 38 500 työntekijää, mikä oli lähes saman verran kuin edellisvuonna keskimäärin. Viime vuonna henkilöstön määrä toimialan ulkomaisissa tytäryrityksissä kasvoi 4 prosenttia. Ulkomaisesta henkilöstöstä noin 70 prosenttia työskentelee kehittyvissä maissa Aasiassa, Afrikassa, Lähi-idässä, Keski- ja Itä-Euroopassa sekä Latinalaisessa Amerikassa.

ELEKTRONISTEN KOMPONENTTIENTEN JA PIIRILEVYJEN VIENNI VÄHENI TAMMI-HELMIKUUSSA 51 PROSENTTIA EDELLISVUODESTA

Tietokoneiden sekä elektronisten ja optisten laitteiden osuus koko sähkö- ja elektroniikkateollisuuden viennin arvosta oli kuluvan vuoden tammi-helmikuussa 44 prosenttia.

Mittaus-, testaus- ja navigointilaitteet ovat elektroniikkatuotteiden (toimiala C26) suurin alatoimiala. Niiden osuus koko sähkö- ja elektroniikkateollisuuden viennin arvosta oli kuluvan vuoden tammi-helmikuussa vajaat 16 prosenttia, ja niiden viennin arvo laski 10 prosenttia edellisvuodesta.

Viestintälaitteiden (toimiala C263) osuus sähkö- ja elektroniikkateollisuuden viennin arvosta oli tammi-helmikuussa vajaat 9 prosenttia. Niiden viennin arvo supistui vajaat 9 prosenttia edellisvuodesta. Säteilylaitteiden sekä sähkölääkintä- ja sähköterapialaitteiden osuus oli vajaat 8 prosenttia. Niiden vienti lisääntyi arvoltaan 7 prosenttia.

Tietokoneiden ja niiden oheislaitteiden osuus oli 5 prosenttia. Tuoteryhmän viennin arvo oli 5 prosenttia vuodentakaisista suurempi. Tietokoneiden vienti on lähes kokonaan jälleenvientiä. Elektronisten komponenttien ja piirilevyjen osuus oli vajaat 4 prosenttia, ja niiden vienti väheni arvoltaan 51 prosenttia edellisvuodesta.

SÄHKÖJOHTOJEN JA KYTKENTÄLAITTEIDEN TOIMITUKSET VÄHENIVÄT HUOMATTAVASTI TAMMI-HELMIKUUSSA

Sähkölaitteiden osuus koko sähkö- ja elektroniikkateollisuuden viennin arvosta oli kuluvan vuoden tammi-helmikuussa 56 prosenttia.

Sähkömoottorit, -generaattorit ja -muuntajat ovat sähkölaitteiden suurin alatoimiala. Niiden osuus

Hintojen muutos

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S20.1/adI07

Viennin määrän muutos

Lähteet: Tulli, Tilastokeskus ja Etla. ETLA S20.1/adI01

koko sähkö- ja elektroniikkateollisuuden viennin arvosta oli kuluvan vuoden tammi-helmikuussa 40 prosenttia. Ryhmän vienti nousi arvoltaan 15 prosenttia vuodentakaisesta. Sähköjohtojen ja kytkentälaitteiden osuus oli vajaat 7 prosenttia, niiden viennin arvo putosi 29 prosenttia edellis-

vuodesta. Sähkölampputen ja -valaisimien viennin arvo nousi 12 prosenttia, niiden osuus oli vajaat 3 prosenttia.

Omavaraisuusaste

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S20.1/adl11

Toimiala valmistaa tietoliikennelaitteita, sähkökoneita, instrumentteja ja konntorikoneita.

Toimialan osuus Suomen ¹⁾	%
teollisuuden jalostusarvosta	12,8
bruttokansantuotteesta	2,6
tavaraviennistä	11,6

¹⁾ käyvin hinnoin vuonna 2018.

Suurimmat yritykset vuonna 2018

	Liikevaihto ¹⁾ , milj. e	Henkilöstö ¹⁾
Oyj Nokia Abp	22 563,0	103 000
HMD Global konserni	2 371,0	531
ABB Oy	2 274,0	4 890
PKC Group konserni	1 282,0	22 700
Scanfil	563,0	3 410

¹⁾ Globaali.

Sähkö- ja elektroniikkateollisuuden hyödykevirrat vuonna 2018

PANOSKÄYTTÖ

Muu metalliteollisuus

Tietojenkäsittelypalvelut

Muut JLMN*

Muut kot. panokset

Tuontituotteet

Pääomakustannukset

Palkansaajakorvaukset

Toimintaylijäämä

Sisäinen väliuotekäyttö

Sähkö- ja
elektroniikka-
teollisuus
13,8 mrd. EUR

TUOTOS

Rakentaminen

Muu kotimainen
väliuotekäyttö

Vienti

Pääoman bruttomuodostus

Muut JLMN* = Informaatio ja viestintä; Kiinteistöalan toiminta; Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta; Hallinto- ja tukipalvelutoiminta paitsi tietojenkäsittelypalvelut.

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S20.1/a13h

SÄHKÖ- JA ELEKTRONIKKATEOLLISUUDEN UUSIEN VIENTITILAUSTEN ARVO JÄI TAMMI-MAALISKUUSSA 4 PROSENTTIA EDELLISVUOTISTA PIENEMMÄKSI

Alan viennin arvo väheni Tullin tilastojen mukaan kuluvan vuoden tammi-helmikuussa 2,6 prosenttia vuodentakaisesta. Viennin määrä supistui Etlan laskelmien mukaan 3,2 prosenttia. Arvioimme toukokuussa, että koko sähkö- ja elektroniikkateollisuuden viennin määrä supistuu noin 10 prosenttia tänä vuonna, mutta kääntyy noin 12 prosentin kasvuun ensi vuonna. Ennusteseen liittyy kuitenkin poikkeuksellisen paljon epävarmuutta.

Tietokoneiden sekä elektronisten ja optisten laitteiden vientimäärä (toimiala C26) lisääntyi viime vuonna 3,6 prosenttia. Kuluvan vuoden tammi-helmikuussa alan viennin arvo putosi 9,7 prosenttia ja viennin määrä 7,3 prosenttia viimevuotisesta.

Sähkölaitteiden viennin määrä (toimiala C27) supistui viime vuonna 4,6 prosenttia. Tammi-helmikuussa alan viennin arvo nousi 3,9 prosenttia ja viennin määrä 1,1 prosenttia vuoden takaisesta.

Teknolgiateollisuuden tilauskantatiedustelun mukaan elektroniikka- ja sähköteollisuuden (tietoliikennelaitteet, sähkökoneet, terveysteknologia) uusien vientitilausten arvo laski tammi-maaliskuussa 4 prosenttia vuodentakaisesta ja peräti 30 prosenttia edellisestä neljänneksestä. Maaliskuun lopussa kertyneen tilauskannan arvo oli samalla tasolla kuin edellisvuonna. Edellisestä neljänneksestä tilauskannan arvo putosi 24 prosenttia.

Vientiosuudet alueittain tammi-helmikuu 2020

	Arvo, milj. eur	Osuus, %	Muutos, %
<i>Tietokoneet, elektroniset ja optiset tuotteet</i>			
Kaikki maat	509	100,0	-10
Eurooppa	265	52,1	-5
- EU27	185	36,3	-12
- Euroalue	133	26,1	-7
Kaukoitä	114	22,5	-26
Pohjois-Amerikka	85	16,7	1
Lähi- ja Keski-itä	11	2,2	17
Yhdysvallat	79	15,5	0
Venäjä	46	9,1	28
Kiina	45	8,9	-44
Saksa	36	7,0	4
Alankomaat	35	6,9	-19
<i>Sähkölaitteet</i>			
Kaikki maat	642	100,0	4
Eurooppa	346	53,9	-6
- EU27	267	41,6	5
- Euroalue	179	27,9	5
Kaukoitä	139	21,7	9
Lähi- ja Keski-itä	16	2,5	20
Pohjois-Amerikka	66	10,4	24
Etelä-Amerikka	26	4,1	4
Afrikka	31	4,9	244
Yhdysvallat	60	9,4	25
Saksa	54	8,4	-4
Etelä-Korea	37	5,7	12
Myanmar	35	5,5	55 005
Ruotsi	31	4,9	-11

Lähde: Tulli.

Metallien jalostus

METALLIEN JALOSTUKSEN TUOTANTO KASVOI TAMMI-MAALISKUUSSA VAIN SUOMESSA JA TURKISSA

Aasian osuus koko maailman teräksen tuotannosta oli 71,7 prosenttia vuonna 2019. Kiinassa valmistettiin 53,3 prosenttia maailman tuotannosta. Teräksen suurimmat tuottajamaat ovat Kiina, Intia, Japani, Yhdysvallat, Venäjä, Etelä-Korea, Saksa, Turkki, Brasilia, Iran, Italia, ja Taiwan. Näiden kahdentoista maan yhteenlaskettu osuus koko maailman tuotannosta oli viime vuonna 87,7 prosenttia.

EU27-maiden osuus teräksen tuotannosta oli kuluvan vuoden tammi-maaliskuussa 8,6 prosenttia. Euroopan unionin suurimmat valmistajat ovat Saksan ja Italian lisäksi Ranska, Espanja ja Puola. Suomi on suhteellisen pieni tekijä, mutta se mahtuu kuitenkin maailman 40 suurimman teräksen tuottajamaan joukkoon. Vuonna 2019 Suomi putosi sijalle 37.

Kansainvälisen teräsjärjestön (World Steel Association) tilastojen mukaan koko maailman te-

räksen tuotanto supistui kuluvan vuoden tammi-maaliskuussa 1,4 prosenttia viimevuotisesta. EU28-maiden (Iso-Britannia mukaan lukien) tuotanto supistui keskimäärin 10 prosenttia vuodentakaisesta, mutta Suomen valmistusmäärä nousi 12,6 prosenttia. Suomi oli ainoa EU-maa jossa teräksen valmistus lisääntyi viimevuotisesta. Saksassa tuotanto supistui 9,3 prosenttia, Italiassa 16,2 prosenttia, Ranskassa 3,6 prosenttia, Espanjassa 11,2 prosenttia, Puolassa 18,6 prosenttia ja Isossa-Britanniassa 2,8 prosenttia.

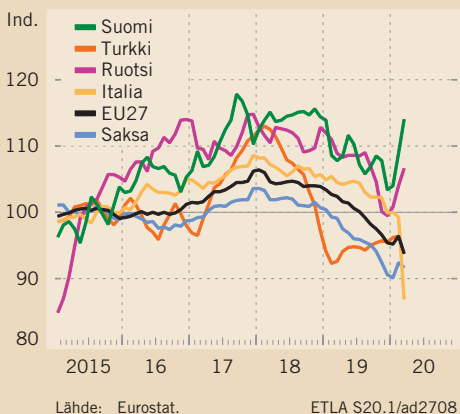
Kiinan tuotanto kasvoi 1,2 prosenttia, mutta koko Aasian väheni 0,3 prosenttia. Intiassa teräksen valmistus supistui 5,3 prosenttia, Japanissa tuotanto väheni 2,4 prosenttia ja Etelä-Koreassa laskua oli 4,8 prosenttia vuodentakaisesta.

Pohjois-Amerikan tuotanto supistui tammi-maaliskuussa 4 prosenttia viimevuotisesta, kun teräksen valmistus Meksikossa väheni 16,6 prosenttia ja Kanadassa 5,4 prosenttia. Pohjois-Amerikan suurimmassa teräksen tuottajamaassa Yhdysvalloissa tuotanto laski prosentin.

Venäjällä tuotanto väheni niinikään prosentin ja Ukrainassa tuotanto oli 3,4 prosentin laskussa.

Metallien jalostuksen tuotantomäärä supistui kuluvan vuoden tammi-maaliskuussa EU27-maissa keskimäärin 8,4 prosenttia viimevuotisesta. Tuotanto kasvoi vain Suomessa, 5,7 prosenttia vuoden takaisesta. Puolassa ja Bulgariassa tuotanto jäi edellisvuoden lukemiin. Latviassa tuotanto supistui prosentin ja Ruotsissa 2 prosenttia. Tammi-maaliskuussa tuotanto supistui Tšekissä 5 prosenttia ja Belgiassa, Virossa ja Itävallassa 6 prosenttia vuoden takaisesta. Metallien jalostuksen tuotanto supistui Saksassa, Espanjassa ja Norjassa 7 prosenttia viimevuotisesta. Alankomaissa ja Tanskassa laskua oli 8 prosenttia. Muissa maissa tuotanto väheni keskimääräistä

Metallien jalostuksen tuotanto, 2015=100, kausitas., 3kk lka

enemmän. Romaniassa pudotusta tuli 11 prosenttia, Unkarissa 14 prosenttia, Ranskassa 15 prosenttia ja Italiassa 17 prosenttia. Eniten tuotanto väheni Liettuassa ja Portugalissa, 19 prosenttia.

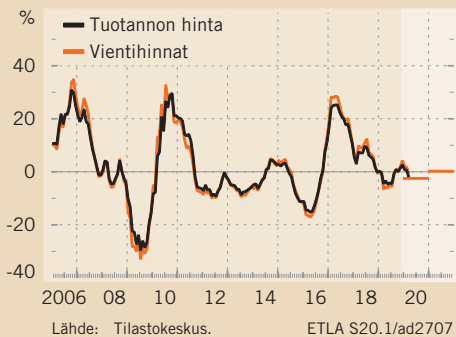
Etlä arvioi toukokuussa, että Suomen metallien jalostuksen tuotos supistuu noin 9 prosent-

tia tänä vuonna, mutta kasvaa 7 prosenttia ensi vuonna. Ennusteeseen liittyy kuitenkin poikkeuksellisen paljon epävarmuutta.

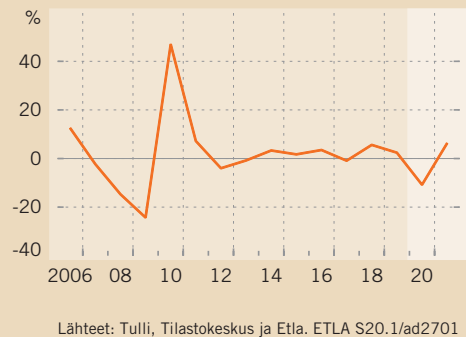
RAKENNUSSEKTORI ON TERÄKSEN SUURIN LOPPUKÄYTTÄJÄ

Kansainvälinen teräsjärjestö (The World Steel Association) arvioi lokakuussa 2019, että koko

Hintojen muutos

Viennin määrän muutos

Metallien jalostuksen hyödykevirrat vuonna 2018

PANOSKÄYTTÖ

Kaivostoiminta
Muu metalliteollisuus
Energia ja jätehuolto
Tukkukauppa
Liikenne
Muut kotimaiset panokset

Tuontituotteet
Pääomakustannukset
Palkansaajakorvaukset
Toimintaylijäämä

Metallien
jalostus
7,8 mrd. EUR

Sisäinen väliuotekäyttö

TUOTOS

Muu metalliteollisuus

Vienti

Muu kotimainen
väliuotekäyttö

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S20.1/a13f

maailman teräksen kulutus olisi kasvanut 1,7 prosenttia vuonna 2020, jollei koronapandemiaa olisi syntynyt. Normaaliolosuhteissa järjestö päivittää ennusteensa huhtikuussa, mutta epävarmuus metallien jalostuksen toimialan kehityksestä on nyt niin suuri, että uuden ennusteen teko ja julkaiseminen on siirretty kesäkuulle.

Rakennussektori (ml. infrastruktuuri) on suurin teräksen loppukäyttäjä, sen osuus koko maailman teräksen tuotannosta on hieman yli puolet. Noin 15 prosenttia käytetään mekaanisten koneiden valmistamiseen, noin 12 prosenttia autoteollisuuteen ja noin 11 prosenttia metallituotteisiin. Muiden kulkuneuvojen osuus teräksen kulutuksesta on noin 5 prosenttia, sähkölaitteiston 3 prosenttia ja kulutustavaroiden niinkään 3 prosenttia.

KORONAPANDEMIAN LISÄKSI KAASUPUTKITOIMITUSTEN LOPPUMINEN PUDDOTTAA METALLIEN JALOSTUKSEN VIENTIMÄÄRÄÄ TÄNÄ VUONNA

Metallien jalostuksen vientimäärä jää kaasuputkitoimitusten loputtua ja koronapandemian takia tänä vuonna alustavien arvioiden mukaan noin 11 prosenttia viimevuotista pienemmäksi. Kaasuputkitoimitukset Nord Stream 2 -hankkeeseen

alkoivat vuoden 2018 viimeisellä neljänneksellä, jolloin metallien jalostuksen vienti kasvoi voimakkaasti. Kaasuputkia vietiin avomerelle, Ruotsiin ja Venäjälle yhteensä 310 miljoonan euron arvosta.

Omavaraisuusaste

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S20.1/ad2710

Vientiosuudet alueittain tammi-helmikuu 2020

	Arvo, milj. eur	Osuus, %	Muutos, %
Kaikki maat	1 407	100,0	-5
Eurooppa	1 174	83,5	-7
- EU27	916	65,1	-1
- Euroalue	695	49,4	2
Kaukoita	132	9,4	13
Pohjois-Amerikka	83	5,9	1
Alankomaat	291	20,7	5
Saksa	232	16,5	-9
Ruotsi	137	9,7	-16
Sveitsi	86	6,1	35
Yhdysvallat	77	5,5	12
Italia	65	4,6	47
Iso-Britannia	58	4,2	-10
Kiina	57	4,1	91
Venäjä	57	4,0	342
Japani	47	3,3	-11

Lähde: Tulli.

Toimiala valmistaa rautaa, terästä, rautaseoksia, putkia, värimetalleja ja valumetalleja.

Toimialan osuus Suomen ¹⁾	%
teollisuuden jalostusarvosta	4,2
bruttokansantuotteesta	0,9
tavaraviennistä	13,4

¹⁾ käyvin hinnoin vuonna 2018.

Suurimmat yritykset vuonna 2018

	Liikevaihto ¹⁾ , milj. e	Henkilöstö ¹⁾
Outokumpu konserni	6 872,0	10 500
SSAB Suomi Oy	2 400,0	5 000
Norilsk Nickel Harjavalta Oy	881,0	300
Freeport Cobalt Oy	866,0	449
Luvata konserni	625,0	1 430

¹⁾ Globaali.

Viime vuoden ensimmäisellä neljänneksellä kaasuputkia vietiin avomerelle 148 miljoonan euron arvosta. Toisella neljänneksellä kaasuputkia vietiin avomerelle ja Venäjälle 458 miljoonan euron arvosta ja kolmannella neljänneksellä 358 miljoonan euron arvosta. Vuonna 2019 kaasuputkia vietiin siten kaiken kaikkiaan 964 miljoonan euron arvosta.

Nord Stream 2 -hankkeen oli määrä valmistua viime vuoden loppuun mennessä, mutta kaasuputkia rakentava sveitsiläisyhtiö keskeytti työt joulukuun lopulla, kun se joutui Yhdysvaltojen pakotteiden kohteeksi osana isompaa puolustusmenojen pakettia. Putki on siitä huolimatta piakkoin valmistumassa.

Yhdysvallat ilmoitti maaliskuussa 2018, että maa ottaa käyttöön teräs- ja alumiinitullit. Terästulli on 25 prosenttia ja alumiinitulli 10 prosenttia. Tullit astuivat voimaan kesäkuussa 2018 koskien myös EU-maita. Valtaosa Suomen metallien jalostuksen viennistä suuntautuu kuitenkin Eurooppaan.

METALLIEN JALOSTUKSEN HENKILÖSTÖ SUOMESSA VÄHENI VAIN HIEMAN VUODEN ALUSSA

Teknolomiteollisuus ry:n mukaan suomalaiset metallien jalostusyritykset työllistivät kuluvan vuoden maaliskuun lopussa noin 16 100 työntekijää Suomessa, mikä oli noin puoli prosenttia vähemmän kuin keskimäärin viime vuonna. Ulkomaisesta henkilöstöstä noin 70 prosenttia työskentelee Länsi-Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa.

Koneiden, metallituotteiden ja kulkuneuvojen valmistus

Kone- ja metallituoteteollisuus työllisti Teknologia-teollisuus ry:n mukaan 133 600 henkilöä Suomessa maaliskuun lopulla vuonna 2020, mikä oli noin prosentin vähemmän kuin edellisvuonna keskimäärin. Ulkomaisesta henkilöstöstä vajaa puolet sijaitsee kehittyneissä maissa Länsi-Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa.

Kone- ja metallituoteteollisuuden (koneet, metallituotteet, kulkuneuvot) uusien vientitilauksen arvo laski tammi-maaliskuussa 21 prosenttia vuodentakaisesta ja 29 prosenttia edellisestä neljänneksestä. Kone- ja metallituoteteollisuuden vientitilaukanta oli maaliskuun lopulla 6 prosenttia matalammalla tasolla kuin vuotta aiemmin ja prosentin alemmalla tasolla kuin edellisellä neljänneksellä.

KONEIDEN JA LAITTEIDEN VALMISTUS

Koneiden valmistus kehittyi Suomessa vielä vuoden alussa suotuisammin kuin EU-maissa keskimäärin

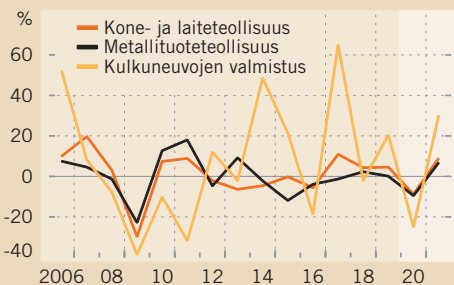
Kuluvan vuoden tammi-maaliskuussa EU27-maiden tuotanto väheni kausitasoitettuna ja työpäiväkorjattuna keskimäärin 8,4 prosenttia vuodentakaisesta. Suomessa alan tuotanto kuitenkin

lisääntyi 7,4 prosenttia. Alankomaissa kasvua kertyi vajaat 14 prosenttia ja Liettuassa vajaat 6 prosenttia. Kaikissa muissa maissa kasvu oli jo pysähtynyt maaliskuussa. Espanjassa koneiden ja laitteiden tuotanto supistui tammi-maaliskuussa 7 prosenttia, Ruotsissa 8 prosenttia ja Saksassa 9 prosenttia. Tanskassa ja Itävallassa tuotanto väheni 11 prosenttia ja Ranskassa, Latviassa ja Bulgariassa tuotanto laski 12 prosenttia. Italiassa pudotus oli 14 prosenttia.

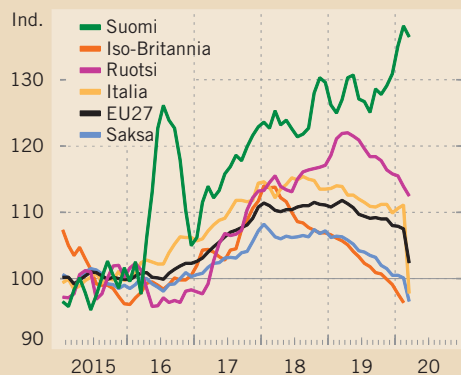
Etla arvioi toukokuussa, että koneiden ja laitteiden tuotanto supistuu noin 8 prosenttia tänä vuonna ja kasvaa 5 prosenttia ensi vuonna. Ennusteeseen liittyy kuitenkin poikkeuksellisen paljon epävarmuutta, koska koronaepidemian vaikutusten arvioiminen on erittäin vaikeata.

Koneiden ja laitteiden viennin määrä lisääntyi kuluvan vuoden tammi-helmikuussa 1,8 prosenttia edellisvuodesta. Toimialan viennin määrän odotetaan supistuvan vajaat 10 prosenttia tänä vuonna.

Viennin määrän muutos

Koneiden ja laitteiden tuotanto, 2015=100, kausitas., 3kk lka

na koronapandemian seurauksena. Ensi vuonna alan viennin odotetaan elpyvän ja kasvavan va-
jaat 10 prosenttia. Ennusteeseen liittyy kuitenkin
poikkeuksellisen paljon epävarmuutta.

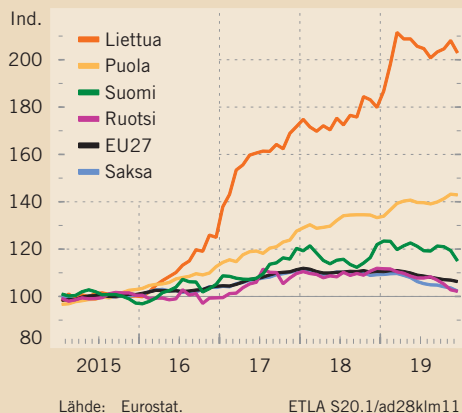
METALLITUOTTEIDEN VALMISTUS

**Suomessa metallituotteiden tuotanto kasvoi vielä
tammi-maaliskuussa vaikka se pieneni tuntuvasti
EU:ssa keskimäärin**

Metallituotteiden tuotanto jäi kuluvan vuoden
tammi-maaliskuussa EU27-maissa keskimää-
rin 7,3 prosenttia edellisvuotista pienemmäksi.
Tuotanto Suomessa kasvoi kausitasoitettuna 2
prosenttia vuodentakaisesta. Puolassa ja Tans-
kassa tuotanto lisääntyi 6 prosenttia ja Latviassa
3 prosenttia. Liettuassa metallituotteiden tuotanto
kasvoi enää prosentin vuodentakaisesta. Tämän
vuoden tammi-maaliskuussa alan tuotanto vähe-
ni Ruotsissa ja Romaniassa 6 prosenttia viime-
vuotisesta. Espanjassa tuotanto väheni 7 prosent-
tia, Saksassa ja Virossa 8 prosenttia, Ranskassa
13 prosenttia ja Italiassa 14 prosenttia.

Arvioimme toukokuussa, että metallituotteiden
tuotanto Suomessa supistuu tänä vuonna noin
13 prosenttia ja kasvaa ensi vuonna noin 6 pro-

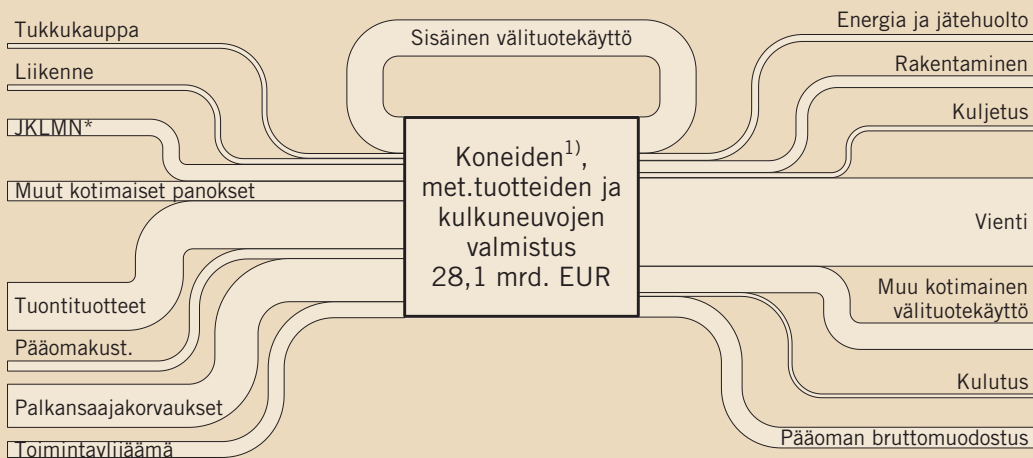
**Metallituotteiden tuotanto,
2015=100, kausitas., 3kk lka**

Koneiden, met.tuotteiden ja kulkuneuvojen valmistuksen hyödykevirrat vuonna 2018

PANOSKÄYTTÖ

TUOTOS

*JKLMN = Informaatio ja viestintä; Rahoitus- ja vakuutustoiminta; Kiinteistöalan toiminta; Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta; Hallinto- ja tukipalvelutoiminta.

1) ml. koneiden korjaus. Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S20.1/a13i

senttia. Ennusteeseen liittyy kuitenkin poikkeuksellisen paljon epävarmuutta.

KULKUNEUVOJEN VALMISTUS

Kulkuneuvojen vienti supistuu tänä vuonna noin 25 prosenttia

Kulkuneuvojen osuus koko tavaraviennin arvosta oli viime vuonna 10 prosenttia. Moottoriajoneuvojen osuus kulkuneuvoteollisuuden viennin arvosta oli 65 prosenttia ja muiden kulkuneuvojen osuus 35 prosenttia.

Kulkuneuvojen viennin määrä nousi viime vuonna 20 prosenttia. Moottoriajoneuvojen viennin määrä lisääntyi vain prosentin, mutta muiden kulkuneuvojen vienti kohosi 88 prosenttia edellisvuodesta.

Moottoriajoneuvojen viennistä viime vuonna 67 prosenttia oli henkilöautojen vientiä. Tavar-

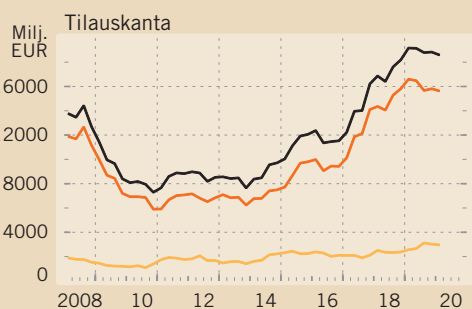
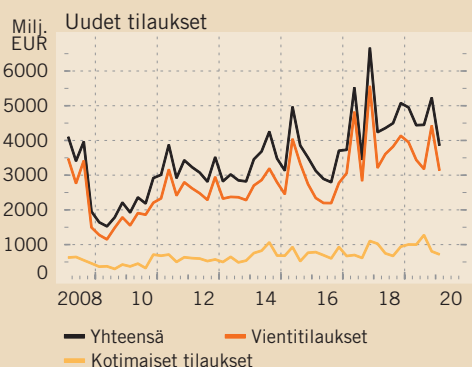
kuljetukseen tarkoitettujen moottoriajoneuvojen osuus oli 11 prosenttia.

Vuonna 2020 koko kulkuneuvoteollisuuden vienti supistuu noin 25 prosenttia, kun moottoriajoneuvojen vienti arviomme mukaan vähenee noin 20 prosenttia ja muiden kulkuneuvojen vienti supistuu 35 prosenttia viimevuotisesta. Laskelmiemme mukaan sekä moottoriajoneuvojen että muiden kulkuneuvojen vienti kasvaa ensi vuonna noin 30 prosenttia.

EU:ssa uusien henkilöautojen rekisteröinnit vähenivät tammi-maaliskuussa 26 prosenttia viimevuotisesta

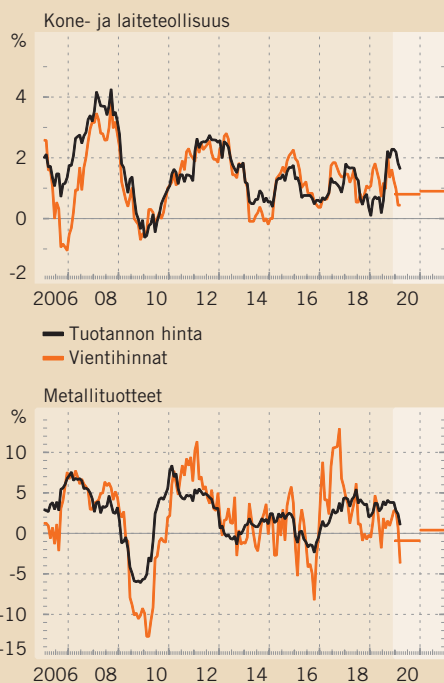
Euroopassa autojen suurimmat markkina-alueet ovat Saksa, Iso-Britannia, Venäjä, Ranska, Italia ja Espanja. Euroopassa on 298 autotehdasta vuonna 2020, joista 196 Euroopan unionissa (EU27). Saksassa on 42 tehdasta, Rans-

Tilaukset

ETLA S20.1/ad28klm02

Hintojen muutos

ETLA S20.1/ad28klm07

kassa 31, Venäjällä 31, Isossa-Britanniassa 30 ja Italiassa 23 tehdasta. Espanjassa on 17 auto-tehdasta, Turkissa on 17, Puolassa on 16, Kazakstanissa on 7 ja Ukrainassa on 6 tehdasta. Autoteollisuus työllistää EU:ssa runsaat 11 prosenttia tehdasteollisuuden työntekijöistä.

EU:ssa uusien henkilöautojen rekisteröinnit vähenivät kuluvaan vuoteen tammi-maaliskuussa keskimäärin 25,6 prosenttia vuodentakaisesta. Saksassa ne putosivat 20 prosenttia, Ranskassa 34 prosenttia, Italiassa 36 prosenttia ja Espanjassa 31 prosenttia. Suomessa rekisteröinnit vähenivät 3 prosenttia ja Ruotsissa 11 prosenttia. Lisäksi Isossa-Britanniassa uusien henkilöautojen rekisteröinnit vähenivät 31 prosenttia.

EU:ssa uusien dieselautojen kysyntä väheni viime vuonna 14 prosenttia vuodentakaisesta. Benziinautojen kysyntä lisääntyi 5 prosenttia. Sähköautoja myytiin 53 prosenttia ja hybridautoja 50 prosenttia edellisvuotista enemmän.

Autoja valmistetaan heinä-elokuusta lähtien täydellä kapasiteetilla Uudessakaupungissa

Uudenkaupungin autotehtaalla Mercedes-Benzin GLC-mallin tuotanto aloitettiin helmikuussa 2017 ja Mercedes-Benz uuden A-sarjan autojen tuotanto käynnistyi heinäkuussa 2018. Uusi tuotantoennätys saavutettiin vuonna 2019, kun Uudenkaupungin tehtaalla valmistui 114 000 henkilöautoa. Arviolta noin puolet autoista tuotannosta menee Yhdysvaltoihin Saksan kautta.

Tuotanto autotehtaalla jouduttiin keskeyttämään huhtikuun alussa koronapandemian aiheuttaman komponenttipulan takia. Runsaan kuukauden kestäneen tauon jälkeen tuotanto pystyttiin kuitenkin käynnistämään toukokuun alkupuolella. Tehtaan suunnitellaan toimivan täydellä kapasiteetilla heinä-elokuusta lähtien.

ACEA:n (European Automobile Manufacturers Association) keräämien tietojen mukaan EU-maiden autotehtaat (mukaan lukien Iso-Britannia) olivat suljettuna keskimäärin 30 päivää COVID-19

takia. Suomessa sulkupäiviä oli 25, Saksassa 29, Ranskassa 34, Isossa-Britanniassa 40 ja Italiassa 41.

Autonvalmistuksen lisäksi Valmet automotive panostaa akkujen tuotantoon Salossa, missä sarjatuotanto aloitettiin viime vuoden lopulla.

ITALIA JA SAKSA DOMINOIVAT RISTEILYALUSTEN JA AUTOMATKUSTAJALAIVOJEN MARKKINOITA

Maailman suurimmat laivanrakentajamaat ovat Kiina, Korea ja Japani. Kiina oli vuonna 2018 maailman johtava laivanrakennusmaa 36 prosentin tuotanto-osuudellaan (CGT). Korean osuus uusista tilauksista (CGT) vuonna 2018 oli 40 prosenttia, Kiinan 25 prosenttia, Japanin 16 prosenttia ja EU-maiden 12 prosenttia. Suomen osuus koko maailman uusista laivatilauksista oli 0,4 prosenttia vuonna 2018. Valtaosa Aasian maiden laivanrakennuksen tuotannosta on bulkialuksia, tankkereita, tavallisia rahtilaivoja sekä konttilaivoja.

Euroopan tärkeimmät laivanrakennusmaat ovat Italia, Saksa, Ranska, Suomi, Venäjä, Espanja ja Romania. Eurooppalaiset telakkayhtiöt Fincantieri ja Meyer dominoivat risteilyalusten ja automatkustajalaivojen markkinoita. Fincantierin osuus risteilijärakentamisesta on yli puolet. Muita yhtiöitä ovat saksalainen MV Werften ja kiinalainen China State Shipbuilding Corporation (CSSC), mutta niiden osuudet markkinoista ovat pienet.

Telakkateollisuudessa on nyt paljon avoimia kysymyksiä

Suomen telakkateollisuuden näkymät olivat hyvin ruusuiset ennen koronapandemian puhkeamista. Tilaukannassa on huomattava määrä isoja risteilijöitä ja myös pienempiä aluksia. Meyer Turun telakan tilauskirjat ulottuvat vuoteen 2025 asti, ja myös Rauman telakan tilauskanta on vahvasti noussut. Omistajavaihdoksen myötä myös Helsingin telakka on saanut kaksi uutta tilausta.

Costa Cruises tilasi kesällä 2015 Meyeriltä kaksi Suomessa rakennettavaa risteilijää, joista toinen

valmistui Turun telakalta joulukuussa 2019 ja toinen valmistuu vuonna 2021. Ensi vuonna luovutettava risteilijä on jo työn alla, sillä suunnittelu- ja valmistusajat ovat pitkät. Mahdollisesta myöhästymisestä koronapandemian takia ei ole mitään tietoa.

Carnival Corporation tilasi syyskuussa 2016 kolme LNG-risteilijää Meyeriltä, joista kaksi ra-

kennetaan Turussa ja yksi Saksassa. Turun tilauskannassa olevista ensimmäinen valmistuu lokakuussa 2020, jollei myöhästymisiä tule. Alkuperäisen aikataulun mukaan toisen risteilijän on tarkoitus valmistua vuonna 2022.

Lokakuussa 2016 Royal Caribbean Cruises tilasi Turusta kaksi risteilijää, jotka myös käyttävät LNG:tä polttoaineena. Mikäli alkuperäiseen suun-

Vientiosuudet alueittain tammi-helmikuu 2020

	Arvo, milj. eur	Osuus, %	Muutos, %		Arvo, milj. eur	Osuus, %	Muutos, %
Koneet ja laitteet				Moottoriajoneuvot, perävaunut ja puoliperävaunut			
Kaikki maat	1 349	100,0	3	Kaikki maat	560	100,0	-10
Eurooppa	760	56,4	-10	Eurooppa	529	94,5	-10
- EU27	572	42,4	-3	- EU27	466	83,2	-9
- Euroalue	398	29,5	-6	- Euroalue	393	70,2	-12
Kaukoitää	221	16,4	46	Kaukoitää	15	2,7	-10
Lähi- ja Keski-itä	24	1,8	-6				
Pohjois-Amerikka	148	10,9	-10	Saksa	338	60,4	-12
Etelä-Amerikka	82	6,1	89	Ruotsi	56	10,0	-3
Afrikka	47	3,5	38	Norja	34	6,0	6
Oseania	58	4,3	43	Venäjä	20	3,5	-49
				Kiina	10	1,8	10
Yhdysvallat	117	8,7	-17	Muut kulkuneuvot			
Saksa	110	8,2	3	Kaikki maat	74	100,0	-90
Kiina	104	7,7	58	Eurooppa	56	75,6	-91
Ruotsi	92	6,9	-3	- EU27	44	59,0	-93
Alankomaat	71	5,3	-6	- Euroalue	18	24,1	-97
				Kaukoitää	10	14,2	-91
Metallituotteet							
Kaikki maat	216	100,0	-2	Ruotsi	13	18,2	27
Eurooppa	162	75,1	-5	Romania	10	13,6	3 634
- EU27	123	57,1	2	Ranska	7	9,3	74
- Euroalue	65	30,0	9	Norja	7	9,2	-40
Kaukoitää	23	10,6	9	Hongkong	6	7,5	194
Pohjois-Amerikka	13	6,0	-9				
Ruotsi	36	16,7	-9				
Venäjä	17	7,8	-12				
Kiina	16	7,3	94				
Viro	15	7,1	13				
Norja	14	6,4	-23				

nitelmaan ei tule muutoksia, laivat toimitetaan vuosina 2022 ja 2024. Heinäkuussa 2019 varus-tamo tilasi vielä kolmannen Icon-luokan risteily-laivan. Alus on tarkoitus toimittaa vuonna 2025. Koronapandemian takia koko risteilytoiminta on kuitenkin joutunut vaikeaan kriisiin, joten tässä vaiheessa ei vielä ole tietoa siitä, tuleeko muutoksia toimitusaikatauluihin.

Saksalainen TUI Cruises tilasi puolestaan helmi-kuussa 2018 risteilyaluksen Turun telakalta. Alus on tarkoitus toimittaa vuonna 2023.

Rauma Marine Constructions Oy ja Kvarken Link ovat sopineet Vaasa-Uumaja -välin liikenteeseen tulevan lautan rakentamisesta. Autolautta valmistuu vuonna 2021 alkuperäisen suunnitelman mukaisesti. Lisäksi Rauman telakka ja AS Tallink

Grupp ovat maaliskuussa 2019 allekirjoittaneet sopimuksen 250 miljoonan euron arvoisen matkustaja-autolautan rakentamisesta. Alus on tarkoitus toimittaa vuoden 2022 alussa. Tilauskanta koheni edelleen kuluvan vuoden helmikuussa, kun australialainen TT-Line Company tilasi kaksi matkustajalauttaa. Alukset on tarkoitus luovuttaa Rauman telakalta vuosina 2022 ja 2023.

Lisäksi Rauma Marine Constructions Oy ja Puolustusvoimat ovat allekirjoittaneet sopimuksen neljän taistelualuksen rakentamisesta. Ne rakennetaan vuosina 2022–2025 ja luovutetaan tilaajalle vuoteen 2028 mennessä. Sopimuksen arvo on noin 650 miljoonaa euroa. Koska alukset toimitetaan kotimaahan, ne eivät näy vientitilastoissa.

Helsingin telakan omistajavaihdoksen seurauksena telakka on saanut kaksi uutta tilausta. Venäläinen Vodohod on sopinut kahden luksusristeilyaluksen rakentamisesta. Laivat valmistuvat vuosina 2021 ja 2022.

Koneteollisuus valmistaa mm. voimakoneita, massa- ja paperikoneita, hissejä, nosto- ja siirtolaitteita, maa- ja metsätalouskoneita sekä kaivos- ja louhintakoneita.

Metallituoteteollisuus valmistaa mm. metallirakenteita, höyrykattiloita, lukkoja ja saranointa, työkaluja sekä keskilämmityskattiloita.

Kulkuneuvojen valmistuksen tärkeimmät tuoteryhmät ovat laivat, autot ja perävaunut.

Toimialan osuus Suomen¹⁾ %

teollisuuden jalostusarvosta	22,9
bruttokansantuotteesta	4,7
tavaraviennistä	23,4

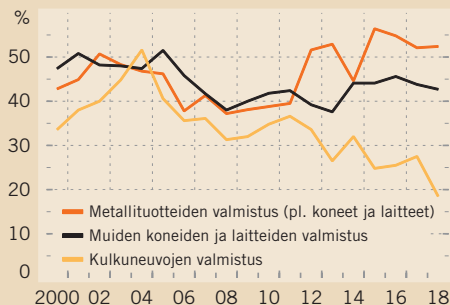
¹⁾ Käyvin hinnoin vuonna 2018.

Suurimmat yritykset vuonna 2018

	Liikevaihto ¹⁾ , milj. e	Henkilöstö ¹⁾
Kone konserni	9 071,0	56 100
Wärtsilä konserni	5 174,0	18 900
Valmet konserni	3 325,0	12 500
Cargotec konserni	3 304,0	11 600
Metso konserni	3 173,0	12 600

¹⁾ Globaali.

Omavaraisuusaste

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S20.1/ad28klm10

Paperiteollisuus

VAIN SELLUN TUOTANTO LISÄÄNTYI SUOMESSA VIIME VUONNA

Aasian osuus koko maailman paperin ja kartongin kulutuksesta oli 48,9 prosenttia jo vuonna 2016. Kiina on paperin ja kartongin suurin kuluttajamaa. Paperiteollisuuden tuotanto on siksi enenevässä määrin siirtynyt Aasiaan ja Etelä-Amerikkaan lähemmäs kasvavia markkinoita. Kiina on myös suurin tuottajamaa. Pakkauskartongin ja pakkauspaperin osuus Kiinan paperin ja kartongin kulutuksesta ja tuotannosta on noin 70 prosenttia.

Maailman suurimmat paperin ja kartongin tuottajamaat ovat Kiina, Yhdysvallat, Japani, Saksa, Etelä-Korea, Brasilia, Kanada, Suomi, Ruotsi ja Indonesia. Näiden maiden osuus koko maailman paperin ja kartongin tuotannosta on noin 70 prosenttia.

Vuonna 2017 maailman suurimmat metsäteollisuusyritykset olivat International Paper Company,

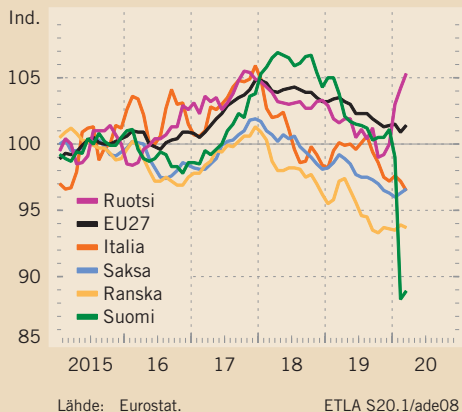
Procter & Gamble, Kimberly-Clark, WestRock, Oji Paper, Essity, Stora Enso, UPM-Kymmene, Smurfit Kappa Group ja Nippon Paper Group. Euroopan suurimmat metsäteollisuusyritykset olivat vuonna 2017 Essity, Stora Enso, UPM-Kymmene, Smurfit Kappa Group, Mondi, DS Smith, Metsä Group, Sequana Capital, SAICA ja Ontex.

Pakkausmateriaalien osuus Euroopan tuotannosta vuonna 2017 oli 51 prosenttia, paino- ja kirjoituspaperien osuus oli 36 prosenttia, pehmo-paperien osuus 8 prosenttia ja muiden paperien osuus 5 prosenttia.

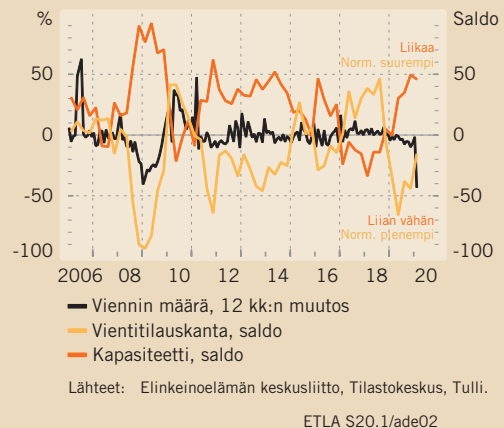
Saksan osuus Euroopan paperin ja kartongin tuotannosta vuonna 2017 oli 25 prosenttia, Ruotsin 11 prosenttia, Suomen 11 prosenttia, Italian 10 prosenttia ja Ranskan 9 prosenttia.

Suomessa on 17 paperitehdasta, 14 kartonkitehdasta ja 19 massatehdasta. Paperin ja kartongin jalostettehtaita on 19 kappaletta. Karton-

Paperiteollisuuden tuotanto, 2015=100, kausitas., 3kk lka

Tilaukset

gin tuotanto väheni 2,9 prosenttia vuonna 2019 ja paino- ja kirjoituspaperin tuotanto supistui 15 prosenttia. Muun paperin tuotanto laski 8,2 prosenttia. Sellun tuotanto lisääntyi 2,1 prosenttia vuonna 2019.

Paino- ja kirjoituspaperin osuus alan tuotannosta Suomessa oli vuonna 2019 vielä 51 prosenttia, eli huomattavasti suurempi kuin Euroopassa keskimäärin. Kartongin osuus oli 38 prosenttia ja muun paperin 11 prosenttia. Lähes koko paperin ja kartongin tuotanto menee vientiin. Sellun vientisuus on runsaat 40 prosenttia.

Paperiteollisuuden suurimmat viejamaat olivat vuonna 2018 Saksa, Kiina, Yhdysvallat, Suomi, Ruotsi, Kanada, Italia, Ranska, Alankomaat ja Itävalta.

SUOMESSA PAPERITEOLLISUUDEN TUOTANTO ON SUPISTUNUT TUNTUVASTI METSÄTEOLLISUUDEN LAKKOJEN TAKIA

Paperiteollisuuden tuotanto EU27-maissa supistui kuluvan vuoden tammi-maaliskuussa keskimäärin 2 prosenttia ja euroalueella vajaat 4 prosenttia edellisvuodesta.

Vuodentakaiseen verrattuna Suomen tuotanto putosi kausitasoitettuna ja työpäiväkorjattuna 14 prosenttia tammi-maaliskuussa metsäteollisuuden lakkojen takia. Ruotsin tuotantomäärä puo-

lestaan nousi 4 prosenttia, joten näyttää siltä, että siellä on hyödytty Suomen lakkoilusta. Alankomaissa tuotanto väheni 7 prosenttia, Ranskassa ja Italiassa tuotantomäärä laski 4 prosenttia ja Saksassa 3 prosenttia edellisvuodesta. Liettuassa paperiteollisuuden tuotanto sen sijaan lisääntyi 14 prosenttia. Latviassa 12 prosenttia ja Puolassa 7 prosenttia. Liettuassa tuotanto on noussut erityisen voimakkaasti vuodesta 2009. Puolan merkitys paperiteollisuuden tuotteiden markkina-alueena on kasvanut.

Etlä arvioi toukokuussa, että koko paperiteollisuuden (ml. kartonki ja sellu) tuotos supistuu tänä vuonna noin 6 prosenttia. Ennusteeseen liittyy kuitenkin poikkeuksellisen paljon epävarmuutta koronatilanteen vuoksi.

VERKKOKAUPPA KASVATTA KARTONGIN KYSYNTÄÄ

Sanomalehti- ja aikakauslehtipaperien kysyntä maailmassa laskee jatkuvasti, koska sähköisen median merkitys kasvaa painetun median kustannuksella. Mainonta lehdissä vähenee edelleen ja siirtyy sähköiseen mediaan. Tämä rakenteellinen muutos jatkuu vielä useita vuosia. Sähköinen viestintä on valtaamassa alaa myös kehittyvillä markkinoilla. Varsinkin Japanissa ja Etelä-Koreassa sen suosio on suuri.

Kartongin ja muiden pakkausmateriaalien kysyntä on sen sijaan edelleen nousussa lisääntyneen

Viennin määrän muutos

Lähteet: Tulli, Tilastokeskus ja Etlä. ETLA S20.1/ade01

Hintojen muutos

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S20.1/ade07

verkkokaupan ansiosta. Teollisuus- ja kulutustavaroiden valmistus Aasiassa on lisääntynyt, mikä kasvattaa kuluttajapakkauskartongin ja muun kartongin kysyntää. Kiina on maailman nopeimmin kasvava kuluttajamarkkina ja suurin verkkokaupamarkkina. Se on suurempi kuin markkina Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa yhteensä. Euroopassa useita painopapereiden tuotantolinjoja on muutettu valmistamaan kartonkia.

Myös tarramateriaalien kysyntä kasvaa vakaasti verkkokaupan myötä ja pakattujen elintarvikkeiden lisääntyminen nostaa etikettimateriaalien käyttöä. Sellun kysyntä nousee elintason tahdissa, hygieniatuotteiden ja pakkauskartongin kulutuksen kasvun myötä. Erityisesti Aasiassa kasvu on ollut vahvaa.

BIOTUOTETEHTAAN RAKENTAMISESTA KEMIIN PÄÄTETÄÄN AIKAISINTAAN SYKSYLLÄ

Viimeisen vuosikymmenen aikana paperimarkkinat ovat supistuneet selvästi koko maailmassa. Suomalaiset metsäyhtiöt ovat siksi sulkeneet

tehtaita ja tuotantolinjoja sekä kotimaassa että ulkomailla vähentääkseen rakenteellista ylikapasiteettia ja parantaakseen liiketoiminnan kannattavuutta. Varsinkin päällystetyn aikakauslehtipaperin ja sanomalehtipaperin tuotantokapasiteettia on vähennetty. Rakennemuutoksen takia investoidaan myös uusiin tuotantolinjoihin, vaikka tuotantokapasiteettia samanaikaisesti vähennetään.

Stora Enso aikoo muuntaa Oulun paperitehtaan pakkauskartonkitehtaan. Toinen paperikone muunnetaan kraftlainerlinjaksi ja toinen suljetaan vuoden 2020 loppuun mennessä. Investoinnin arvo on noin 350 miljoonaa euroa.

Finnpulp Oy suunnitteli perustavansa uuden havusellutehtaan Kuopion Sorsasaloon. Ympäristölupa kuitenkin hylättiin viime vuoden lopulla. Biotalousinvestointi olisi ollut suuruudeltaan 1,6 miljardia euroa, ja sen tuotantokapasiteetti 1,2 miljoonaa tonnia vuodessa. Toteutuessaan se olisi ollut maailman suurin havusellutehdas.

Paperiteollisuuden hyödykevirrat vuonna 2018

PANOSKÄYTTÖ

Metsätalous
Kemikaalien valmistus

Liikenne

Muut koneet ja laitteet

Energia ja jätehuolto

Muut kotimaiset panokset

Tuontituotteet

Pääomakustannukset

Palkansaajakorvaukset

Toimintaylijäämä

Lähde: Tilastokeskus.

Sisäinen välituotekäyttö

Paperi-
teollisuus
13,3 mrd. EUR

TUOTOS

Muu kotimainen
välituotekäyttö

Vienti

Kulutus

Pääoman
bruttomuodostus

ETLA S20.1/a13d

Metsä Groupin uusi biotuotetehdas Äänekoskella on toistaiseksi metsäteollisuuden kaikkien aikojen suurin investointi Suomessa. Investoinnin arvo oli 1,2 miljardia euroa. Huhtikuussa 2019 Metsä Group ilmoitti yllättäen suunnittelevan-
sa 1,5 miljardin euron arvoisen biotuotetehtaan rakentamista Kemiin. Investoinnista päätetään lopullisesti aikaisintaan syksyllä 2020. Jos se toteutetaan, uusi biotuotetehdas korvaa kokonaan vanhan sellutehtaan.

UPM on päättänyt rakentaa uuden sellutehtaan Keski-Uruguayhin Paso de los Torosin lähistölle. Investoinnin arvo on 2,7 miljardia Yhdysvaltain dollaria. Tehdas valmistuu vuoden 2022 jälkipuoliskolla. Sen tuotantokapasiteetti on alussa 2,1 miljoonaa tonnia vuodessa.

Vientiosuudet alueittain tammi-helmikuu 2020

	Arvo, milj. eur	Osuus, %	Muutos, %
Kaikki maat	1 219	100,0	-30
Eurooppa	801	65,7	-29
- EU27	595	48,8	-32
- Euroalue	469	38,5	-34
Kaukoit	205	16,8	-24
Lähi- ja Keski-itä	26	2,1	-12
Pohjois-Amerikka	90	7,4	-41
Etelä-Amerikka	34	2,8	-28
Pohjois-Afrikka	21	1,7	-41
Saksa	186	15,2	-35
Kiina	116	9,5	-27
Yhdysvallat	87	7,2	-42
Iso-Britannia	75	6,1	-37
Venäjä	69	5,7	15
Belgia	58	4,8	-36
Ruotsi	56	4,6	-13
Italia	53	4,3	-39
Puola	47	3,8	-34
Espanja	46	3,8	-39

Lähde: Tulli.

PÄÄSTÖKAUPPAKOMPENSAATION TAVOITTEENA ON MINIMOIDA HIILIVUOTO

EU:n päästökauppadirektiiviä uudistetaan kaudelle 2021–2030. Päästöoikeuksia jaetaan huutokaupalla. EU:ssa metsäteollisuus luetaan hiilivuototoimialaksi, ja se saa siksi ilmaisia päästöoikeuksia. Vuonna 2019 EU:ssa otettiin käyttöön markkinavakausvaranto, jonka tarkoitus on vähentää päästöoikeuksien ylijarjontaa, mutta sa-

Omavaraisuusaste

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S20.1/ade10

Toimiala valmistaa sellua, paperia ja kartonkia.

Toimialan osuus Suomen ¹⁾	%
teollisuuden jalostusarvosta	8,8
bruttokansantuotteesta	1,8
tavaraviennistä	16,1

¹⁾ Käyvin hinnoin vuonna 2018.

Suurimmat yritykset vuonna 2018

	Liikevaihto ¹⁾ , milj. e	Henkilöstö ²⁾
UPM-Kymmene Oyj	10 499,0	15 809
Stora Enso Oyj	8 667,0	18 594
Metsä Group	5 453,0	6 427
Ahlström-Munksjö konserni	2 438,0	6 480
Sappi Finland Operations Oy	399,0	562

¹⁾ Konserni pl. puutuoteteollisuus ja muut toiminnot.

²⁾ Globaali.

malla se nostaa päästöoikeuden hintaa. Mekanismin myötä myös energiakustannukset nousevat. Sähkön markkinahinta nousee, koska sähkön-tuotantoon käytetään myös fossiilisia polttoaineita. Lisäksi päästöoikeuden hinnannousu kannustaa puun energiakäytön lisäämiseen, ja tämän seurauksena raaka-ainepuun kustannukset nousevat.

Päästökaupasta johtuva kustannusten nousu heikentää suomalaisen paperiteollisuuden kilpailukykyä tärkeisiin kilpailijoihin verrattuna. Lisäkustannuksia ei voida siirtää paperin hintoihin, jotka määräytyvät maailmanmarkkinoilla.

Suomessa on otettu käyttöön uusi tukijärjestelmä, minkä perusteella maksetaan korvauksia energiaintensiivisen teollisuuden toimialoille päästökaupan aiheuttamasta sähkön hinnan noususta. Tukea ei kuitenkaan makseta täysimääräisenä. Tuki-intensiteetti on 37,5 prosenttia vuosina 2019–2020. Päästökauppakompensatio on käytössä useassa Euroopan maassa, kuten Saksassa, Isossa-Britanniassa, Hollannissa, Belgiassa, Norjassa, Espanjassa ja Kreikassa. Sen tavoitteena on minimoida ns. hiilivuoto, jossa tuotanto siirtyy EU:n ulkopuolelle ja aiheuttaa maailmanlaajuisesti suuremmat hiilidioksidipäästöt. Myös EU:n sisällä kilpailukykyeroja on syntynyt sen seurauksena, että eri maat kohtelevat päästökauppakustannuksia eri tavalla. Saksassa päästökauppakompensatio on täysimääräinen.

PAPERITEOLLISUUDEN UUSIEN TILAUSTEN ARVO VÄHENI TAMMI-MAALISKUUSSA 13 PROSENTTIA VUODEN TAKAISESTA

Metsäteollisuuden osuus koko tavaraviennin arvosta oli kuluvan vuoden tammi-helmikuussa 16,6 prosenttia. Paperiteollisuuden osuus (ml. kartonki ja sellu) oli 13,2 prosenttia, ja sen viennin arvo laski 29,5 prosenttia edellisvuodesta metsäteollisuuden lakkojen seurauksena.

Paperiteollisuuden vientihinnat kohosivat vuonna 2018 keskimäärin peräti 8,6 prosenttia edellisvuodesta. Kova kysyntä maailmanmarkkinoilla nosti silloin hintoja. Viime vuoden helmikuussa vientihinnat kääntyivät laskusuuntaan ja alenivat keskimäärin 1,3 prosenttia vuonna 2019. Arvioimme, että toimialan vientihinnat jäivät tänä vuonna noin 8 prosenttia viimevuotista matalammiksi.

Koko paperiteollisuuden (ml. kartonki ja sellu) viennin arvo supistui viime vuonna 6 prosenttia, ja toimialan viennin määrä väheni 4,4 prosenttia vuoden takaisesta. Paperiteollisuuden viennin määrä supistui kuluvan vuoden tammi-helmikuussa 7,5 prosenttia vuodentakaisesta. Arvioimme nyt toukokuussa, että toimialan viennin määrä supistuu noin 11 prosenttia tänä vuonna. Ennusteeseen liittyy kuitenkin poikkeuksellisen paljon epävarmuutta koronatilanteen takia.

Paperin, kartongin ja sellun uusien tilausten arvo jäi kuluvan vuoden tammi-maaliskuussa 13 prosenttia edellisvuotista pienemmäksi. Vajaa puolet sellun tuotannosta menee vientiin. Paperi on kuitenkin edelleen metsäteollisuuden tärkein vientituote.

Puutuoteteollisuus

PUUTAVARATEOLLISUUDEN TUOTANTO VÄHENI EU27-MAISSA KESKIMÄÄRIN 3 PROSENTTIA TAMMI-MAALISKUUSSA

EU:n kausitasoitettu ja työpäiväkorjattu puutuoteteollisuuden tuotantomäärä supistui kuluvan vuoden tammi-maaliskuussa 3 prosenttia vuodentakaisesta. Tuotantomäärät ovat useissa maissa kääntyneet laskuun. Pitkään jatkunut nousukausi Latviassa, Virossa, Puolassa ja Liettuassa on nyt päättynyt. Suomen tuotantomäärä putosi 14 prosenttia metsäteollisuuden lakkojen takia. Ranskassa tuotanto jäi 8 prosenttia edellisvuotista pienemmäksi. Latviassa tuotanto laski ensimmäisellä neljänneksellä 4 prosenttia, Irlannissa 10 prosenttia, Portugalissa 11 prosenttia, Italiassa 12 prosenttia, Espanjassa 13 prosenttia ja Romaniassa peräti 25 prosenttia vuodentakaisesta.

Liettuassa ja Puolassa puutavarateollisuuden tuotanto jäi tammi-maaliskuussa edellisvuoden luke-miin. Saksassa ja Virossa alan tuotanto lisääntyi 2 prosenttia, Ruotsissa 3 prosenttia, Tšekissä 9

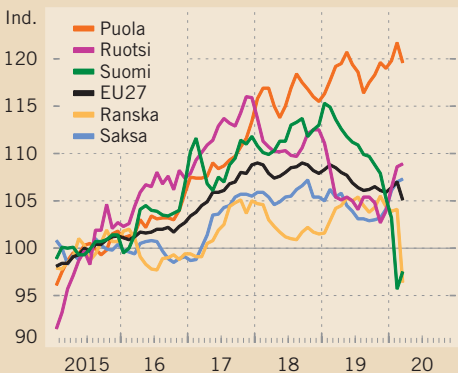
prosenttia ja Kreikassa 14 prosenttia vuodentakaisesta. Saksa on Euroopan suurin sahatavaran tuottajamaa.

Arvioimme toukokuussa, että puutavarateollisuuden tuotos Suomessa supistuu tänä vuonna noin 8 prosenttia. Koronapandemian takia ennusteesseen liittyy kuitenkin hyvin paljon epävarmuutta. Havusahatavaran viennin osuus tuotannosta oli 81 prosenttia ja vanerin vientiosuus oli 84 prosenttia vuonna 2017.

EUROOPASSA SAHATAVARAN KYSYNTÄ VÄHENI SELVÄSTI JO ENNEN KORONAPANDEMIAN PUHKEAMISTA

Vientimarkkinoilla sahatavaran ja vanerin kysynnän kasvu hidastui selvästi jo ennen koronakriisiä. Pandemian seurauksena rakentamisen vauhti Euroopassa hiljenee entisestään. Sahatavaran kysyntä on vähenemässä myös kotimaassa, kun talonrakentaminen vähenee alustavien arvioiden mukaan noin 7 prosenttia tänä vuonna.

Puutuoteteollisuuden tuotanto, 2015=100, kausitas., 3kk lka

Tilaukset

Euroconstruct-organisaation tilastojen mukaan rakentamisen kasvuvauhti hidastui Euroopassa viime vuonna 2,3 prosenttiin. Euroconstruct-verkostoon kuuluu edustajia 19 maasta. Rakentamisella on suuri vaikutus puutavaratuotteiden kysyntään.

Euroconstructin viime vuoden marraskuussa tehdyn ennusteen mukaan rakentaminen olisi kasvanut tänä vuonna 1,1 prosenttia Euroopassa. Kasvuennuste vuodelle 2021 oli 0,9 prosenttia ja vuodelle 2022 1,1 prosenttia. Ennuste siis tehtiin ennen koronapandemian puhkeamista, joten todellisuudessa rakentamisen kehitys tänä vuonna tulee olemaan huomattavasti viime vuoden lopulla ennustettua synkempi. Tällä hetkellä tuoreita ennustelukuja ei ole saatavilla, Euroconstruct julkaisee seuraavan ennusteensa vasta kesäkuussa.

PUUTAVARATEOLLISUUDEN VIENTI SUOMESTA VÄHENI TAMMI-HELMIKUUSSA LÄHES KAIKILLE MARKKINA-ALUEILLE

Sahatavaran ja muiden puutuotteiden viennin arvo jäi kuluvan vuoden tammi-helmikuussa 33 prosenttia edellisvuotista pienemmäksi metsäteollisuuden lakkojen takia. Alan vientimäärä supistui vajaat 26 prosenttia. Etlan toukokuussa päivitetyn ennusteen mukaan Suomen puutavarateollisuuden viennin määrän arvioidaan alustavasti supistuvan noin 17 prosenttia tänä vuonna.

Sahatavaran tärkeimmät viejämaat olivat vuonna 2017 Kanada (osuus 22 % viennin arvolla mitattuna), Venäjä (10,3 %), Yhdysvallat (9,8 %), Ruotsi (7,9 %), Saksa (5,5 %), Suomi (5,3 %), Thaimaa (3,9 %) ja Itävalta (3,8 %).

Eurooppa on perinteisesti ollut Suomen sahatavaran viennin tärkein markkina-alue. Kuluvan vuoden tammi-helmikuussa Iso-Britannia oli kolmanneksi tärkein vientimaa, ja sen osuus puutavarateollisuutemme viennistä oli runsaat 8 prosenttia. Saksa oli neljänneksi tärkein vientimaa, ja sen osuus alan viennistämme oli 8 prosenttia. Vienti Isoon-Britanniaan supistui arvoltaan 48 prosenttia viimevuotisesta ja toimitukset Saksaan vähenivät arvoltaan 38 prosenttia. Myös vienti Ruotsiin, Ranskaan, Viroon ja Alankomaihin putosi voimakkaasti.

Aasia on toiseksi suurin markkina-alue. Japani pysyi tammi-helmikuussa Suomen puutavarateollisuuden tärkeimpänä vientimaana runsaan 15 prosentin osuudellaan. Viennin arvolla mitattuna Japani on Suomen sahatavaran viennin tärkein kohdema. Täältä viety mänty- ja kuusisahatavara on keskimääräistä korkealaatuisempaa. Ruotsi, Suomi ja Itävalta ovat ainoat Euroopan maat, jotka vievät merkittäviä määriä sahatavaraa Japaniin. Pohjois-Amerikka on kuitenkin Japanin suurin sahatavaran toimittaja. Suomesta viedään sahatavaran lisäksi runsaasti liimapuutuotteita

Hintojen muutos

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S20.1/add07

Viennin määrän muutos

Lähteet: Tulli, Tilastokeskus ja Etlä. ETLA S20.1/add01

kuten palkkeja. Pitkällä aikavälillä sahatavaran tuontitarve Japanissa alenee, koska halutaan lisätä kotimaisen puun käyttöä.

Kiina oli toiseksi tärkein vientimaa. Sen osuus alan viennistämme oli runsaat 9 prosenttia, mutta toimitukset putosivat arvoltaan 28 prosenttia vuodentakaisesta. Suomalaisyritykset vievät Kiinaan enimmäkseen kuusisahatavaraa, mitä käytetään huonekalujen sekä leikkikalujen valmistamiseen.

Kilpailu Kiinan sahatavaran markkinoilla on kova. Venäjä, Kanada, Yhdysvallat ja Ruotsi ovat Suomen suurimpia kilpailijoita. Venäjä on markkinajohtaja, maan sahatavaran tuotanto ja vienti Kiinaan on viime vuosina kasvanut uusien investointien myötä. Venäjän osuus Kiinan havusahatavaran tuonnista oli 57 prosenttia vuonna 2017. Kanadan osuus oli vajaat 20 prosenttia, Suomen noin 7 prosenttia ja Ruotsin 3 prosenttia. Poislukien Venäjä, Suomi oli siten vuonna 2017 suurin eurooppalainen viejämaa. Wood from Finland -vienninedistämishjelma käynnistettiin vuonna

2015, ja se tähtää muun muassa Kiinaan suuntautuvan sahatavaran viennin kasvattamiseen.

Aasian ohella Pohjois-Afrikka on viime vuosina noussut suomalaisen sahatavaran tärkeäksi vientialueeksi. Egypti oli kuluvaan vuoden tam-

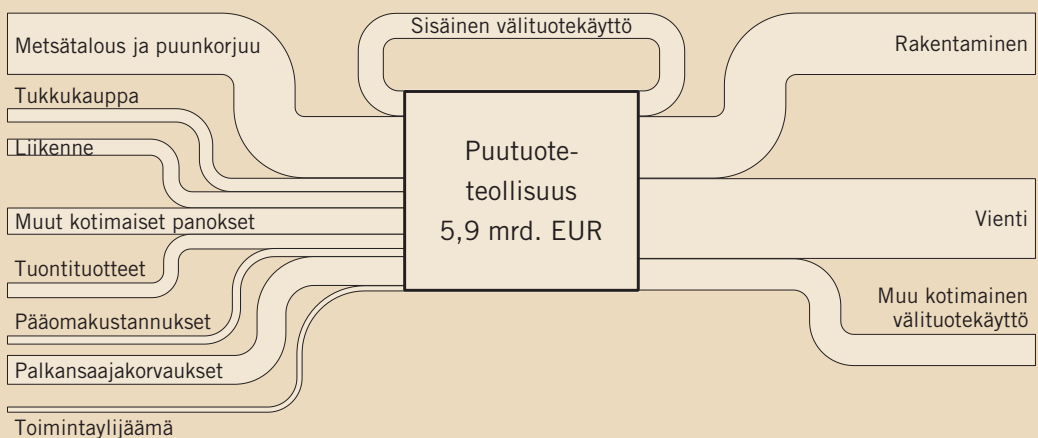
Omavaraisuusaste

Puutuoteteollisuuden hyödykevirrat vuonna 2018

PANOSKÄYTTÖ

TUOTOS

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S20.1/a13c

mi-helmikuussa arvolla mitattuna puutuoteteollisuutemme seitsemänneksi tärkein vientimaa. Egyptiin viedään keskimääräistä halvempia sahataravaraa. Noin puolet Suomen tavaravieninistä Egyptiin on puutavarateollisuuden vientiä, paperiteollisuuden osuus on neljännes. Puutuotteita tarvitaan jatkossakin Pohjois-Afrikassa infrastruktuurin kehittämiseen, ja pitkällä aikavälillä nopea väestön kasvu lisää selvästi rakentamisen ja rakennusmateriaalien kysyntää.

INVESTOINTIPÄÄTÖS RAUMALLE RAKENNETTAVASTA UUESTA SAHASTA ON TEHTY

UPM on Euroopan johtava vanerinvalmistaja. Yhtiöllä on 6 vaneritehdasta, joista 4 sijaitsee Suomessa. Lisäksi yhtiöllä on yksi viilutehdas ja 4 sahaa Suomessa.

UPM:n Chudovon vaneritehdas Venäjällä perustettiin vuonna 1990 ja sitä laajennettiin vuonna 2008. Tehtaalla valmistetaan vanereita rakentamiseen, huonekaluteollisuuteen, sisustamiseen, kuljetusvälineiteollisuuteen ja LNG-laivanrakentamiseen. Suurin osa tehtaan tuotannosta, noin 70 prosenttia, menee Euroopan markkinoille. Tehdas työllistää yli 600 henkilöä. UPM käynnisti

vuoden 2017 lopulla Chudovon vaneritehtaan 50 miljoonan euron arvoisen laajennusinvestoinnin. Tehtaalle rakennettiin uudet tuotantolinjat viilun- ja vanerinvalmistukseen. Tuotevalikoima laajeni, ja vuosittainen tuotantokapasiteetti nousi 110 kuutiometristä 155 kuutiometriin. Investointiprojekti valmistui syyskuussa 2019.

UPM:n Otepään koivuvaneritehdas Virossa perustettiin vuonna 2000 ja se on Viron suurin vanerinvalmistaja. Uusi vanerin tuotantolinja valmistui marraskuussa 2016. Otepään vaneritehtaan 40 miljoonan euron laajennusinvestoinnin myötä tuotantokapasiteetti lähes kaksinkertaistui. Edellisen kerran tehdasta laajennettiin vuonna 2008. Tehtaan vanerista 95 prosenttia viedään pääasiassa Keski-Eurooppaan.

Stora Enso puolestaan omistaa neljä sahaa Suomessa sekä sahat Impilahdessa ja Nebolchissa

Toimiala valmistaa sahataravaa, vanereita ja puutuotteiden jatkojalosteita.

Toimialan osuus Suomen ¹⁾	%
teollisuuden jalostusarvosta	3,4
bruttokansantuotteesta	0,7
tavaraviennistä	4,4

¹⁾ Käyvin hinnoin vuonna 2018.

Suurimmat yritykset vuonna 2018

	Liikevaihto, milj. e	Henkilöstö ¹⁾
Stora Enso Wood Products	1 622,0	4 038
UPM – Vaneri	480,0	2 502
Metsä Wood	441,7	1 506
Versowood Group konserni	379,0	791
Koskitukki konserni	269,0	1 060

¹⁾ Globaali.

Vientiosuudet alueittain tammi-helmikuu 2020

	Arvo, milj. eur	Osuus, %	Muutos, %
Kaikki maat	319	100,0	-33
Eurooppa	172	54,0	-35
- EU27	131	41,0	-32
- Euroalue	98	30,8	-33
Kaukoita	88	27,6	-24
Lähi- ja Keski-itä	22	6,8	-1
Pohjois-Afrikka	27	8,4	-58
Japani	49	15,4	-15
Kiina	29	9,2	-28
Iso-Britannia	27	8,4	-48
Saksa	26	8,1	-38
Ruotsi	17	5,2	-23
Ranska	16	5,1	-30
Egypti	15	4,7	-68
Viro	13	4,2	-21
Alankomaat	12	3,6	-42
Saudi-Arabia	11	3,3	7

Lähde: Tulli.

Lounais-Venäjällä. Lisäksi sillä on sahoja Baltian maissa, Ruotsissa ja Keski-Euroopassa.

Metsä Fibre ilmoitti huhtikuussa 2019 investoivansa 200 miljoonaa euroa uuden mäntysahan rakentamiseen Raumalle. Rakennuslupa saatiin marraskuussa. Investoinnin suunniteltu valmistusajankohta on vuoden 2022 toinen neljännes. Sahainvestointi on kaikkien aikojen suurin Suo-

messä. Yhtiöllä on ennestään 5 sahaa Suomessa. Venäjällä Metsä Fibre omistaa Metsä Svir -sahalaitoksen Podporozhessa, saha valmistui vuonna 2006. Noin 90 prosenttia tehtaan tuotannosta menee vientiin.

Koskisen Oy puolestaan valmistaa koivusahatavaraa Sheksnassa Venäjällä. Suomessa yhtiöllä on kolme tuotantolaitosta ja Puolassa yksi.

Kemianteollisuus

Kemianteollisuuden tuotteiden osuus koko Suomen tavaraviennin arvosta oli 18,8 prosenttia kuluvan vuoden tammi-helmikuussa. Öljytuotteiden osuus oli 6,3 prosenttia, kemikaalien ja kemiallisten tuotteiden 8,7 prosenttia, lääkeaineiden 1,4 prosenttia ja kumi- ja muovituotteiden 2,4 prosenttia.

Ruotsi oli viime vuonna kemianteollisuuden ylivoimaisesti suurin viennin kohdema. Seuraavaksi tärkeimmät vientimaat olivat Saksa, Yhdysvallat, Alankomaat ja Belgia.

Kemianteollisuuden viennin määrä nousi 3,3 prosenttia viime vuonna. Tänä vuonna alan viennin määrä supistuu Etlan karkeiden arvioiden mukaan suuruusluokkaa 8 prosenttia, mutta ennusteeseen liittyy hyvin paljon epävarmuutta. Finanssikriisin aikana vuonna 2009 kemianteollisuuden vienti supistui muita aloja vähemmän, mutta toisaalta koronaepidemian vaikutukset ovat erilaiset. Lentoliikenne on nyt huomattavasti vä-

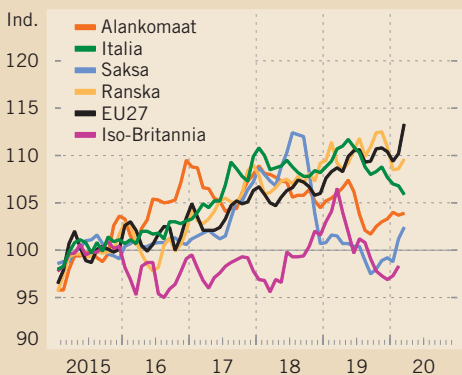
hentynyt, mikä alentaa lentobensiinin kysyntää. Öljytuotteiden osuus kemianteollisuuden viennistä on runsaat 40 prosenttia.

Tuotantomäärä nousi kuluvan vuoden tammi-maaliskuussa kausitasoitettuna 5,2 prosenttia vuodentakaisesta. Kemianteollisuuden uusien tilausten arvo nousi 4,4 prosenttia vuoden takaisesta ja maaliskuussa niiden arvo kohosi 9,6 prosenttia edellisvuodesta.

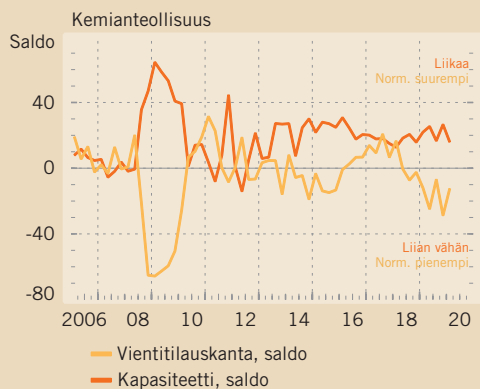
Suomessa kemianteollisuus työllistää suoraan 34 000 henkilöä. Peruskemikaaleja sekä kumi- ja muovituotteita valmistavat yritykset ovat alan suurimmat työllistäjät.

Kemianteollisuuden kiinteiden investointien kokonaisarvo (ml. t&k) oli viime vuonna noin 1,5 miljardia euroa. Kemianteollisuus ry:n ja EK:n investointitiedustelun mukaan kemianteollisuuden investoinnit nousevat tänä vuonna noin 1,6 miljardiin euroon. Suurin osa alan investoinneista

Kemikaalien tuotanto (ml. lääkaineet), 2015=100, kausitas., 3kk lka

Tilaukset

on tuotantokapasiteetin korvaamista, mutta noin 600 miljoonaa euroa investoinneista liittyy kuitenkin tutkimukseen ja tuotekehitykseen.

KEMIKAALIEN VALMISTUS

Italiassa kemikaalien tuotanto väheni 4 prosenttia ensimmäisellä neljänneksellä

Kemian perusteellisuuden tuotantomäärät kasvoivat EU27-maissa kuluva vuoden tammi-maaliskuussa keskimäärin 4,2 prosenttia vuodentakaisesta. Kreikassa, Portugalissa, Virossa, Romaniassa ja Ruotsissa tuotantomäärät nousivat selvästi keskimääräistä enemmän. Saksassa tuotanto lisääntyi tammi-maaliskuussa prosentin vuoden takaiseen verrattuna. Ranskassa tuotanto jäi lähes edellisvuoden lukemiin. Alankomaissa tuotanto laski 2 prosenttia ja Italiassa 4 prosenttia.

Suurin osa alan Suomessa tuotetuista kemikaaleista myydään kotimaahan. Sellu- ja paperitehtaat ovat peruskemikaalien tärkein asiakasryhmä. Myös kaivosteollisuus käyttää kemikaaleja.

Kemikaalien ja kemiallisten tuotteiden (ml. lääkeaineet) vientimäärä lisääntyi viime vuonna prosentin edellisvuodesta. Kuluva vuoden tammi-helmikuussa kemikaalien ja kemiallisten tuotteiden viennin arvo nousi 1,8 prosenttia vuodentakaisesta. Lääkeaineiden ja lääkkeiden viennin arvo väheni 3,5 prosenttia. Kemikaalien ja kemiallisten tuotteiden (ml. lääkeaineet) vientimäärän arvioidaan tänä vuonna supistuvan vain prosentin. Tuotannon odotetaan supistuvan 4 prosenttia.

ÖLJYTUOTTEIDEN VALMISTUS

Ranskassa öljytuotteiden tuotanto on romahtanut

Öljytuotteiden viennin määrä lisääntyi viime vuonna laskelmiemme mukaan noin 7 prosenttia. Vientimäärä supistui kuluva vuoden tammi-helmikuussa vajaat 30 prosenttia. Arvioimme toukokuussa, että öljytuotteiden vienti supistuu tänä vuonna noin 14 prosenttia. Keväälle suunniteltu Nesteen historian laajin huoltoseisokki on jouduttu siirtämään ensi vuoden keväälle koronapandemiasta johtuvien matkustusrajoitusten ta-

Kemianteollisuuden hyödykevirrat vuonna 2018

PANOSKÄYTTÖ

Liikenne
Energia ja jätehuolto
Muut kotimaiset panokset
Tuontituotteet
Pääomakustannukset
Palkansaajakorvaukset
Nettotuoteverot
Toimintaylijäämä

Kemianteollisuus
18,8 mrd. EUR

Sisäinen välituotekäyttö

TUOTOS

Rakentaminen

Kuljetus

Muu kot. välituotekäyttö

Vienti

Pääoman bruttomuodostus

Kulutus

kia. Suurseisokin oli tarkoitus kestää noin 11 viikkoa, mutta tänä keväänä tehdään vain kaikkein välttämättömimmät huoltotoimenpiteet. Tuotanto supistunee tänä vuonna noin 12 prosenttia.

Maailman suurimmat raakaöljyn tuottajamaat olivat vuonna 2018 Yhdysvallat, Venäjä, Saudi-Arabia, Kanada, Irak, Kiina ja Iran. Koko maailmassa on vajaat 700 öljynjalostamo, joista Euroopassa sijaitsi 90 vuonna 2017. EU-maista eniten jalostamokapasiteettia on Saksassa, Italiassa, Ranskassa, Isossa-Britanniassa, Espanjassa ja Alankomaissa. Yhdysvalloissa oli 135 jalostamo vuonna 2018.

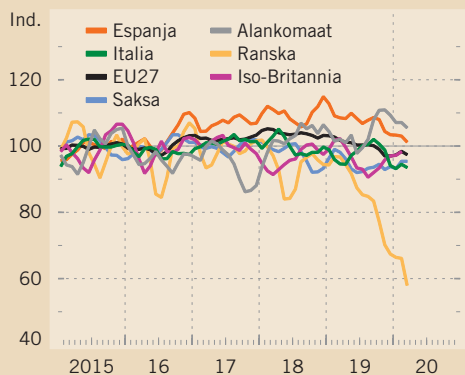
Öljytuotteiden valmistus laski EU27-maissa kuluvan vuoden tammi-maaliskuussa keskimäärin 4 prosenttia vuodentakaisesta. Ranskassa tuotanto romahti ja putosi 40 prosenttia, Espanjassa tuotanto väheni 7 prosenttia, Saksassa 3 prosenttia ja Italiassa prosentin. Alankomaissa ja Virossa tuotanto lisääntyi 4 prosenttia, Ruotsissa tuotanto kohosi 18 prosenttia.

International Energy Agency arvioi kuluvan vuoden huhtikuussa, että koko maailman energian (hiili, öljy, kaasu) kysyntä supistuu 6 prosenttia

vuonna 2020 koronapandemian takia. Yhdysvalloissa kysyntä vähenee 9 prosenttia ja EU:ssa 11 prosenttia. Sähkön kysyntä laskee 5 prosenttia, mikä on suurin pudotus 1930-luvun laman jälkeen. Kaasun kysyntä vähenee niinkään 5 prosenttia. Hiilen kysynnän odotetaan supistuvan 8 prosenttia, mikä on suurin pudotus toisen maailmansodan jälkeen. Biopolttoaineiden kysyntä vähenee tänä vuonna tuntuvasti matkustusrajoitusten vuoksi. Globaali öljyn kysyntä elpyy vuonna 2021. Aasian osuus öljyn kysynnän kasvusta vuoteen 2025 asti on peräti 77 prosenttia. Samanaikaisesti öljyn tuotanto Aasiassa laskee.

Kymmenen suurimman kuluttajamaan osuus koko maailman öljyn kulutuksesta on noin 60 prosenttia International Energy Agency'n mukaan. Suurimmat kuluttajamaat ovat Yhdysvallat,

Öljytuotteiden tuotanto, 2015=100, kausitas., 3kk lka

Lähde: Eurostat.

ETLA S20.1/adfgh08

Hintojen muutos

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S20.1/adfgh07

Kiina, Intia, Japani, Venäjä, Saudi-Arabia, Brasilia, Etelä-Korea, Kanada ja Saksa.

Täällä valmistetuista öljytuotteista kaasuöljyt (dieselöljyt) ja moottoribensiini ovat tärkeimmät vientituotteet. Tullin tilastojen mukaan moottoribensiinin (ml. lentobensiini) osuus toimialan viennin arvosta oli 43 prosenttia kuluvan vuoden tammi-helmikuussa. Kaasuöljyjen osuus oli 38 prosenttia.

Suomessa jalostetun moottoribensiinin (ml. lentobensiini) tärkeimmät vientimarkkinat olivat tammi-helmikuussa Alankomaat, Iso-Britannia,

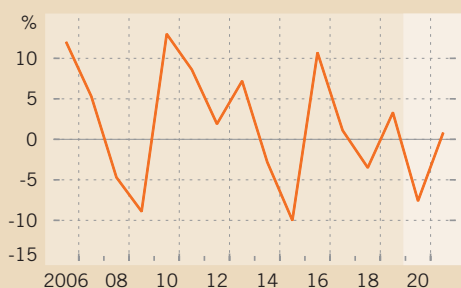
Yhdysvallat, Ruotsi ja Irlanti. Niiden osuus bensiinin viennistä oli 94,9 prosenttia. Kaasuöljyjen tärkeimmät vientimaat olivat tammi-helmikuussa Ruotsi, Latvia, Liettua, Marokko ja Saksa. Näiden maiden osuus kaasuöljyjen kokonaisviennin arvosta oli 87 prosenttia.

Yhdysvallat ja Brasilia dominoivat koko maailman biopolttoaineiden kysyntää

Eurooppa on maailman suurin uusiutuvan dieselin markkina. EU:ssa biodieselin suurimmat markkinat ovat Saksassa, Ranskassa, Italiassa ja Espanjassa. EU-maissa dieselautojen osuus uusista henkilöautoista laski 35,9 prosenttiin vuonna 2018.

Euroopan suurimmat biodieselin tuottajamaat olivat vuonna 2018 Saksa, Ranska, Espanja ja Italia. Suomessa Neste valmistaa uusiutuvaa NEXBTL-dieseliä, ja lisäksi UPM on käynnistänyt biodieselin tuotannon Lappeenrannassa. Kiinalainen Kaidi suunnittelee biodieseliä valmistavan jalostamon rakentamista Kemiin. Hankkeelle myönnettiin ympäristölupa huhtikuussa 2018, mutta investoinnista päätetään aikaisintaan vuonna 2021. Toteutuessaan investoinnin suuruus olisi noin 900 miljoonaa euroa.

Viennin määrän muutos

Lähteet: Tulli, Tilastokeskus ja Etla. ETLA S20.1/adfgh01

Omavaraisuusaste

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S20.1/adfgh10

Toimiala valmistaa kemikaaleja ja kemiallisia tuotteita, öljytuotteita sekä kumi- ja muovituotteita.

Toimialan osuus Suomen ¹⁾	%
teollisuuden jalostusarvosta	14,1
bruttokansantuotteesta	2,9
tavaraviennistä	19,4

¹⁾ Käyvin hinnoin vuonna 2018.

Suurimmat yritykset vuonna 2018

	Liikevaihto, milj. e	Henkilöstö
Neste konserni	14 918,0	5 470
Kemira konserni	2 593,0	4 810
Nokian Renkaat konserni	1 597,0	4 790
Uponor konserni	1 196,0	4 070
Orion konserni	978,0	3 180

Vientiosuudet alueittain tammi-helmikuu 2020

	Arvo, milj. eur	Osuus, %	Muutos, %
Kemikaalit ja kemialliset tuotteet			
Kaikki maat	807	100,0	2
Eurooppa	638	79,1	11
- EU27	488	60,4	16
- Euroalue	349	43,3	28
Kaukoitää	88	10,9	-12
Pohjois-Amerikka	41	5,0	-41
Alankomaat	103	12,8	76
Saksa	96	11,9	25
Venäjä	66	8,2	5
Ruotsi	65	8,1	-18
Belgia	54	6,7	74
Öljytuotteet			
Kaikki maat	583	100,0	-33
Eurooppa	512	87,8	-27
- EU27	408	70,0	-34
- Euroalue	224	38,4	-42
Pohjois-Amerikka	55	9,4	-37
Pohjois-Afrikka	15	2,5	-65
Ruotsi	177	30,4	-22
Alankomaat	78	13,4	-27
Iso-Britannia	68	11,6	46
Yhdysvallat	55	9,4	-37
Belgia	33	5,7	-65
Kumi- ja muovituotteet			
Kaikki maat	222	100,0	-8
Eurooppa	190	85,6	-9
- EU27	145	65,4	-9
- Euroalue	79	35,4	-7
Kaukoitää	10	4,4	1
Pohjois-Amerikka	14	6,3	2
Ruotsi	43	19,3	-12
Saksa	24	10,8	-21
Venäjä	17	7,5	-6
Norja	15	6,5	-7
Puola	12	5,3	-4

Lähde: Tulli.

EU:ssa biodieselin kulutus on suurempi kuin tuotanto. Biodieseliä myös tuodaan Eurooppaan Yhdysvalloista, Brasiliasta, Argentiinasta ja Indonesiasta. Yhdysvallat ja Brasilia dominoivat koko maailman biopolttoaineiden (bioetanoli, biodiesel, biokaasu, puhdas kasviöljy, puukaasu) kysyntää ja tuotantoa.

KUMI- JA MUOVITUOTTEIDEN VALMISTUS

EU:ssa kumi- ja muovituotteiden tuotanto supistui 5 prosenttia ensimmäisellä neljänneksellä

Kumi- ja muovituotteiden valmistus väheni EU27-maissa tammi-maaliskuussa 5 prosenttia vuodentakaisesta.

Suomessa kumi- ja muovituotteiden viennin arvo ja myöskin määrä supistui 8 prosenttia kuluvan vuoden tammi-helmikuussa. Niiden viennistä runsaat 70 prosenttia on muovituotteiden vientiä. Kumi- ja muovituotteiden viennin arvioidaan supistuvan 8 prosenttia kuluvana vuonna. Tuotannon odotetaan vähenevän noin 10 prosenttia.

Kumituotteiden vienti laski tammi-helmikuussa 12 prosenttia vuoden takaisesta. Kumituotteiden tärkein asiakasryhmä on ajoneuvoja valmistava teollisuus. Uusien kumirenkaiden osuus kumituotteiden viennistä on noin kolme neljäsosaa.

Suomen muovituotteiden vienti väheni tammi-helmikuussa 6 prosenttia edellisvuodesta. Muoviteollisuuden kysynnästä Euroopassa 40 prosenttia tulee pakkaussektorilta. Muovituotteista 20 prosenttia menee rakentamiseen, 10 prosenttia autoteollisuuteen ja runsaat 6 prosenttia elektroniikkateollisuuteen ja runsaat 3 prosenttia maatalouteen.

Euroopan osuus koko maailman muovien tuotannosta oli PlasticsEurope -järjestön mukaan 17 prosenttia vuonna 2018. Kiinan osuus oli 30 prosenttia, Japanin 4 prosenttia ja muun Aasian 17 prosenttia. Saksan, Italian, Ranskan, Espanjan, Ison-Britannian ja Puolan yhteenlaskettu kysyntä oli 70 prosenttia koko Euroopan muovien kysynnästä vuonna 2018.

Elintarviketeollisuus

EU27-MAISSA ELINTARVIKKEIDEN VALMISTUS JÄI TAMMI-MAALISKUUSSA KESKIMÄÄRIN EDELLIS-VUODEN LUKEMIIN

Elintarviketeollisuuden osuus kaikkien teollisuus-toimialojen tuotoksesta on Suomessa alle kymmenen prosenttia. Kolme suurinta alaa ovat lihanjalostus, meijeriteollisuus ja juomateollisuus. Runsaas puolet tuotannon bruttoarvosta muodostuu näillä aloilla. Noin 15 prosenttia elintarviketeollisuuden tuotannosta menee vientiin.

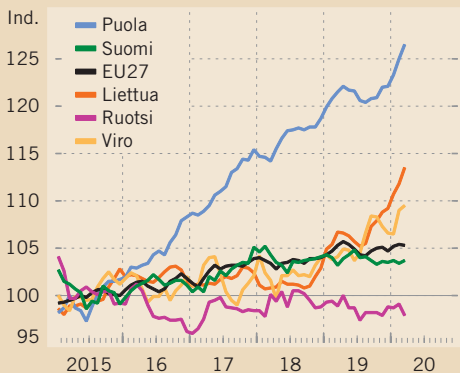
Elintarviketeollisuus on liikevaihdoltaan suurin teollisuudenala EU:ssa. Se on myös eniten työllistävä ala, työntekijöitä on noin 4,5 miljoonaa, mikä vastaa noin 15 prosenttia tehdasteollisuuden työntekijöistä. Tehdasteollisuuden toimialoista elintarviketeollisuus on suurin työllistäjä Itävallassa, Belgiassa, Kroatiaassa, Ranskassa, Kreikassa, Unkarissa, Irlannissa, Liettuassa, Alankomaissa, Puolassa, Portugalissa, Romaniassa, Espanjassa ja myös Isossa-Britanniassa.

Elintarviketeollisuuden yrityksiä on EU:ssa noin 294 000, joista vajaat puolet on pieniä ja keski-suuria. Suomessa on 1 700 elintarviketeollisuuden yritystä, jotka työllistävät noin 38 000 henkilöä. Yrityksistä runsaat 60 prosenttia työllistää vain 1–5 henkilöä.

Elintarviketeollisuuden tuotanto jäi EU27-maissa kuluvaan vuoden tammi-maaliskuussa keskimäärin edellisvuoden lukemiin. Puolan elintarvikkeiden tuotannon kasvu on viime vuosina ollut hyvin vahvaa, ja kuluvaan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä tuotantomäärät nousivat 4 prosenttia. Liettuassa tuotanto kasvoi 6 prosenttia ja Virossa 4 prosenttia.

Romaniassa elintarvikkeiden valmistus on lisääntynyt huomattavasti vuodesta 2012 lähtien. Kuluvaan vuoden tammi-maaliskuussa tuotanto nousi 3 prosenttia vuodentakaisesta. Kreikassa kasvua kertyi saman verran. Myös Unkarissa tuotanto-

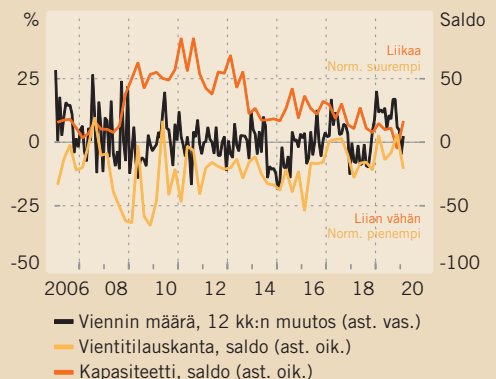
Elintarviketeollisuuden tuotanto, 2015=100, kausitas., 3kk lka

Lähde: Eurostat.

ETLA S20.1/ada08

Tilaukset

Lähteet: Tilastokeskus, ETLA S20.1/ada02
Tulli, Elinkeinoelämän keskusliitto.

määrät ovat selvästi lisääntyneet viime vuosien aikana. Vuoden 2020 tammi-maaliskuussa tuotanto Latviassa kasvoi prosentin vuodentakaisesta.

Suomessa ja Alankomaissa alan tuotanto väheni tuntuvasti vuosina 2014–2015 Venäjän tuontikiellon seurauksena. Suomessa elintarviketeollisuuden tuotanto lisääntyi kuluvan vuoden tammi-maaliskuussa kausitasoitettuna 0,5 prosenttia vuodentakaisesta. Suurin osa alan tuotannosta jää kotimaahan. Alankomaissa tuotanto väheni 0,6 prosenttia. Saksassa elintarvikkeiden valmistus laski 3 prosenttia tammi-maaliskuussa ja Ranskassa ja Ruotsissa prosentin viimevuotisesta.

Etlan toukokuussa päivitetyn ennusteen mukaan tuotannon odotetaan supistuvan kotimaassa noin 3 prosenttia tänä vuonna.

ELINTARVIKKEISSA ISO-BRITANNIA ON EU27-MAIDEN SUURIN KAUPPAKUMPPANI

EU-maista Saksa, Alankomaat ja Ranska ovat elintarvikkeiden suurimmat viejät. Kolme neljäsosaa alan viennistä EU:ssa suuntautuu muihin EU-maihin. Iso-Britannia on EU27-maiden suurin kauppakumppani elintarvikkeissa. EU27-maiden elintarvikkeiden vienti Britanniaan on kaikissa tuoteryhmissä, väkeviä alkoholijuomia lukuun ottamatta, suurempi kuin tuonti sieltä. Alanko-

maat, Ranska, Irlanti ja Saksa veivät arvoltaan eniten elintarvikkeita Isoon-Britanniaan vuonna 2018.

Irlannille Britannia oli tärkein elintarviketiennin kohdemaana vuonna 2018 ja Puolalle toiseksi tärkein. Britannian osuus Irlannin koko elintarviketeollisuuden viennistä oli 38 prosenttia vuonna 2018 ja Puolan viennistä 10 prosenttia.

Britannia oli vuonna 2018 kolmanneksi tärkein kohdemaana Ranskalle (Britannian osuus alan viennistä 10,1 %), Tanskalle (9,8%) ja Kreikalle (8,3 %). Britannia oli elintarviketiennin neljänneksi tärkein kohdemaana Alankomaille (9,5 %), Saksalle (7,1 %), Italialle (9,0 %), Belgialle (9,3 %) ja Espanjalle (6,7 %).

MEIJERITEOLLISUUS ON KÄRSINYT MERKITTÄVÄSTI VENÄJÄN ASETTAMASTA ELINTARVIKKEIDEN TUONTIKIELLOSTA

Venäjän elokuussa 2014 asettama elintarvikkeiden tuontikielto on edelleen voimassa. Sen piiriin kuuluvat muun muassa maito ja maitotuotteet, eräät lihatuotteet, vihannekset ja kalat. Tuontikielto koski alunperin EU-maita, Yhdysvaltoja, Kanadaa, Australiaa ja Norjaa. Myöhemmin tuontikieltoa laajennettiin koskemaan myös Albaniaa, Montenegroa, Islantia, Liechtensteinia ja Ukrainaa.

Viennin määrän muutos

Lähteet: Tulli, Tilastokeskus ja Etla. ETLA S20.1/ada01

Hintojen muutos

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S20.1/ada07

Suomen elintarviketeollisuuden viennistä (ml. juomat ja tupakka) vajaa kolmannes suuntautui pitkään Venäjälle, viidennes Ruotsiin ja vajaat kymmenesosa Viroon. Venäjä, Ranska ja Saksa ovat Euroopan suurimmat elintarvikemarkkinat.

Vuonna 2019 Ruotsi oli elintarviketeollisuuden tärkein vientimaa 24,5 prosentin osuudellaan, ja toiseksi tärkein vientimaa oli Viro 8,7 prosentin osuudellaan. Venäjän osuus elintarviketeollisuuden viennistä oli 7 prosenttia. Kuluvin vuoden tammi-helmikuussa Venäjän osuus alan viennistä oli 5,2 prosenttia.

Maitotaloustuotteiden viennin osuus koko Suomen elintarviketeollisuuden viennistä oli 37 prosenttia vuonna 2013 ennen Venäjän tuontikieltoa. Vuonna 2016 osuus oli laskenut 25 prosenttiin, mutta se nousi 28 prosenttiin vuonna 2017. Vuonna 2019 osuus oli 30 prosenttia.

Suomen elintarviketeollisuuden viennistä Venäjälle maitotaloustuotteiden ja juuston osuus oli

60 prosenttia vuonna 2013 ja 53 prosenttia vielä vuonna 2014. Vuonna 2016 osuus oli vain 0,1 prosenttia ja vuonna 2017 0,6 prosenttia. Vuonna 2018 osuus oli 1,1 prosenttia ja viime vuonna 1,5 prosenttia.

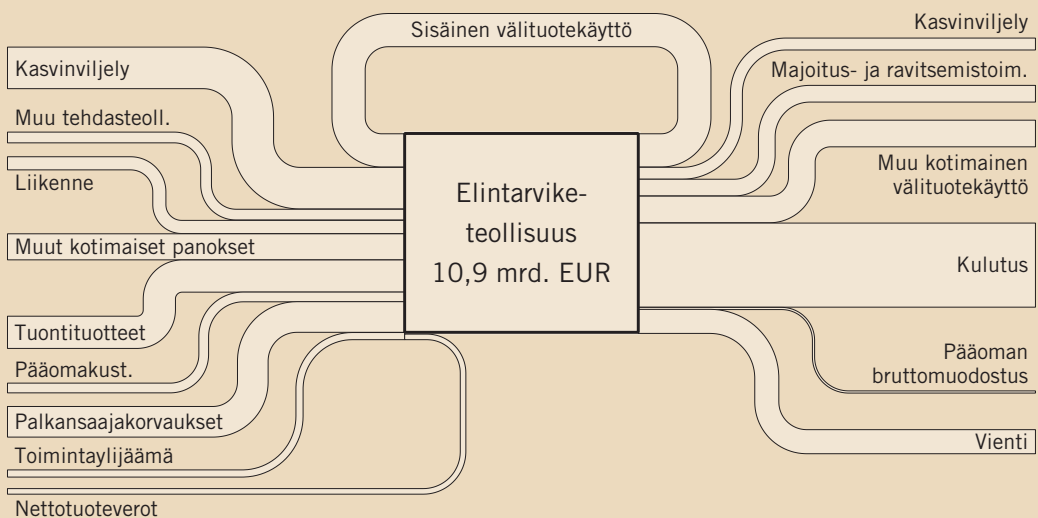
Etla on tuoreessa tutkimuksessaan tarkastellut niitä elintarvikkeiden tuoteryhmiä, jotka vuonna 2014 ovat joutuneet Venäjän tuontirajoitusten piiriin.

Suomen osalta juuston ja juustoaineen osuus kaikkien tuontirajoitusten alaisten tuotteiden viennistä Venäjälle oli vuosina 2001–2014 ennen vastapakotteiden asettamista yhteensä 42 prosenttia. Voin ja muiden maitorasvojen osuus oli 27 prosenttia, sianlihan 9 prosenttia, kirnumaidon, juoksutetun kerman ja jogurtin osuus oli 5 prosenttia sekä maidon ja kerman 4 prosenttia. Venäjän asettamien tuontirajoitusten myötä näiden tuotteiden vienti Suomesta Venäjälle loppui kokonaan, muutamia sallittuja maitotuotteita lukuunottamatta.

Elintarviketeollisuuden hyödykevirrat vuonna 2018

PANOSKÄYTTÖ

TUOTOS

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S20.1/a13a

Etlan laskelmien mukaan Suomen elintarviketeollisuus menetti vuosina 2015–2018 vientituloja yhteensä noin miljardi euroa Venäjän tuontikiellon takia.

TOIMIALAN VIENNIN MÄÄRÄ VÄHENI TAMMI-HELMIKUUSSA PROSENTIN VUODENTAKAISESTA

Koko elintarviketeollisuuden viennin arvo nousi kuluvaan vuoden tammi-helmikuussa prosentin

Omavaraisuusaste

Toimialan merkittävimmät alatoimialat ovat lihanjalostus, leipomotuotteet, mallas- ja virvoitusjuomat sekä maidonjalostus.

Toimialan osuus Suomen ¹⁾	%
teollisuuden jalostusarvosta	6,6
bruttokansantuotteesta	1,4
tavaraviennistä	2,0

¹⁾ Käyvin hinnoin vuonna 2018.

Suurimmat yritykset vuonna 2018

	Liikevaihto, milj. e	Henkilöstö
Valio konserni	1 734,0	4 260
HKScan konserni	1 715,0	7 180
Fazer konserni	1 618,0	13 200
Atria konserni	1 439,0	4 460
Paulig konserni	907,0	2 140

edellisvuodesta. Toimialan vientihinnat nousivat keskimäärin 2,4 prosenttia vuodentakaisesta, joten vientimäärä väheni prosentin.

Ruotsiin viedään eniten maitotaloustuotteita ja juustoa. Kaakaota, suklaata ja makeisia sekä jalostettua ja säilöttyä lihaa viedään myös paljon.

Suomesta Viroon viedään eniten jalostettua teetä ja kahvia, kaakaota, suklaata ja makeisia, maitotaloustuotteita ja juustoa, jalostettua ja säilöttyä

Vientiosuudet alueittain tammi-helmikuu 2020

	Arvo, milj. eur	Osuus, %	Muutos, %
Elintarvikkeet			
Kaikki maat	198	100,0	2
Eurooppa	150	75,7	-6
- EU27	127	63,8	-8
- Euroalue	61	30,9	-2
Kaukoit	33	16,8	54
Pohjois-Amerikka	5	2,5	35
Ruotsi	47	23,9	-9
Kiina	19	9,5	100
Viro	17	8,5	24
Tanska	11	5,6	-17
Venäjä	10	4,9	-2
Juomat			
Kaikki maat	25	100,0	-5
Eurooppa	21	85,1	-5
- EU27	16	65,6	-11
- Euroalue	8	34,6	15
Lähi- ja Keski-itä	2	7,8	43
Pohjois-Amerikka	1	3,0	-32
Ruotsi	4	17,8	-2
Viro	4	14,7	30
Venäjä	2	8,5	13
Saksa	2	6,9	5
Norja	2	6,6	25

Lähde: Tulli.

kalaa, mausteita ja maustekastikkeita sekä tislattuja alkoholijuomia.

Tuontirajoitusten astuttua voimaan, Venäjälle vietään Suomesta tätä nykyä eniten valmistettua kotieläinrehua, mausteita ja maustekastikkeita, näkkileipiä ja keksejä, myllytuotteita sekä kaakaoa, suklaata ja makeisia.

Tämänhetkisen toukokuussa tehdyn arvion mukaan, elintarviketeollisuuden viennin määrä vähennee tänä vuonna noin 4 prosenttia. Koska korona-

pandemian leviämisestä ja sen seurauksista ei ole minkäänlaista varmaa tietoa, vientiennusteeseen liittyy kuitenkin hyvin paljon epävarmuutta.

Suomessa elintarvikkeiden tuonnin arvo on lähes kolme kertaa suurempi kuin viennin arvo. Tällä myynnissä olevista jalostetuista elintarvikkeista ulkomaisten tuotteiden osuus on runsaat 20 prosenttia. Eniten elintarviketeollisuuden tuotteita tuodaan Saksasta, Ruotsista, Alankomaista, Norjasta, Espanjasta, Tanskasta, Ranskasta, Italiasta, Puolasta ja Belgiasta.

Rakennusaineteollisuus

Rakennusaineiden (ei-metalliset mineraalit) tuotantoa hallitsee talonrakentamisen kantavien rakenteiden vaatiman betonin ja siitä valmistettujen elementtien sekä väylärakentamisen pohjamateriaalien ja siltaelementtien tuotanto.

Koko rakentamisen suhdanne on ollut laskussa puolisen vuotta, mikä on vähentänyt alan tarvitsemien rakennusmateriaalien kysyntää. Vuoden ensimmäisellä neljänneksellä rakennusaineteollisuuden trendilasku jatkui, ja maaliskuun tuotannon taso oli 1 prosenttia vuodentakaisesta matalampi.

Rakennusteollisuuden mukaan koronaepidemian puhkeaminen ja valtiovallan rajoitustoimenpiteet eivät aiheuttaneet alalle mainittavia tuotanto- ja toimitushäiriötä.

Toimiala valmistaa savi-, lasi- ja kivit tuotteita.

Toimialan osuus Suomen ¹⁾	%
teollisuuden jalostusarvosta	2,9
bruttokansantuotteesta	0,6
tavaraviennistä	0,9

¹⁾ Käyvin hinnoin vuonna 2018.

Suurimmat yritykset vuonna 2018

	Liikevaihto, milj. e	Henkilöstö
Paroc Group konserni	445	1 900
Rudus Oy	357	920
Saint-Gobain Finland Oy	222	652
Parma Oy	174	575
Lumon Invest Oy	140	1 010

Rakennusaineteollisuuden hyödykevirrat vuonna 2018

PANOSKÄYTTÖ

Kaivostoiminta

Metalliteollisuus

Liikenne

Muut kotimaiset panokset

Tuontituotteet

Pääomakust.

Palkansaajakorvaukset

Toimintaylijäämä

Sisäinen välituotekäyttö

Muu kotimainen välituotekäyttö

TUOTOS

Kulutus

Rakentaminen

Pääoman bruttomuodostus

Vienti

Rakennusaine-
teollisuus
2,9 mrd. EUR

Tänä vuonna rakennusaineiden tuotoksen arvioidaan supistuvan runsaat 6 prosenttia. Talonrakentamisessa (ml. peruskorjaustoiminta) rakennusaineiden käyttö vähenee 9 prosenttia. Maa- ja vesirakentamisen kasvu lisää rakennusaineiden kysyntää arviolta 4 prosenttia.

Ensi vuonna rakennusaineteollisuuden tuotoksen odotetaan vähenevän 1,5 prosenttia. Talonrakentamisen (ml. peruskorjaustoiminta) vaatima ainekäyttö vähenee 0,5 prosenttia. Maa- ja vesirakentamisen ainekäytön odotetaan supistuvan 4 prosenttia mm. tie- ja rataverkoston peruskorjausrahoituksen vähenemisen takia.

Vientiosuudet alueittain tammi-helmikuu 2020

	Arvo, milj. eur	Osuus, %	Muutos, %
Kaikki maat	81	100,0	-11
Eurooppa	67	83,0	-12
- EU27	56	69,7	-13
- Euroalue	39	47,7	-10
Kaukoita	4	5,2	-7
Pohjois-Amerikka	7	8,1	14
Belgia	16	19,5	-16
Ruotsi	12	14,7	-5
Saksa	9	10,6	19
Yhdysvallat	6	7,9	12
Venäjä	5	5,6	0
Viro	4	4,7	-23
Ranska	3	3,9	-2
Norja	3	3,5	-7
Tanska	2	2,4	-59
Puola	2	2,3	-31

Lähde: Tulli.

Viennin määrän muutos

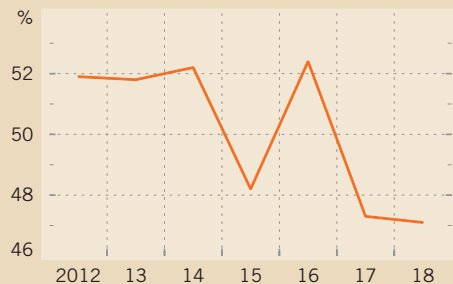
Lähteet: Tulli, Tilastokeskus ja Etla. ETLA S20.1/adi05

Hintojen muutos

Lähde: Tilastokeskus. ETLA S20.1/adi02

Omavaraisuusaste

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S20.1/adi04

Rakentaminen

RAKENNUSTUOTANTO SUPISTUU VAJAAT 5 PROSENTTIA TÄNÄ VUONNA

Rakennustuotannon suhdannelasku jatkui vuoden alkukuukausina uudisrakentamisen tuotantomäärien supistuttua 2 prosenttia vuoden takaisesta.

Maalis-huhtikuun koronavakiisissä rakentamisen tuotanto jatkui kutakuinkin normaalisti, mutta urakoitsijoiden ilmoitusten mukaan asuntojen ja liikeylojen kysynnän supistumisen takia uudis- ja korjausrakentamisen aloituksia on lykätty.

Kotitalouksien ja sijoittajien markkinakysynnän lopahtamisen vuoksi lähikuukausina uusia hankkeita käynnistyy selvästi vuodentakaisesta vähemmän. Tähän viittaavat mm. rakennusyritysten normaalia selvästi alempi tilauskanta ja kuluttajien rajusti pudonneet ostoaikeet.

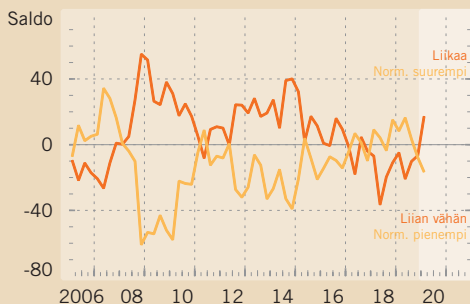
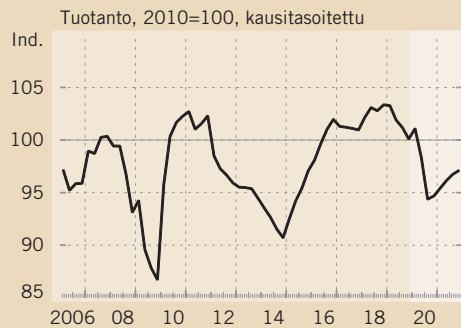
Asuin- ja liikeyrakentamisen aloitusten supistumisen takia uudisrakentamisen tuotantomäärien laskun arvioidaan jyrkentyvän loppukesällä, ja taantuman pohja savutetaan vuoden lopulla.

Myös suurikustanteisten peruskorjausprojektien odotetaan vähenevän mm. hankkeiden myöhentymisen ja rahoituksen saatavuuden vaikeutumisen vuoksi. Talojen toimivuuden kannalta vain välttämättömimmät ylläpito- ja huoltotyöt toteutetaan.

Uudisrakentamisen supistuminen vähentää automaattisesti maa- ja vesirakentamisen kysyntää, mutta valtion kasvavat panostukset väylien peruskorjaukseen lisäävät alan työkantaa. Tänä vuonna rakentamisen tuotoksen määrän arvioidaan supistuvan 6,5 prosenttia.

Talojen uudistuotanto vähenee 16 prosenttia. Uusia asuntoja valmistuu 10 prosenttia tämän vuotista vähemmän, ja muu talonrakentaminen putoaa viidenneksen.

Tuotanto ja tilaukset

Tilaukset
Kapasiteetti

Lähteet: Elinkeinoelämän keskusliitto, Tilastokeskus.

ETLA S20.1/af01

Korjaus- sekä maa- ja vesirakentamisen tuotoksen, joiden osuus koko rakentamisesta on noin 60 prosenttia, arvioidaan kasvavan 1 prosenttia.

Rakentaminen kansantaloudessa

Kansantaloudessa rakentaminen on investointihyödykkeitä tuottava toimiala, jonka tuotanto muodostuu valtaosin muiden kotimaisten toimialojen ml. kotitalouksien ja julkisyhteisöjen rakentamisen kysynnästä.

Rakentamisen kysyntä puolestaan riippuu muiden toimialojen tuotantonäkymistä ja kannattavuudesta sekä kotitalouksien ostovoiman kehityksestä.

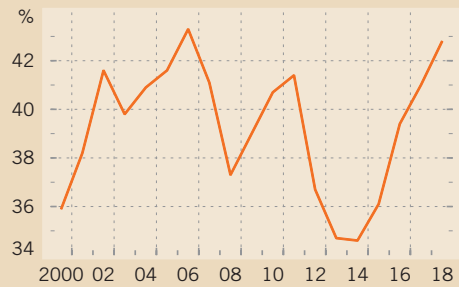
Rakennushankkeiden pitkäkestoisuuden takia rakentajat ja asiakkaat altistuvat useille riskeille, jotka syntyvät mm. markkinatilanteen, tuotantopanosten hintojen sekä korkojen muutoksista.

Etenkin talonrakentamisessa projektien riskipitoisuus ja tarjonnan pieni joustavuus saavat suurta vaihtelua rakentamisen tuotantoon, panoshintoihin ja alan työllisyyteen.

Suurimmat yritykset vuonna 2018

	Liikevaihto, milj. e	Henkilöstö
YIT Oyj	3 759,0	9 070
SRV Yhtiöt konserni	960,0	1 130
Skanska konserni	936,0	2 170
Lehto Group konserni	722,0	1 460
Lujatalo konserni	599,0	1 510

Omaparaisuusaste

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S20.1/af07

Rakentamisen hyödykevirrat vuonna 2018

PANOSKÄYTTÖ

Puutuoteteollisuus
Rakennusaineteollisuus
Metalliteollisuus
Tukkukauppa
Arkkitehti- ja insinööripalvelut
Muut kotimaiset panokset
Tuontituotteet
Pääomakust.
Palkansaajakorvaukset
Nettotuoteverot
Toimintaylijäämä

Rakentaminen
33,3 mrd. EUR

Sisäinen välituotekäyttö

TUOTOS

Kiinteistöala

Muu kotimainen
välituotekäyttö

Pääoman bruttomuodostus

Kulutus

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S20.1/a13o

RAKENTAMINEN TOIPUU VERKKAAN

Ensi vuonna kotitalouksien ja yrityssektorin tulokehitys ja tulevaisuuden näkymät paranevat, mikä lisää rakennuttajien tarjouspyyntöjä.

Kausitasoitettu rakennustuotanto viriää kasvuun ensi vuoden alkupuoliskolla. Rakennushankkeiden aloitusten ja valmistumisen viiveen vuoksi urakoitsijoiden vuosituotanto jää kuitenkin 1,5

prosenttia tämänvuotista pienemmäksi. Elpymistä hidastaa yrityssektorin talotuotannon käynnistymisen asuinrakentamista myöhemmin mm. liike- ja tuotantotilojen matalien käyttöasteiden takia.

Maa- ja vesirakentamisen tuotoksen odotetaan supistuvan 3 prosenttia mm. valtion tie- ja ratahankerahoituksen vähenemisen takia.

Kauppa

Kaupan eri alat kohtaavat tänä vuonna hyvin erilaisen tilanteen. Ostovoiman heikkeneminen sekä epävarmuus tulokehityksestä ja terveystarpeista vaikuttavat eri tavoin kuluttajapuolella. Vaikutukset ovat pääsääntöisesti kielteisiä, osin huomattavan kielteisiä. Erikoistavarakaupan, teollisuuden ja rakentamisen hiljeneminen heikentää tukkukauppaa.

TUOTOS ALENEE SELVÄSTI

Koronakriisi vaikuttaa huomattavasti yksityiseen kulutukseen tänä vuonna. Vaikutus tulee heikentyneen ostovoiman ja työllisyyden, työmarkkina-epävarmuuden, valtiovallan asettamien rajoitusten sekä kuluttajien itse itselleen asettamien rajoitusten kautta.

Kuluttaminen muun muassa kulttuuri-, urheilu-, matkailu-, ravintola- ja hotellipalveluihin vähen-

tyy keskimäärin selvästi tänä vuonna. Vähittäiskaupan alaan kulutuksen rajoitukset vaikuttavat vähemmän. Yleinen epävarmuus ja varovaisuus vaikuttavat kuitenkin selvästi myös täällä, joskin vaikutus on hyvin erilainen kaupan eri aloilla.

Ennustemme mukaan koko kaupan alan arvonnäköalaksi alenee tänä vuonna noin kymmenen prosenttia. Aleneminen oli hieman tätä suurempi finanssikriisissä vuonna 2009 ja yhteensä selvästi tätä suurempi vuosina 1991–1992.

Puhtaasti panos-tuotosmallin pohjalta muutos on toimialaennusteen mukaisesti tänä vuonna tukkukaupassa noin -15 prosenttia, moottoriajoneuvojen liiketoiminnassa noin -12 prosenttia ja vähittäiskaupassa vajaat -5 prosenttia. Koronakriisin vaikutus kuluttajakäyttäytymiseen terveys-

Kaupan hyödykevirrat vuonna 2018

PANOSKÄYTTÖ

MN*

Liikenne

Informaatio ja viestintä

Kiinteistöala pl. asuntojen hallinta

Muut kotimaiset panokset

Tuontituotteet

Pääomakust.

Palkansaajakorvaukset

Toimintaylijäämä

Sisäinen väliuotekäyttö

Kauppa
32,3 mrd. EUR

TUOTOS

Tehdasteollisuus

Rakentaminen

Kuljetus

Kulutus

Muu kotimainen väliuotekäyttö

Pääoman bruttomuodostus

Vienti

*MN = Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta; Hallinto- ja tukipalvelutoiminta.

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S20.1/a13j

uhan kautta on kuitenkin tekijä, jota panos-tuotomalli ei pysty ottamaan huomioon.

Tukkukaupan osuus koko kaupan alan arvonlisäyksestä on 45 prosenttia. Vähittäiskaupan osuus on 37 prosenttia ja moottoriajoneuvoliiketoiminnan 18 prosenttia.

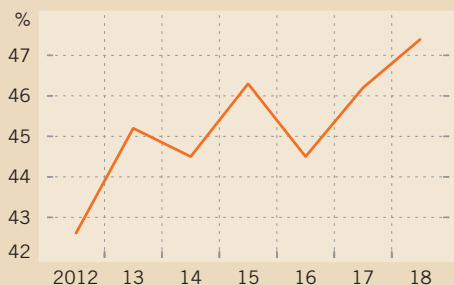
LIKEVAIHDON KEHITYKSESTÄ VASTA VÄHÄN TIETOJA

Tätä kirjoitettaessa on vielä käytettävissä hyvin vähän liikevaihtotilastoja varsinaiselta korona-ajalta.

Maaliskuussa koko kaupan alan liikevaihdon määrä oli vain 0,2 prosenttia matalampi kuin vuotta aiemmin. Kausitasoitettuna määrä aleni 1,1 prosenttia helmikuusta, mikä sopii vielä normaaliin vaihteluun. Tässä oli kuitenkin suuria eroja. Suurimmat negatiiviset muutokset helmikuusta olivat autojen tukkukaupassa (-13 %) sekä vähittäiskaupan puolella vaatteiden ym. kaupassa (-51 %), urheiluvälineiden kaupassa (-31 %), kultasepänteoksissa ym. (-25 %), huonekalu- ym. kaupassa (-18 %), optisella alalla (-17 %) ja tavaratalokaupassa (-16 %). Nousua oli päivittäistavarakaupassa (+2 %) ja apteekkeissa ym. (+14 %).

Henkilöautojen ensirekisteröintien määrä oli huhtikuussa 39 prosenttia matalampi kuin vuotta aiemmin, kun helmi-maaliskuussa oltiin viimevuotisella tasolla.

Omaparaisuusaste

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S20.1/ag08

KESTOKULUTUSTAVAROIDEN KYSYNNÄN MÄÄRÄ ALENEE TÄNÄ VUONNA SELVÄSTI

Kestokulutustavaroiden kysynnän määrä kasvoi viime vuonna vain 1,7 prosenttia, mikä oli hitain vauhti sitten vuoden 2014. Ennusteessa kysynnän määrä alenee tänä vuonna noin 5–6 prosenttia. Kestävien kulutustavaroiden (mm. autot, huonekalut ja tietokoneet) osuus kotitalouksien käypähintaisesta kulutuksesta on 8 prosenttia.

Puolikestävien kulutustavaroiden (mm. vaatteet, kirjat ja urheiluvälineet, osuus 8 %) kysynnän määrä kasvoi viime vuonna hieman enemmän kuin kestokulutustavaroiden. Tänä vuonna arvioimme määrän vähenevän noin 6 prosenttia.

Ensi vuonna kestokulutustavaroiden kysynnän määrä kääntyy noin 5 prosentin kasvuun ja puolikestävien tavaroiden muutaman prosentin kasvuun.

LYHYTIKÄISTEN TAVAROIDEN KYSYNTÄ VOI KESKIMÄÄRIN KASVAA

Lyhytikäisten tavaroiden (mm. elintarvikkeet, lääkkeet ja polttoaineet, osuus 27 %) kysynnän määrä kasvaa ennusteen mukaan reilun prosentin tänä vuonna. Tämä johtuu muun muassa siitä, että kotitaloudet korvaavat ravitsemispalvelujen hankintaa elintarvikkeiden ostoilla. Toisaalta muun muassa polttoaineiden ostaminen vähenee.

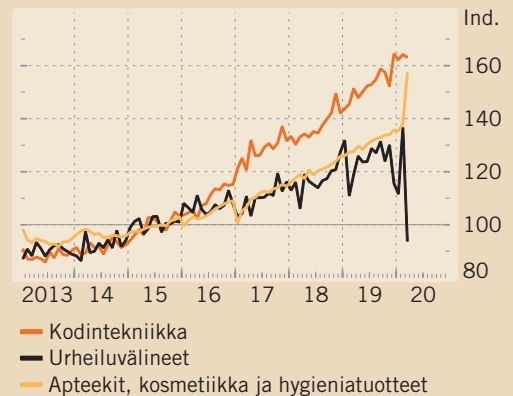
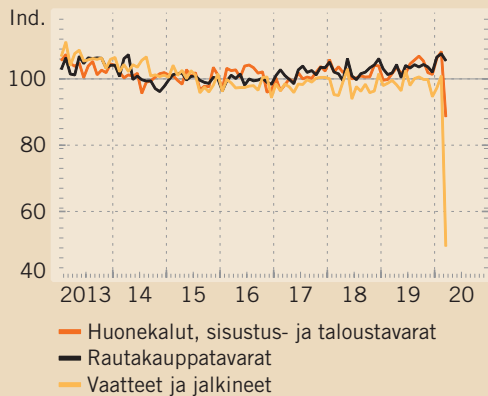
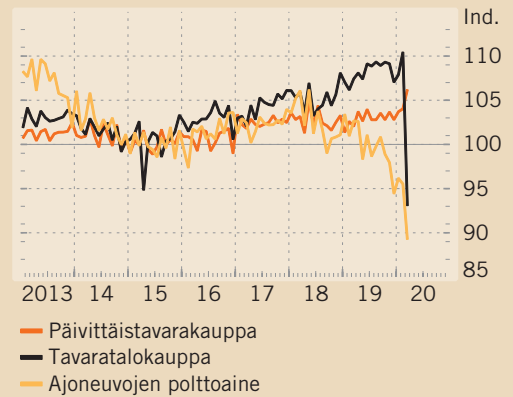
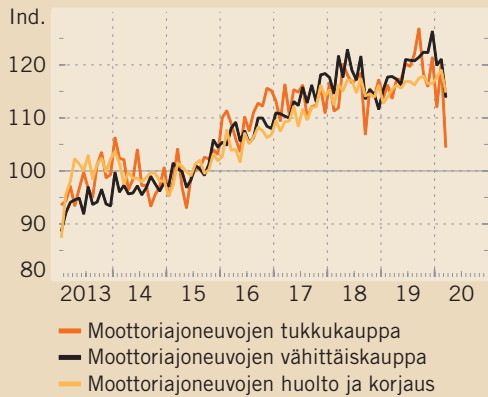
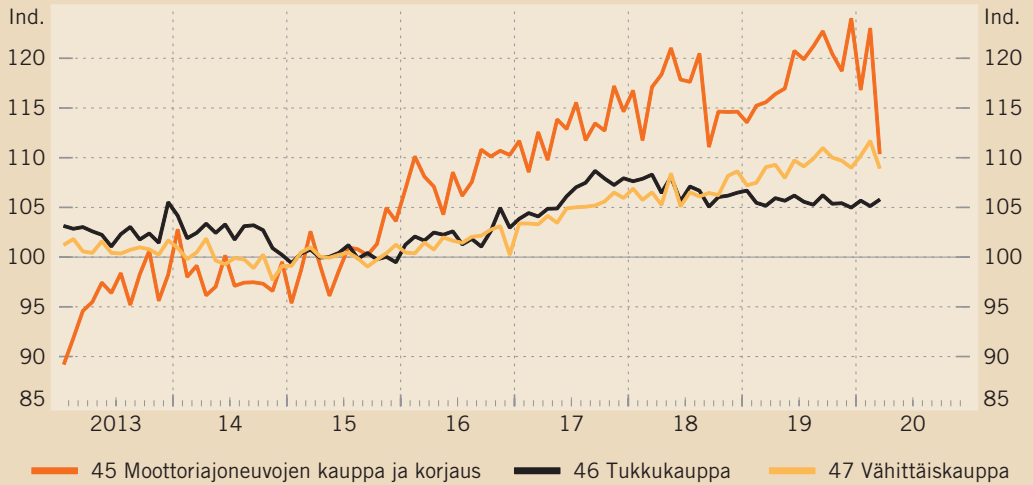
SUHDANNENÄKYMÄT HEIKENTYNEET JYRKÄSTI

EK:n huhtikuun lopussa julkaiseman Suhdannebarometrin mukaan kaupan alan lähikuukausien myyntitodotukset ja suhdannenäkymät ovat heikentyneet huomattavasti.

Suurimmat yritykset vuonna 2018

	Liikevaihto, milj. e	Henkilöstö
Kesko	10 383,0	19 600
SOK	7 304,0	6 230
HOK-Elanto	2 065,0	5 910
Oriola	1 552,0	2 700
Tamro	1 533,0	460

Kausitasoitettun myynnin määrä, 2015 = 100

Majoitus- ja ravitsemistoiminta

Koronakriisi kohtelee majoitus- ja ravitsemisalaa mahdollisesti pahemmin kuin mitään muuta toimialaa. Elpyminen tulee olemaan hidasta erityisesti kansainvälisessä matkailussa.

TUOTOKSEN MÄÄRÄ ALENEE HUOMATTAVASTI

Majoitus- ja ravitsemistoiminnan harjoittaminen on kohdannut tänä vuonna täydellisen myrskyn. Kansainvälinen matkustajaliikenne oli keväällä koronapandemian vuoksi täysin pysähdyksissä ja kotimainenkin matkailu melkein. Tämä iskee hotelliliiketoimintaan hyvin kovaa. Tilanne alkaa hitaasti helpottaa kesän alussa.

Majoitusliiketoiminnan osuus kaikesta arvonlisäyksestä Suomessa on vain 0,37 prosenttia, mutta majoittuminen toiselle paikkakunnalle mahdol-

listaa muiden turismipalvelujen kysynnän siellä. Vaikutus ulottuu siten paikallisesti muuhun talouteen. Majoitusliiketoiminnan osuus kaikista tehdyistä työtunneista on 0,64 prosenttia.

Ravitsemisliiketoiminnan pysähdys ei ole ollut aivan yhtä totaalinen, koska ulosmyyntiä on saanut harjoittaa. Kesän alussa alaa aletaan hitaasti avata. Ravitsemisliiketoiminnan osuus Suomen koko arvonlisäyksestä on 1,4 prosenttia. Osuus tehdyistä työtunneista on 3,1 prosenttia, joten ala on hyvin työvoimaintensiivinen.

Ennusteessa koko toimialan arvonlisäys alenee tänä vuonna melkein 30 prosenttia ja nousee ensi vuonna reilut 15 prosenttia. Elpyminen tulee olemaan hidasta, ja toiminnalle saattaa tulla uusia rajoituksia riippuen siitä, kuinka koronatauti-ilanne kehittyy Suomessa.

Majoitus- ja ravitsemistoiminnan hyödykevirrat vuonna 2018

PANOSKÄYTTÖ

Elintarviketeollisuus
Energia- ja jätehuolto
Kauppa
Kiinteistöala pl. as. hall.
Hallinto- ja tukipalv.toim.
Muut kotimaiset panokset
Tuontituotteet
Pääomakust.
Palkansaajakorvaukset
Nettotuoteverot
Toimintaylijäämä

Sisäinen välituotekäyttö

Majoitus- ja
ravitsemis-
toiminta
7,8 mrd. EUR

TUOTOS

Kauppa
Julkinen hallinto
ja palvelut
Kulutus
Muu kotimainen
välituotekäyttö
Vienti

MAJOITUSALALLA SYNKKÄ VUOSI

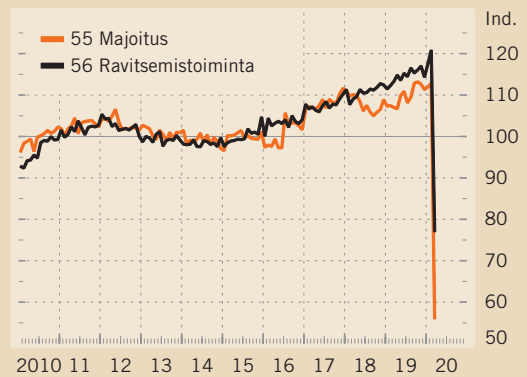
Tammi-helmikuussa yöpymisten lukumäärä yli 20 vuodepaikan hoteleissa oli pienessä kasvussa viime vuodesta. Jo maaliskuussa määrä kuitenkin aleni 49 prosenttia. Huoneenkäyttöaste aleni prosentuaalisesti eniten Hämeessä ja Uudellamaalla.

Kotimaisten matkailijoiden yöpymisten määrä aleni maaliskuussa 47 prosenttia ja ulkomaisten 53 prosenttia. Tässä suhteessa ei siis ollut paljonkaan eroa. Kotimaisten matkailijoiden osuus oli viime vuonna 68 prosenttia kaikista yöpymisistä. Odotamme heidän määränsä elpyvän jatkossa selvästi nopeammin kuin ulkomaisten matkailijoiden määrän.

Kausitasoitettun liikevaihdon määrä, 2015 = 100

Lähteet: Tilastokeskus, Etlan tietokanta.

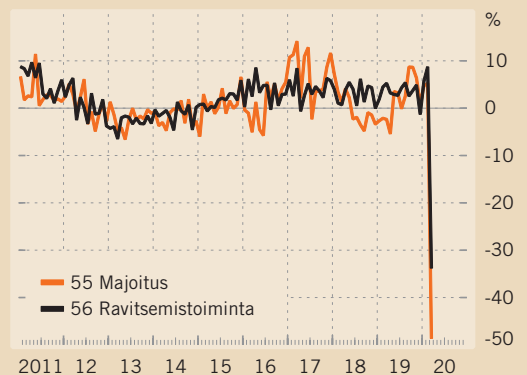

ETLA S20.1/ah02

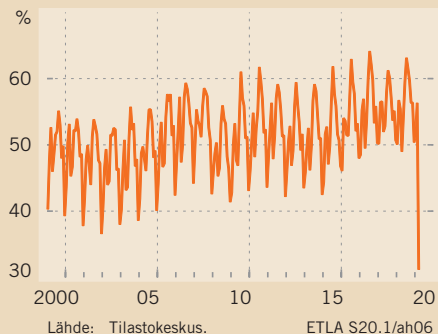
Liikevaihdon määrän %-muutos vuoden takaisesta

Lähteet: Tilastokeskus, Etlan tietokanta.

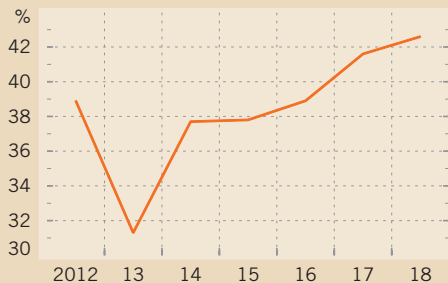

ETLA S20.1/ah07

Hotellien huonekäyttöaste

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S20.1/ah06

Omavaraisuusaste

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S20.1/ah09

Yöpymisten lukumäärän aleneminen vastaa majoitusliiketoiminnan kausitasoitettua liikevaihdon määrän 50 prosentin alenemista helmikuusta maaliskuuhun. Ravitsemistoiminnan liikevaihdon määrä aleni vastaavasti 36 prosenttia.

Kysynnän elpyminen riippuu pitkälti siitä, kuinka nopeasti kuluttajien luottamus palvelujen turvalliseen käyttämiseen palautuu.

INVESTOINTILAMA USEAKSI VUODEKSI?

Viime vuosina hyvässä vauhdissa olleet hotelli-investoinnit erityisesti pääkaupunkiseudulla ja Lapissa saavat koronaviruksesta huomattavan kolauksen. Toimialalla on pitkään ylikapasiteettia ennen kuin kysynnän määrä palautuu ennalleen.

LÄHIAJAN NÄKYMÄT ROMAHTANEET TOTAALISESTI

EK:n huhtikuun lopussa julkaiseman Suhdannebarometrin mukaan toimialan myyntitodotukset ja suhdannenäkymät lähikuukausina ovat pudonneet suunnilleen niin paljon kuin se on indeksi-teknisesti mahdollista.

Kuljetus ja varastointi

Kuljetuksen ja varastoinnin toimialan tuotoksen määrä vähenee yleisen taloudellisen aktiviteetin vähenemisen ja kansainvälisten liikkumisrajoitusten seurauksena tänä vuonna selvästi. Lisäksi monet pyrkivät henkilöliikenteessä välttämään joukkoliikennettä ja turvautuvat mahdollisuuksien mukaan enemmän henkilöautoon tai esimerkiksi polkupyörään.

KULJETUSLIIKETOIMINNAN TUOTOS VÄHENEE SELVÄSTI

Kuljetuksen ja varastoinnin toimialan kehitys kärsii yleisestä talouden aktiviteetin voimakkaasta vähenemisestä ja liikkumisrajoituksista kotimaisessa kysynnässä ja myöhemmin tänä vuonna viennissäkin. Tämän seurauksena toimialan arvonlisäyksen määrä alenee ennusteemme mukaan tänä vuonna noin 20 prosenttia. Ensi vuonna se voisi nousta noin seitsemän prosenttia.

KANSAINVÄLINEN MATKUSTAJALIIKENNE LOPPUI KEVÄÄN AIKANA

Matkustajaliikenne niin meri- kuin ilmailiikenteessäkin on kevään aikana ollut kutakuinkin pysähdyksissä.

Suomen kansainvälisessä meriliikenteessä matkustajamäärät alenivat jo maaliskuussa melkein 60 prosenttia vuoden takaisesta. Huhtikuussa henkilöliikenne oli jokseenkin pysähdyksissä, mutta toukokuun puolivälissä sitä alettiin hieman avata.

Myös lentoliikenteessä matkustajamäärät vähenivät maaliskuussa melkein 60 prosenttia vuoden takaisesta niin kotimaan liikenteessä kuin myös kansainvälisessä liikenteessä. Huhtikuussa romahdus oli täydellinen. Matkustajamäärät olivat 99 prosenttia viimevuotista matalammalla tasolla.

Kuljetuksen ja varastoinnin hyödykevirrat vuonna 2018

PANOSKÄYTTÖ

Öljyn jalostus
Koneiden ja laitt. korjaus ym.
Kauppa
MN*
Muut kotimaiset panokset
Tuontituotteet
Pääomakustannukset
Palkansaajakorvaukset
Nettotuoteverot
Toimintaylijäämä

Sisäinen väliuotekäyttö

Kuljetus ja
varastointi
22,8 mrd. EUR

TUOTOS

Tehdasteollisuus
Kauppa
Julkinen hallinto ja palvelut
Vienti
Muu kotimainen väliuotekäyttö
Kulutus

*MN = Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta; Hallinto- ja tukipalvelutoiminta.

Lähde: Tilastokeskus.

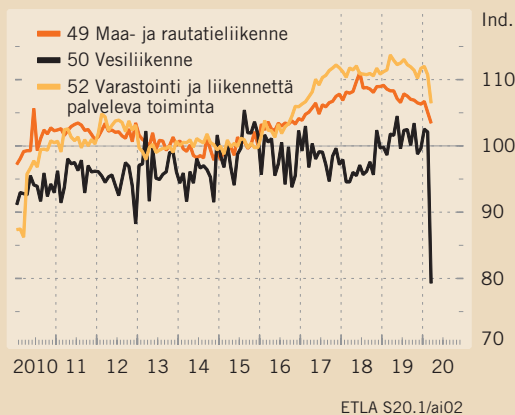
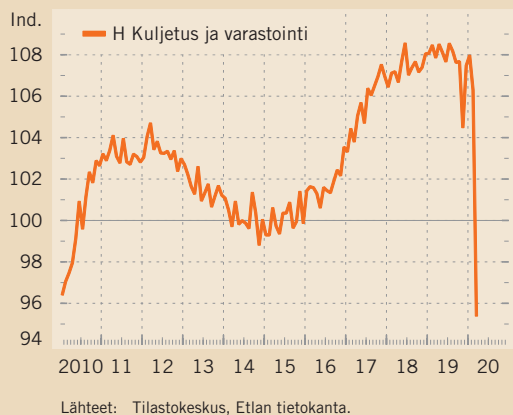
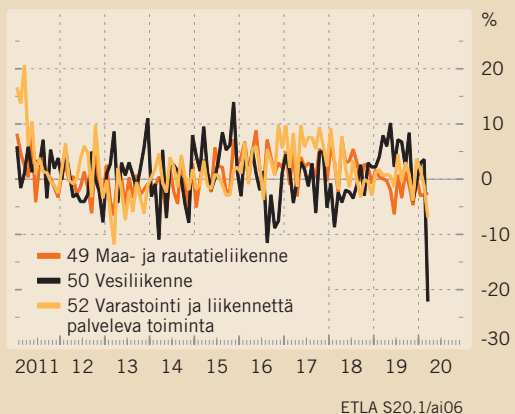
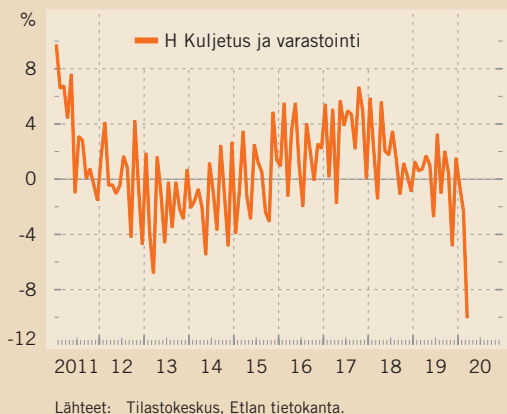
ETLA S20.1/a13I

RAHTI LIIKKUU

Rahtiliikenne tuo kuitenkin yrityksille tuloja. Koronakriisi ei näkynyt satamien rahtiliikenteessä vielä maaliskuussa, mutta vesiliikenteen koko liikevaihdon kausitasoitettu määrä oli 22 prosenttia matalampi kuin helmikuussa.

Lentoliikenteessä rahdin määrä oli kuitenkin jo huhtikuussa yli 60 prosenttia matalampi kuin edellisvuonna.

Maaliskuussa maa- ja rautatieliikenteen liikevaihdon kausitasoitettu määrä oli 1,5 prosenttia

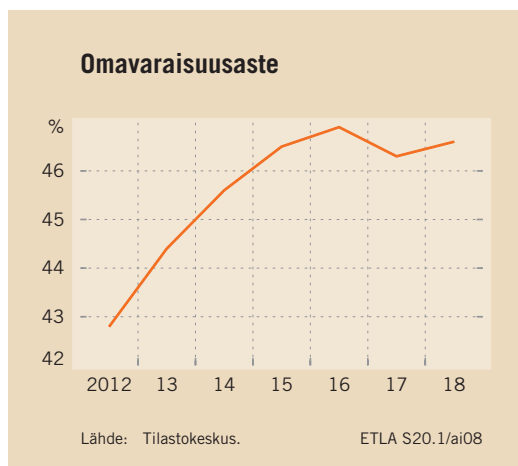
Kausitasoitettun liikevaihdon määrä, 2015 = 100**Liikevaihdon määrän %-muutos vuoden takaisesta**

matalampi kuin helmikuussa. Pandemia ei siten tällöin vielä näkynyt liikevaihdossa. Varastoinnissa ja liikennettä palvelevassa toiminnassa liikevaihdon määrä aleni 3,8 prosenttia helmikuusta.

ELPYMINEN ON HIDASTA

Voi mennä pitkään ennen kuin matkustajaliikenne saadaan uudelleen liikkeelle ja palautumaan kohti normaalia. Se riippuu viranomaisten päätöksistä, koronanvastaisen lääkityksen ja rokotteen kehittämisestä sekä kuluttajien omista päätöksistä.

Kohtalaista elpymistä on odotettavissa ensi vuonna, mutta normaaliin tuskin päästään ennen vuotta 2022, kansainvälisessä henkilöliikenteessä mahdollisesti vasta vuonna 2023. Ainakin ilmailuun voidaan odottaa tulevan – ainakin muutamana vuoden aikajänteellä – erilaisia rajoituksia ja tarkistuksia, jotka muun muassa nostavat lentolippujen hintoja. Myös konkurssseja nähtäneen. Sekä kysynnän että tarjonnan määrä vähenee siten joksikin aikaa.

Kotimaan raide- ja maantieliikenne elpyvät ennen meri- ja ilmaliikennettä, jos tartuntatilanne Suomessa pysyy hallittuna.

NÄKYMÄT ROMAHTANEET

EK:n huhtikuun lopussa julkaiseman Suhdannebarometrin mukaan toimialan lähikuukausien näkymät ovat heikentyneet jyrkästi.

Rahoitus- ja vakuutustoiminta

Panos-tuotosmallin perusteella rahoitus- ja vakuutusalan arvonlisäys alenisi tänä vuonna vähemmän kuin koko kansantalouden keskimäärin. Tähän liittyy kuitenkin huomattavaa epävarmuutta, sillä vaikeasti ennustettavat sijoitustuotot vaikuttavat arvonlisäyksen kehitykseen.

ARVONLISÄYS ALENTUNEE KESKIMÄÄRÄISTÄ VÄHEMMÄN

Rahoitus- ja vakuutustoiminnan arvonlisäys alenee ennusteemme mukaan tänä vuonna noin viisi prosenttia. Tämä perustuu panos-tuotosmalliin. Toimialan volatiilit sijoitustuotot vaikuttavat kuitenkin arvonlisäyksen kehitykseen ja tekevät sen ennustamisesta haasteellista. Etla ei tee ennustetta sijoitustuottojen kehitykselle. Jo viime vuonna toimialan arvonlisäys aleni ennakkotietojen mukaan kahdeksan prosenttia.

PÖRSSIT OSIN TOIPUNEET

Pörssi-indeksit ovat yleisesti toipuneet pahimmasta laskustaan. Euroopassa näin on kuitenkin tapahtunut vähemmän kuin Yhdysvalloissa, missä muun muassa keskuspankin Eurooppaa masiivisemman rahapoliittisen elvytyksen seurauksena S&P 500 -indeksi on samalla tasolla kuin se oli viime vuoden elokuussa, vaikka työttömyysaste on noussut neljästä prosentista 20 prosenttiin tai ylikin. Toisaalta eri toimialojen pörssikursien kehitys on ollut hyvinkin erilaista ja vastaa niiden kohtaamia ongelmia pandemian aikana.

Helsingin pörssin vaihto (€) oli helmi-huhtikuussa melkein neljänneksen vuoden takaisesta suurempaa. Vaihto oli tätä suurempaa viimeksi vuonna 2008.

Rahoitus- ja vakuutustoiminnan hyödykevirrat vuonna 2018

PANOSKÄYTTÖ

Informaatio ja viestintä
Liikenne
Liikkeenjohdon palvelut
Muut kotimaiset panokset
Tuontituotteet
Pääomakust.
Palkansaajakorv.
Nettotuoteverot
Toimintaylijäämä

Sisäinen välituotekäyttö

Rahoitus- ja
vakuutus-
toiminta
12,7 mrd. EUR

TUOTOS

Tehdasteollisuus
Kauppa
Kiinteistöala
Kulutus
Julkinen hallinto ja palvelut
Muu kotimainen välituotekäyttö
Vienti
Pääoman bruttomuodostus

KORKOMARKKINOILLA EPÄVARMUUTTA

Koronakriisin vaikutukset talouskehitykseen, julkistalouteen ja pankkisektorin toimintaan euroalueella ovat aiheuttaneet hermostumista rahamarkkinoilla. Kymmenen vuoden valtionlainojen korkoero Saksaan on kasvanut monessa maassa. Pahin piikki oli tässä suhteessa maaliskuun puolivälissä, ja tilanne on sittemmin jonkin verran rauhoittunut. Esimerkiksi Kreikan pitkien lainojen ero Saksaan on nyt suunnilleen sama kuin viime vuoden kesällä. Kymmenen ja kahden vuoden joukkolainojen korkoero on yleisesti kasvanut.

Myös lyhyissä euribor-koroissa on nähty nousua. Ne ovat kaikki pysyneet negatiivisina, mutta esimerkiksi 12 kuukauden euribor nousi jo korkeimmalle tasolleen sitten syyskuun 2016.

EKP on lisännyt ekspansiivisia rahapoliittisia toimia tilanteen rauhoittamiseksi. Elvytys ei kuitenkaan ole läheskään yhtä mittavaa kuin Yhdysvalloissa.

Saksan perustuslakituomioistuin antoi lausunnon, joka ainakin näennäisesti haastaa EKP:n ja EU:n tuomioistuimen päätökset rahapolitiikan rajoista, mikä on lisännyt epävarmuutta, mutta tuskin johtaa merkittäviin muutoksiin.

ASUNTOMARKKINOILLA EPÄVARMUUTTA

Talous- ja työllisyystilanteen heikkeneminen tulee näkymään asuntomarkkinoiden heikkoutena ja uusien asuntolainojen nostamisen vähenemisenä. Koronakriisin ajasta ei kuitenkaan vielä ole tilastoja. Tammi-maaliskuussa uusia nostettuja asuntolainoja oli 12,4 prosenttia enemmän kuin vuotta aikaisemmin.

Lainakanta ja korkomarginaalit

Rahalaitosten uusien asuntolainojen laskennallinen korkomarginaali

Lähteet: Macrobond, Suomen Pankki. ETLA S20.1/aj02

Helsingin pörssin kehitys

Helsingin pörssin osakkeiden vaihto, mrd. eur

Lähteet: Nordnet, Suomen Pankki. ETLA S20.1/aj07

Suomen Pankin laskema rahalaitosten uusien asuntolainojen laskennallinen keskimarginaali on ollut noin 0,71 prosenttiyksikköä viime vuoden elokuusta lähtien. Sitä ennen se aleni tasaisesti ja jatkuvasti vuoden 2013 puolivälistä lähtien, jolloin se oli 1,6 prosenttiyksikköä. Keskimarginaali oli nykyistä vastaavalla eli matalalla tasolla viimeksi vuoden 2011 alussa, minkä jälkeen se läh-

ti nousuun. Epävarmuuden lisääntyessä asuntolainojen keskimarginaalilla on nyt todennäköisesti jälleen paineita lähteä pieneen nousuun.

ALAN NÄKYMÄT HEIKENTYNEET JYRKÄSTI

EK:n huhtikuun lopussa julkaiseman Suhdannebarometrin mukaan myyntitodotukset lähikuukausille ovat heikentyneet jyrkästi.

Kiinteistö- ja liike-elämää palveleva toiminta pl. asuntojen omistus

Liike-elämää palveleviin toimialoihin luetaan tässä katsauksessa informaatio- ja viestintäpalvelut (toimialakoodi J), kiinteistöala, pl. asuntojen omistus (L), ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta (M) sekä hallinto- ja tukipalvelutoiminta (N). Suurimmat alatoimialat käypähintaisella tuotoksen arvolla mitattuna ovat tietojenkäsittelypalvelut (15,5 % JLMN-kokonaisuudesta), asuntojen vuokraus (8,5 %) ja muu kiinteistötoiminta (7,9 %), liikkeenjohdon palvelut (7,2 %), tekniset palvelut (7,2 %), muut tukipalvelut (6,6 %) sekä televiestintä (4,9 %).

Kiinteistö- ja liike-elämää palvelevan toiminnan arvonlisäys alenee tänä vuonna selvästi. Aleneminen on historiallisen suuri, mutta ei kohtelee kaikkia aloja yhtäläisesti

ARVONLISÄYS ALENEE SELVÄSTI

Ennusteemme mukaan koko JLMN-yrityspalvelujen tuotos alenee kuluvaan vuonna keskimäärin noin kuusi prosenttia viime vuodesta.

Informaatio- ja viestintäpalvelujen kysyntä voi osittain jopa kasvaa koronakriisin myötä. Suurin alatoimiala on kuitenkin tietojenkäsittelypalvelut, joihin yritysten heikentyvä kysyntä vaikuttaa negatiivisesti.

Kiinteistöalan kysynnän määrä on kehittynyt yleensä suhteellisen vakaasti, mutta tälläkin alalla nähtiin finanssikriisissä arvonlisäyksen aleneminen. Vuoden 1975 jälkeisenä aikana näin on kuitenkin tapahtunut vain kahtena vuotena.

Kiinteistö- ja liike-elämää palvelevan toiminnan hyödykevirrat vuonna 2018

PANOSKÄYTTÖ

Tehdasteollisuus
Kauppa
Rahoitus ja vakuutus
Muut kotimaiset panokset
Tuontituotteet
Pääomakust.
Palkansaajakorvaukset
Toimintaylijäämä

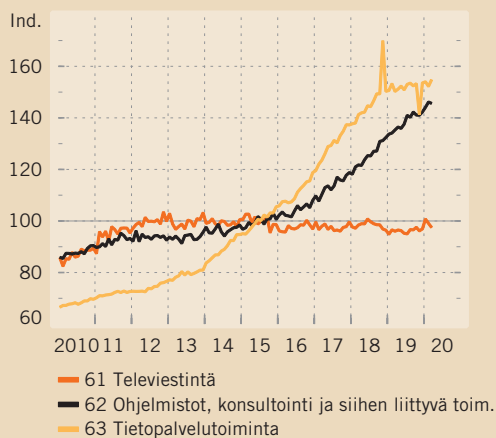
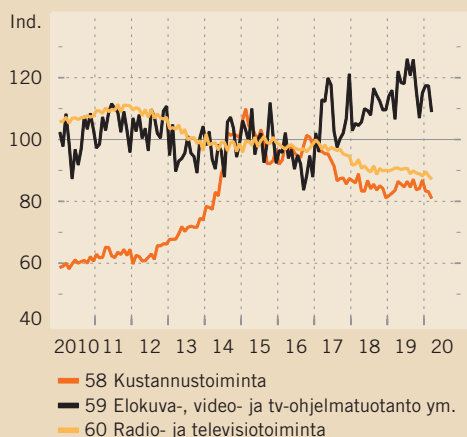
Sisäinen välituotekäyttö

Kiinteistö- ja liike-elämää palveleva toiminta
61,8 mrd. EUR

TUOTOS

Tehdasteollisuus
Rakentaminen
Kauppa
Julkinen hallinto ja palvelut
Kulutus
Muu kotimainen välituotekäyttö
Vienti
Pääoman bruttomuodostus

J Informaatio ja viestintä: kausitasoitettun liikevaihdon määrä, 2015 = 100

Lähteet: Tilastokeskus,
Etlan tietokanta.

ETLA S20.1/ak02

Koronapandemian negatiivinen vaikutus lieneekin suurempi ammatillisessa, tieteellisessä ja teknisessä toiminnassa (M) sekä hallinto- ja tukipalvelutoiminnassa (N). 1990-luvun alun lamassa supistuivat erityisesti tekniset palvelut, mainostoiminta ja markkinatutkimus sekä muut erikoistuneet palvelut liike-elämälle. Hallinto- ja tukipalvelutoiminnassa supistuivat tällöin erityisesti vuokraus- ja leasingtoiminta, työllistämistoiminta, matkatoimistot, turvallisuus-, vartiointi- ja etsiväpalvelut sekä hallinto- ja tukipalvelut liike-elämälle. Talouden rakenne on kuitenkin muuttunut paljon 30 vuodessa. Finanssikriisissä negatiivinen vaikutus painottui ennen kaikkea teknisiin palveluihin ja matkatoimistoihin.

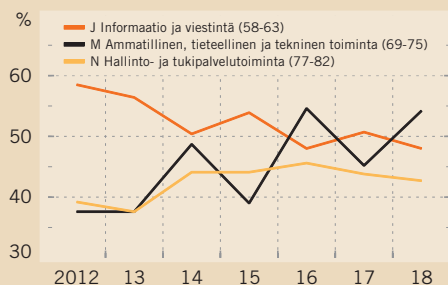
Panos-tuotostmalliin tukeutuvan ennusteen mukaan arvonalisäys alenee kaikilla neljällä toimialalla kuluvana vuonna. Lasku on pienin kiinteistöalalla ja tätä suurempi muilla kolmella toimialalla.

Ensi vuonna kiinteistö- ja liike-elämää palvelevan toiminnan arvonalisäys kasvaa ennusteemme mukaan keskimäärin noin kolme prosenttia. Kaikki neljä toimialaa palaavat kasvu-uralle.

PANDEMIA EI VAIKUTTANUT LIIKEVAIHDON MÄÄRÄÄN VIELÄ MAALISKUUSSA

Maaliskuussa liikevaihdon kausitasoitettu määrä aleni informaatio- ja viestintäalalla yhden pro-

Omavaraisuusaste

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S20.1/ak14

sentin helmikuusta. Kiinteistöalalla laskua oli 0,7 prosenttia, ammatillisessa, tieteellisessä ja teknisessä toiminnassa 1,2 prosenttia ja hallinto- ja tukipalvelutoiminnassa 1,6 prosenttia. Nämä muutokset ovat normaalin rajoissa. Matkatoimistojen liikevaihto aleni kuitenkin jo 43 prosenttia.

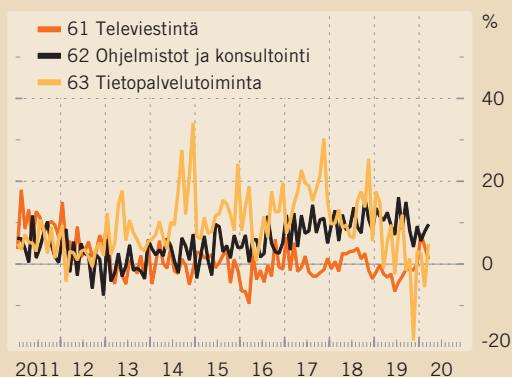
LÄHIAJAN NÄKYMÄT SYNKÄT

EK:n huhtikuun lopussa julkaiseman Suhdannebarometrin mukaan tieto- ja viestintäpalveluiden sekä kiinteistöpalvelujen myyntiodotukset seuraavalle kolmelle kuukaudelle ovat heikentyneet merkittävästi.

J Informaatio ja viestintä: liikevaihdon määrän %-muutos vuoden takaisesta

Lähteet: Tilastokeskus, Etlan tietokanta.

ETLA S20.1/ak08

68 Kiinteistöalan toiminta: kausitasoitettu liikevaihto

Määrä, 2015 = 100

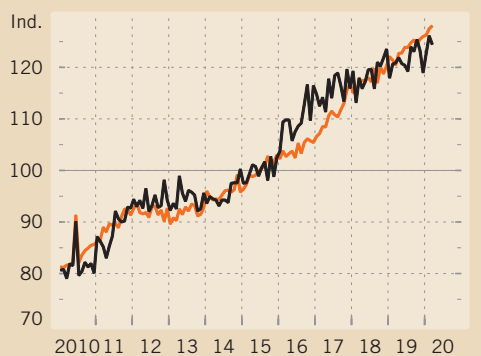
Lähteet: Tilastokeskus, Etlan tietokanta.

Määrän %-muutos vuoden takaisesta

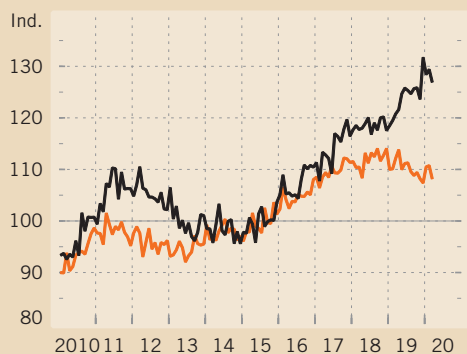

ETLA S20.1/ak09

**M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen
toiminta: kausitasoitettun liikevaihdon
määrä, 2015 = 100**

— 69-70 Lakiasiaint ja laskentatoimen palvelut ym.
— 71 Arkkitehti- ja insinööripalvelut ym.

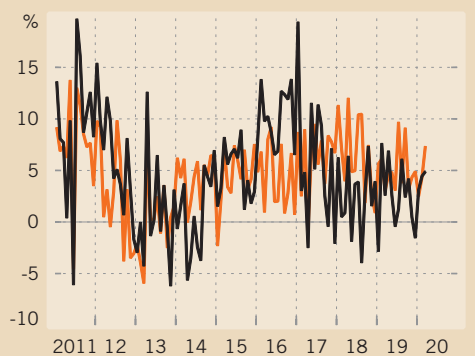

— 73 Mainostoiminta ja markkinatutkimus
— 74 Muut erikoistuneet palvelut liike-elämälle

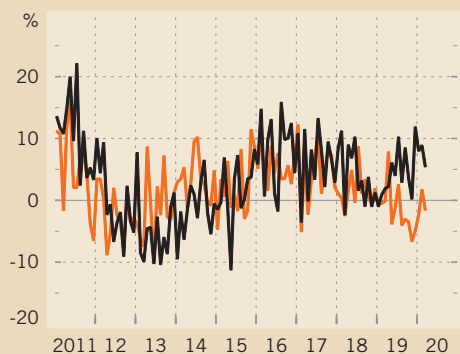
Lähteet: Tilastokeskus,
Etlan tietokanta.

ETLA S20.1/ak10

**M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen
toiminta: kausitasoitettun liikevaihdon
määrän %-muutos vuoden takaisesta**

— 69-70 Lakiasiaint ja laskentatoimen palvelut ym.
— 71 Arkkitehti- ja insinööripalvelut ym.

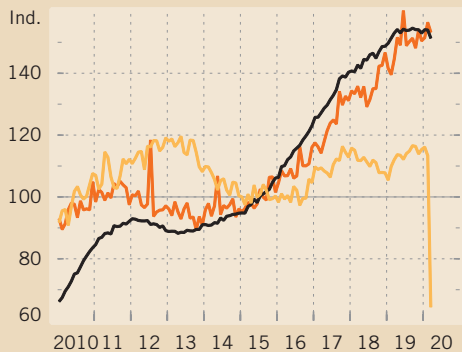

— 73 Mainostoiminta ja markkinatutkimus
— 74 Muut erikoistuneet palvelut liike-elämälle

Lähteet: Tilastokeskus,
Etlan tietokanta.

ETLA S20.1/ak11

N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta: kausitasoitettun liikevaihdon määrä, 2015 = 100

— 77 Vuokraus- ja leasingtoiminta
— 78 Työllistämistoiminta
— 79 Matkatoimistojen ym. toiminta, varaupalv.

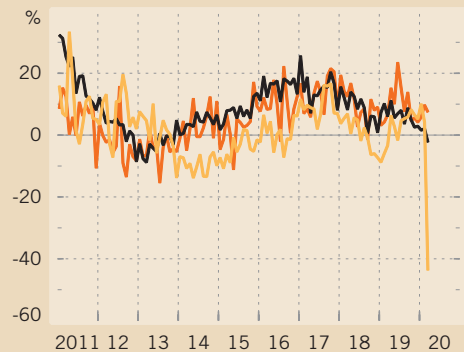

— 80 Turvallisuus-, vartiointi- ja etsiväpalvelut
— 81 Kiinteistön- ja maisemanhoito
— 82 Hallinto- ja tukipalvelut liike-elämälle

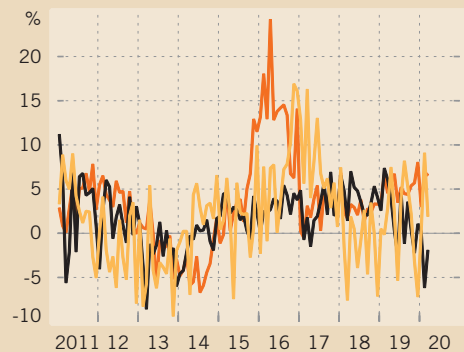
Lähteet: Tilastokeskus,
Etlan tietokanta.

ETLA S20.1/ak12

N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta: Kausitasoitettun liikevaihdon määrän %-muutos vuoden takaisesta

— 77 Vuokraus- ja leasingtoiminta
— 78 Työllistämistoiminta
— 79 Matkatoimistojen ym. toiminta, varaupalv.

— 80 Turvallisuus-, vartiointi- ja etsiväpalvelut
— 81 Kiinteistön- ja maisemanhoito
— 82 Hallinto- ja tukipalvelut liike-elämälle

Lähteet: Tilastokeskus,
Etlan tietokanta.

ETLA S20.1/ak13

Miten Etlan Suhdanne ja Toimialakatsaus tehdään?

Etlan tekemä Suomen makrotalouden ennuste julkaistaan kahdesti vuodessa maaliskuun ja syyskuun loppupuolella. Ennuste on pitkälti kysyntälähtöinen ja sen tekemisessä on tukena Etlan makromalli.

Kysyntä kanavoituu tuotannoksi eri toimialoilla kansantalouden panostuotusmallin mukaisesti ja käytettävissä olevien tuotantontekijöiden määrien asettamissa rajoissa. Makroennusteen pohjalta tehdään sen kanssa sopusoinnussa oleva Toimialakatsaus.

Tässä selosteessa kerrotaan lyhyesti ennusteen rakentumisesta.

VIENTI JA TUONTI

Suomen kilpailukyky, kansainvälinen taloustilanne, yksittäisten vientimarkkinoiden kehitys ja toimialojen vientitilaukset selittävät Suomen viennin kehitystä. Kansainvälisen ennusteen tekemisessä käytetään apuna brittiläistä NiGEM-maailmantalouden mallia.

Tuonti määräytyy viennin sekä kotimaisen kulutuksen ja investointien perusteella.

Viennin ja tuonnin kehitykseen liittyy paljon erityistekijöitä, kuten suuret yksittäiset toimitukset, tuotantoseisokit jne. Nämä tekijät otetaan huomioon mm. yrityksiltä saatavan tiedon pohjalta.

YKSITYINEN KULUTUS

Yksityistä kokonaiskulutusta ennustetaan mallilla, jossa pääasiallisina selittäjinä ovat kotitalouksien reaaliiseen ostovoimaan vaikuttavat tekijät sekä säästämisasteen kehitys.

Yksityinen kulutus hajotetaan tavaroiden ja palvelujen kysynnäksi suhteellisen pieniin osiin käyttäen apuna muun muassa logit-malleja. Tässä

yhteydessä käytetään kuluttajahintainflaatioennusteen antamaan tietoa suhteellisten hintojen kehityksestä. Näin saadaan ennusteet kestävien kulutustavaroiden, puolikestävien tavaroiden, lyhytikäisten tavaroiden ja palvelujen kysynnän kasvulle.

JULKINEN KULUTUS JA INVESTOINNIT

Julkistalouden ja julkisen kulutuksen kehitys määräytyy verotuloennusteen sekä julkisen sektorin tekemien menopäätösten ja Etlassa tehtyjen meno-oletusten pohjalta. Julkisen talouden tasapaino ja velkaantuminen arvioidaan Etlan julkisen talouden laskentakehikon avulla.

Etlassa tehdään myös ennuste Suomen julkisen sektorin rakenteellisen rahoitusjäämän kehityksestä käyttäen Euroopan komission laskentatapaa.

Investoinnit perustuvat rakennusalan näkymiin, yritysten investointitarpeisiin ja julkisen sektorin investointipäätöksiin. Suuret investointihankkeet kartoitetaan erikseen yrityksiltä saatavan tiedon pohjalta.

RAJOITTEITA

Kysynnän, tuotannon ja investointien rajoitteina ovat muun muassa kansainvälisen kysynnän, kotimaisten tuotantokustannusten ja kotitalouksien ostovoiman kehitys, käytettävissä olevien tuotantopanosten määrä sekä työ-, hyödyke-, asuntom. markkinoiden toimintakyky.

VAIHTOEHTOSET SKENAARIOT

Kunkin ennusteen yhteydessä pyritään tekemään vaihtoehtoiset, sekä ennustettua paremmat että sitä huonommat kehitysurat. Arvioita laadittaessa käytetään hyväksi mm. kansainvälisen talouden NiGEM-mallia, Etlan omaa makrotaloudellista mallia sekä julkisen talouden laskentakehikoita.

PANOSTUOTOSMALLISTA TOIMIALAKATSAUKSEEN

Viennin, yksityisen kulutuksen, julkisen kulutuksen ja investointien kasvu sekä varastokontribuution muutos kanavoituvat panos-tuotosmallin avulla tuotannon kasvuksi Suomessa eri toimialoilla.

Panostuotosmallissa eri toimialojen tuotosta käytetään eri suhteissa joko välituotteina muilla toimialoilla tai lopputuotekäytössä kulutuksessa ja investoinneissa.

Panostuotosmallilla saadaan Etlan tekemän kansantalouden makroennusteen kanssa sopuolosuhteissa oleva ennuste tuotoksen ja arvonlisäyksen kehitykselle 35 eri toimialalla. Nämä ovat TOL 2008 -toimialaluokittelussa kaikki kirjaintason toimialat sekä kaikki tehdasteollisuuden ja kaupan alan 2-numerotoimialat. Tämän tiedon pohjalta tehdään Etlan Toimialakatsaus, joka julkaistaan Suhdanteen jälkeen.

Viiden vuoden ennusteskenaariot Suomessa tuotettujen kasvihuonekaasupäästöjen (CO₂ ekv.) kehitykselle lasketaan ennustetun toimialakohtaisen tuotannon ja kotitalouksien kulutuksen sekä historialliseen kehitykseen perustuvan teknologisen päästöintensiteettioletuksen avulla.

TYÖPANOS

Käytämme toimialakohtaisia ekonometrisia malleja toimialan työpanosnäkökymien (tehtyjen työtuntien) määrän ennustamiseen. Tärkeimpinä selittävinä muuttujina ovat panostuotosmallin antama tuotoksen määrän kasvu sekä työtunnin kustannuskehitys. Nämä ennusteet raportoidaan Etlan Toimialakatsauksessa.

TUOTTAVUUS JA KANNATTAVUUS

Tuotoksen ja työpanoksen avulla lasketaan kehitys toimialan työn tuottavuudessa. Kokonais-tuottavuuden laskemiseen käytetään lisäksi bruttopääomakannan kehitystä, joka lasketaan toimialoittain investointien ja poistojen avulla.

Toimialan keskimääräistä kannattavuutta ja sen kehitystä mitataan bruttotoimintaylijäämällä, joka on suhteutettu toimialan tuotokseen.

**Elinkeinoelämän
tutkimuslaitos**

ETLA Economic Research

Puh. 09-609 900
www.etla.fi
etunimi.sukunimi@etla.fi

Arkadiankatu 23 B
00100 Helsinki

